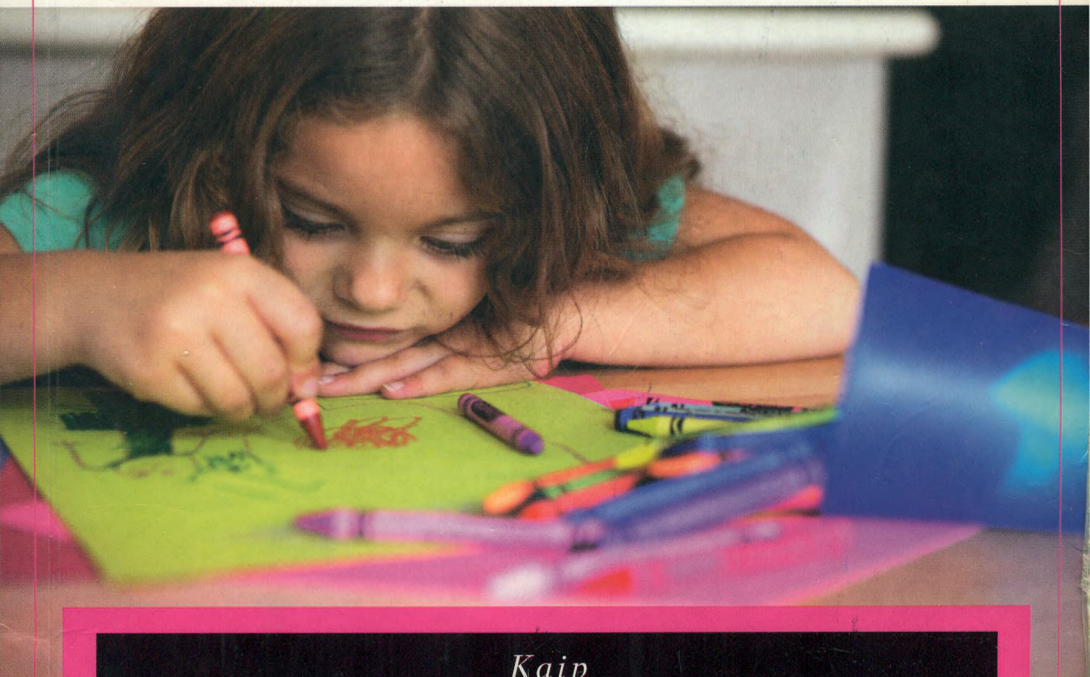

Vaikų piešiniai

.....

*Kaip
juos suprasti*

Nicole Bédard

baltos lankos
PSICHOLOGIJA

Vaikų piešiniai

.....

Kaip juos suprasti

Nicole Bédard

Iš prancūzų kalbos vertė
Erika Sabaliauskaitė

UDK 159.927
Be57

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Redaktorė
Auksė Baurienė

Viršelio fotografija
© LWA-Sharie Kennedy/Corbis

Versta iš:
Nicole Bédard, *Comment interpréter les dessins d'enfants*, Les Éditions Quebecor,
Outremont (Québec), 2007

© Les Éditions Quebecor
© Erika Sabaliauskaitė, vertimas į lietuvių kalbą, 2009
© Baltų lankų leidyba, 2009

Printed in Lithuania
ISSN 2029-1655
ISBN 978-9955-23-265-0

Turinys

I skyrius	
PIEŠINIŲ ANALIZĖ IR AIŠKINIMAS	9
Vaiko piešinių raida	10
Pagrindinė priemonė – pieštukas	12
Piešimo lapo dydis	13
Skirtingos popieriaus struktūros	14
Spalvinimo knygelė ar baltas lapas	15
Vaiko reakcija į savo piešinį	15
Padėtis erdvėje	16
Piešinio dydis	17
Linijos	18
Spaudimas	20
Formų simbolika	20
Geometrinis piešinys	23
Pasikartojanti tema	23
Tėvų reakcija į vaiko piešinį	24
Temų įvairovė	24
Svarbūs pamiršimai	25
Piešinys spąstai	26
Originalumas	26
Permatomumas	27
Spalvų aiškinimas	28
Spalvų sąveika	36
Įvairių kartu su raudona esančių spalvų poveikis	37
Įvairių kartu su geltona esančių spalvų poveikis	40

Įvairių kartu su oranžine esančių spalvų poveikis	42
Įvairių kartu su mėlyna esančių spalvų poveikis	44
Įvairių kartu su žalia esančių spalvų poveikis	46
Metų laikai	49
Namas	49
„Užkurk krosnyje ugnį...“	51
Langai	52
Žmogus	53
Saulė	54
Mėnulis	55
Žvaigždės	56
Debesys	57
Lietus	57
Vaivorykštė – sąjungos tarp Dievo ir žmogaus ženklas ...	57
Medis	58
Gėlės – meilės simbolis	59
Kalnas	59
Gyvūnai	60
Transporto priemonė	61
Laivas	62
II skyrius	
IŠSAMI PIEŠINIO ANALIZĖ	63
Piešinių analizės ir aiškinimo pavyzdžiai	64
III skyrius	
VAIKO PIEŠINIAI PAGAL TEMPERAMENTĄ	113
Sensityvus vaikas	114
Sensityvaus vaiko piešiniai	116
Aktyvus vaikas	118
Aktyvaus vaiko piešiniai	120
Racionalus vaikas	121
Racionalaus vaiko piešiniai	123

Emocionalus vaikas	124
Emocionalaus vaiko piešiniai	126
Sensityvus racionalus vaikas	128
Sensityvaus racionalaus vaiko piešiniai	129
Sensityvus aktyvus vaikas	131
Sensityvaus aktyvaus vaiko piešiniai	132
Sensityvus emocionalus vaikas	133
Sensityvaus emocionalaus vaiko piešiniai	134
Racionalus aktyvus vaikas	135
Racionalaus aktyvaus vaiko piešiniai	136
Racionalus emocionalus vaikas	137
Racionalaus emocionalaus vaiko piešiniai	138
Aktyvus emocionalus vaikas	139
Aktyvaus emocionalaus vaiko piešiniai	140
Literatūra	143

I skyrius

Piešinių analizė ir aiškinimas

Analizė ir aiškinimas skiriasi vienu konkrečiu dalyku: analizė yra techninis ir racionalus metodas, kuris remiasi patikrintais tyrimais. Tokio pobūdžio metodai naudojami psichologijoje ir psichiatrijoje. Kai kuriuose Kvebeko koledžuose būsimi darželių auklėtojai mokomi vaikų piešinių analizės.

Vaikų piešinių aiškinimas yra analizės rezultatas arba sintezė.

Atraminiai piešinių interpretacijos ir analizės aspektai yra glaudžiai susiję su grafologija, pavyzdžiui, duomenimis apie išdėstymą erdvėje, dydį, spaudimą...

Jums bus lengviau pradėti piešinių analizę, jeigu jau turite rašysenos analizės pradmenis. Jei jų neturite, nesibaiminkite, šioje knygoje pateiktos žinios padės susipažinti su pagrindiniais principais.

Vaiko piešinių raida

Mažas, maždaug 18–24 mėnesių, vaikas daugiau eksperimentuoja negu reiškiasi. Iš pradžių išlaikyti pieštuką rankoje prilygsta žygdarbiui. Vaikui augant, piešimas vis labiau panašėja į žaidimą.

Pamažu linijos tampa kryptingos, įgauna formą. Vaikas pradeda valdyti naująją priemonę. Vėliau ji taps tarpininku, padėsiančiu laisvai reikštis.

Nedidelė dalis vaikų puikiai valdo pieštuką nuo trejų metų, o kitiems (net kai kuriems suaugusiesiems) valdyti pieštuką yra tikras vargas. Ne visi vienodai talentingi – ką padarysi!..

Piešinys iš dalies atskleidžia sąmonę, bet daug labiau – pasąmonę. Mus domina piešinių simbolika ir jais perduodamos žinutės, o ne piešinių estetika.

Vaikas, to net nesuvokdamas, perkelia ant lapo savo dvasinę būseną ir nuotaiką.

Kaip tik dėl to geriau neversti vaiko piešti, jei jis pats nejaučia poreikio. Vaikas turėtų piešti savo malonumui, o ne norėdamas įtikti kitiems.

Verta leisti laisvai lietus jo vaizduotei. Kai kurių vaikų poreikis eksperimentuoti pasireiškia per kitus tarpininkus, pavyzdžiui, muziką, šokį, dainą ar sportą... Kiekvienas sugebės rasti tai, kas jam labiausiai tinka.

Štai keletas trumpų vaiko piešinių raidos požymių. Kadangi kiekvienas vaikas vystosi skirtingu tempu, gali būti, kad amžius truputį skiriasi.

Nuo aštuoniolikos mėnesių iki dvejų metų:

Vaikas mėgsta keverzoti, ypač ant didelio formato, priemonę laiko suspaudęs delne. Nelabai lengvai koordinuoja judesius.

Nuo dvejų iki trejų metų:

Vaikas trokšta išbandyti įvairias priemones: flomasterius, guašą, vaškines kreideles, pieštukus. Prasideda periodas, kai vaikas daugiau eksperimentuoja, o ne reiškiasi. Vystosi koordinacija, jis tvirčiau laiko priemones.

Nuo trejų iki ketverių metų:

Vaikas pradeda per piešinį reikštis, dažnai dar prieš pradėdamas piešti ant lapo papasakoja, ką planuoja piešti.

Nuo ketverių iki penkerių metų:

Spalvas renkasi atsižvelgdamas į tikrovę (rudas medis su žaliais lapais). Vietoj piešimo vaikas gali pasirinkti rašymą. Kadangi vaiko gebėjimas svajoti yra itin stiprus, stebuklinės pasakos dar labiau traukia jo dėmesį.

Pagrindinė priemonė – pieštukas

Jums tikrai yra tekę pasiskolinti iš ko nors pieštuką ir pasakyti: „Tavo pieštukas blogai rašo.“ Iš tiesų norime pasakyti, kad mums netinka pieštuko smaigalys.

Pirmiausia vertinama, kokį pieštuką žmogus pasirinko.

Turime būti pasiruošę pasiūlyti piešančiajam smailų, vidutinį arba buką pieštuką. Vienokio arba kitokio pieštuko pasirinkimas suteiks tam tikrų žinių apie asmens charakterį.

Jei mieliau pasirenkamas nusmailintas smaigalys, individas mėgsta komfortą, prabangą. Jis stengiasi būti su žymiais žmonėmis. Tačiau jam gali būti sunku išreikšti save.

Vidutinį pieštuką pasirinkusiajam priskiriamos tokios savybės kaip lankstumas, mokėjimas prisitaikyti. Jo filosofija – „gyvenk ir netrukdyk gyventi“.

Bukas smaigalys rodo, kad jį pasirinkęs žmogus nuolat siekia griebti jautį už ragų. Jei jis priėmė sprendimą, nuomonės paprastai nekeičia. Gali lengvai daryti įtaką kitiems, bet pats nėra labai lengvai paveikiamas.

Galima rasti sąsają tarp to, kokią priemonę pasirenka vaikas – vaškinės kreideles, pieštukus ar guašą – ir kokį pieštuką renkasi suaugusysis.

Mažas vaikas vaškinėmis kreidelėmis išgauna platesnį ir storesnį brūkšnį. Analinės stadijos metu žaidimai su plastilinu, smėliu, purvu padeda vaikui pažinti fizines medžiagos savybes. Vaikui augant, jo pomėgiai tampa subtilesni ir jis vis dažniau renkasi pieštuką.

Ir toliau pirmenybę guašui ar vaškinėms kreidelėms teikiantis vaikas ateityje gali būti linkęs į rankų darbą, stipresnis fiziškai. Jam patinka tai, ką ant popieriaus palieka jo rankos. Tokiam vaikui svarbiau, kas vyksta su jo pirštais, o ne galvoje. Jis nori matyti konkrečius rezultatus.

Vaikui, kuris mieliau renkasi gerai nusmailintą pieštuką, svarbiau, ką jis galvoja. Pasirinkta kryptis šį vaiką nuves į intelektualėses ir racionalesnes, jo lūkesčius atitinkančias sritis.

Piešimo lapo dydis

Popieriaus formato pasirinkimas toks pat svarbus kaip ir pieštukas. Turėtume būti pasiruošę pasiūlyti įvairaus formato lapų, nes jie mums atskleis, kokią vietą vaikas užima savo aplinkoje.

Mažas formatas mums rodo vaiko savistabą ir susikaupimą. Jis nesistengia „užimti visos teritorijos“, gal dėl pasitikėjimo trūkumo, o gal paprasčiausiai dėl ribotų, tai yra lengvai patenkinamų, poreikių...

Kas nulemia vieną ar kitą savybę? Linijos ant lapo: jei piešinys nėra aiškus, linijos silpnos, paviršutiniškos, nubrėžtos nestipriai spaudžiant, galima nujausti pasitikėjimo trūkumą, nes judesys daromas abejojant.

Ant vidutinio formato lapo nupieštas piešinys rodo, kad vaikas yra lengvai prisitaikantis, lankstus. Jis moka rasti savo vietą grupėje ir gerbia kitus.

Didelį formatą pasirinkęs vaikas socialinėje erdvėje mano daug galįs; jis jaučia poreikį būti apsuptas kitų ir nelabai mėgsta būti vienas. Galima įžvelgti pasitikėjimą savimi arba pranašumo kompleksą. Lapo turinys gali parodyti, ar tai reiklus vaikas. Pasirinktos spalvos ir užpildyta erdvė, tai yra lapo vaizdas, atskleis šiuos dalykus.

Skyrius apie spalvas suteiks daugiau informacijos apie vaiko pasitikėjimą savimi arba pranašumo kompleksą, kurį jis gali turėti.

Skirtingos popieriaus struktūros

Kai vaikas piešia pirštais, naudojamas blizgus popierius, kad lapas pernelyg nepersigertų spalvotu vandeniu. Gali būti, kad vaikas pirmenybę teiks tokiam popieriui net piešdamas vaškinėmis kreidelėmis ar pieštuku.

Paaiškinimas arba sąsaja gali būti tokie: kai norime apsaugoti baldą, padengiame jį vaško sluoksniu; taigi ir vaikas, teikdamas pirmenybę tokiam lapui, mums rodo, kad neužduotume per daug nediskretiškų klausimų. Kartais nupieštas piešinys išties gali reikšti, kad vaikas turi ką slėpti ir paprasčiausiai nenori to atskleisti.

Kitu atveju vaikas mums praneša, kad jis mėgsta dirbti greitai ir per daug nesusitelkdamas, todėl ilgos kalbos ne jam. Jam labiau patinka pereiti nuo vieno dalyko prie kito ilgai neužtrunkant. Ant lapo jis „čiuožinėja“.

Nereikia manyti, kad blizgų popierių pasirinkęs vaikas būtinai slapukauja – svarbu būti atsargiems ir nedaryti skubotų išvadų. Vaikas gali būti nepatikliai nusiteikęs kitų atžvilgiu, jei praeityje juo buvo pasinaudota ar jam daryta neigiama įtaka, ir jo reakciją galbūt galima pateisinti.

Kitas pasirinkimas: lapo storis. Storas lapas – komforto ženklas. Nereikia pamiršti, kad net jei piešiama pieštuku, ranka į lapą vis tiek remiasi. Ir ši miela rankelė neatsisako minkštos pagalvėlės. Kas gali būti gražiau!

Taigi galėsite daryti išvadą, kad mėgstantis ant tokio popieriaus keverzoti vaikas ieško jį lepinančios ir myluojančios aplinkos. Tačiau medalis turi dvi puses: gali būti, kad tai truputį tingus ir pernelyg lepus vaikas...

Plono (lengvai besiglamžančio) popieriaus pasirinkimas rodo sielos jautrumą; stipriai dominuoja emocionalumas. Vai-

kas mano esąs romantikas, poetas, bet jis gali būti lengvai įsižeidžiantis, taip pat lengvai „suglamžomas“ kaip plonas popierius.

Spalvinimo knygelė ar baltas lapas

Spalvinimo knygelė tobulina vaiko gebėjimą susikaupti; iš anksto nubrėžtos linijos nebūtinai varžo vaiko vaizduotę, kaip kai kas gali manyti. Gyvenime galioja įstatymai, kurių reikės laikytis, aplinkybės, prie kurių reikės taikytis. Spalvojant svarbiausia spalvų pasirinkimas, nes forma jau yra. Kai kuriems vaikams labiau patinka spalvinimo knygelė, ir ji geriau negu nieko...

Akivaizdu, kad baltas lapas išlaisvina vaizduotę. Jis puikiai ugdo vaiko kūrybingumą. Gyvenime ne visada turime tokią saviraiškos laisvę, kokią suteikia piešinys.

Objektyviai vertinant, būtų naudinga, kad vaikas spalvintų spalvinimo knygelėje ir pieštų ant baltų lapų. Atsisakyti vieno dėl kito, ko gero, nebūtų geriausias sprendimas.

Vaiko reakcija į savo piešinį

Kai vaikas įsitaiso piešti, jis gali elgtis įvairiai. Kai kada pradėtą piešinį subrauko ir ant to paties lapo ima piešti kitą. Kartais nebaigtą piešinį išmeta į šiukšliadėžę. Kartais vaikas bando ištrinti jam ne itin patinkančias linijas.

Skirtingos reakcijos parodo vaiko nuotaiką, bet svarbiausia – užsimena apie nelabai malonią, praeityje nutikusią ir sąmoningai arba nesąmoningai nepamirštą situaciją.

Subraukytas piešinys rodo, kad vaikas jaučia dėl kokio nors įvykio kilusią agresiją, o išmestas piešinys reiškia tvirtą teigimą ir apsisprendimą. Duota žinia aiški: net jei įvyko kažkas neigiama, vaikas tai atmeta ir nustumia užmarštin.

Buvo paminėtas savo piešinį ištrinantis vaikas. „Sunku kovoti su tuo, kas akivaizdu“, – galvoja jis. Kodėl šio įvykio neištrynus, puikiai pasistengta...

Svarbu slapta užmesti akį ir atsargiai išstempti ausis. Kai kurie vaikai piešia tyliai, kiti pusbalsiu dainuodami, kai kurie aiškina, ką piešia.

Tyliai piešiamas piešinys rodo susikaupimą; jį aiškinant reikšmės bus dar svarbesnės. Jei vaikas piešdamas niūniuoja, tai gali reikšti būtinybę pripildyti tylą: daina užpildo vienatvės tuštumą, taip pat tai subtilus būdas atkreipti kitų dėmesį ir net jį išlaikyti.

Padėtis erdvėje

Vaikas gali piešti lapo viršuje, apačioje arba centre. Jis taip pat gali nupiešti piešinį kairiau arba dešiniau.

Lapo viršuje vaikas piešia ne tik saulę, mėnulį ir žvaigždes, ten gali atsirasti ir veikėjų, medžių, transporto priemonių... Taip jis leidžia suprasti, kad yra pasiruošęs įgyti daugiau žinių.

Viršutinė lapo dalis atspindi galvą, intelektą, vaizduotę. Iš tiesų tai naujų įdomybių ir atradimų troškimas. Lapo apačia mus informuoja apie galimus vaiko fizinius ir materialinius poreikius. Jei vaikas gerai maitinamas ir jam nestinga fizinio švelnumo, jis laimingas.

Kairė lapo pusė rodo, kad vaiko mintys sukasi apie praeitį: jis negyvena dabartimi ir nenumato ateities.

Vaikas gali būti susirūpinęs dėl praeities ar išgyvenęs laimingą nutikimą, į kurį iki šiol kabinasi.

Kairėje pusėje esantis piešinys duoda žinių, koks tas praeities nutikimas buvo – geras ar ne.

Lapo centras simbolizuoja dabartį. Bet koks piešinys, esantis viduryje, rodo, kad vaikas priima viską, kas vyksta aplink, yra įvykių dalyvis. Paprastai tokie vaikai nepatiria įtampos ar baimės. Mąstydami apie praeities ir ateities įvykius, jie nejaučia nerimo ar nesaugumo.

Tačiau geriau, kai tokie vaikai neprisiima ilgalaikių įsipareigojimų: jie gali lengvai nusivilti. Jiems labiau patinka greitai bet kokio darbo ar bet kokio indėlio rezultatai.

Jei vaikas piešia labiau dešinėje pusėje, tai rodo, kad jis linkęs galvoti tik apie ateitį. Rytojus jam gali reikšti ypatingą įvykį. Ateičiai jis skiria daug energijos ir daug vilčių.

Matote, kokie įvairūs vaikų poreikiai!

Piešinio dydis

Kuo piešinys didesnis, tuo geriau matosi! Kaip ir bet kokia linija, piešinio dydis gali būti aiškinamas teigiamai arba neigiamai.

Nuolat dideles formas piešiantis vaikas pasitiki savimi. „Gyvenu ir esu“ – jo mąstymo būdas. Vaikas reiškiasi užimdamas „savo“ vietą.

Tačiau tai gali būti kompensuojamasis piešinys. Vaikas, manantis, kad jam neskiriama pakankamai dėmesio, gali užpildyti lapą didžiulėmis linijomis. Perduodama žinia: „Žiūrėkite, aš taip pat esu!“

Teigiamą ar neigiamą aiškinimą nulems pasirenkamos spalvos. Jei jos labai ryškios, pavyzdžiui, raudona, oranžinė, geltona, vaikas gali atrodyti reiklus, siekiantis dėmesio. Jam skiriamas dėmesio niekada nebus gana, o jo ego nebus patenkintas.

Jei, priešingai, spalvos švelnios, vyrauja mėlyni ir žali tonai, vaikas socialinėje aplinkoje jaučiasi gerai.

Labai mažas piešinys mažai kam trukdo. Pastebima, kai kurie labai mažus piešinius piešiantys vaikai ne itin aktyviai bendrauja, jie nejaučia poreikio būti dėmesio centre. Tokiems vaikams pakanka mažos erdvės.

Dauguma šių vaikų yra ramaus būdo, mėgsta kolekcionuoti, svajoti... Jie nesistengia bendrauti su kitais bendraamžiais, kartais užmezga santykius su mažesniais vaikais ir puikiai jais rūpinasi.

Tokie vaikai dažnai nustebina suaugusiuosius savo kalbomis ir apmąstymais, jie tarsi maži suaugusieji.

Nereikėtų stumdyti tokio vaiko, net jei jo tempas lėtokas, jam nepatinka įtampa. Tačiau gerai, kai toks vaikas teigiamai įvertinamas, nes mažas piešinys gali reikšti pasitikėjimo trūkumą.

Linijos

Prieš pradėdant aiškinti saulės, mėnulio ir visus kitus simbolius, svarbu žinoti, ką atskleidžia paprastos linijos.

Jos parodo mąstymo greitumą arba abejojamą. Maištingą arba taikų būdą galima atskleisti analizuojant kai kurias pagrindines linijas: ištisą, brūkšninę arba įstrižą...

Ištisa linija *viskas gerai*

Per lapą be stabtelėjimų nubrėžta linija, kurios nekerta kitos linijos, atspindi protui paklūstantį judesį. Iš aiškių, tikslių linijų sklinda harmonija. Jaučiama, kad vaikas

nebando nieko skubinti ar lėtinti. Jis gerbia aplinką ir ieško fizinės gerovės bei ramybės.

Netolygi arba nutrūkstanti linija

Netolygi linija yra tolygios priešingybė. Lengva pamatyti, kaip vaikas ją piešia. Jis įsibėgėja, paskui sustoja, padaro trumpą pertrauką ir pradeda iš naujo. Atrodo, tarsi pradinis judesys buvo impulsyvus, bet staiga vaikas suprato, jog trajektorija neina pageidaujama kryptimi.

Būna laikotarpių, kai vaikas suvokia naujus poreikius, tačiau jaučia abejonę dėl pasikeitimo. Tarp to, ką vaikas gali ar ko geidžia, ir to, ką jau turi ir kas jam suteikia didžiulį saugumą, egzistuoja tam tikras nestabilumas. Vaikas sau užduoda klausimą: „Ar bus panašiai, kaip buvo, jei kas nors pasikeis?“, tai yra, ar jausiuosi taip pat saugiai kaip dabar, neatsižvelgiant į tai, kas gali pasikeisti aplink?

Įstriža arba kylanti linija

Link dangaus kylanti linija, tarsi pradedanti skristi raketa ar žemę sukrečiantis žaibas, yra energijos ir karštumo metafora. Būkite tikri, kad toks vaikas nenukryps nuo numatytos trajektorijos ir pasieks tikslą.

Įstriža linija yra tvirta, bet nebūtinai agresyvi. Tokios linijos analizė turi būti papildyta tyrimu, kaip vaikas

piešdamas spaudžia piešimo priemonę. Kuo stipriau spaudžiama, tuo akivaizdesnis pyktis, „tarsi kardo kirtis“.

Tačiau jei spaudimas normalus, sklindanti energija yra pritaikyta prie aplinkos, kuri iš pažiūros yra maloni ir darni.

Spaudimas

Vaikui piešiant liniją, jo judesys gali turėti tam tikros jėgos ar būti silpnas.

Entuziazmą ir susidomėjimą rodo normalus spaudimas. Kuo spaudimas stipresnis, tuo daugiau vietos tenka agresijai. Jei linijos paviršutiniškos, vaikas nesusetkia, nėra tvirtai įsitikinęs, ką daro. Jis taip pat gali jausti fizinį nuovargį.

Formų simbolika

Vaikas piešia ne tik vertikalias, horizontalias ar įstrižas linijas, jo piešiniuose yra ir formų, tokių kaip apskritimas, kvadratas ir trikampis.

Formų aiškinimas yra universalus net ir žvelgiant į jas skirtingais aspektais: psichologiniu, filosofiniu ar religiniu.

Apskritimas

Lenktas kreives piešiantis vaikas tarsi daro judesį ore – tai skrydis, virtimas kūlio, džiaugsmas... Tai gali būti

paprasciausias apsisukimo judesys, vis besisukanti linija, nuolat sugrįžtanti į pradžios tašką, nulinį tašką...

Kaip kiekvienas simbolis, apskritimas gali būti aiškina-
mas teigiamai arba neigiamai. Tai nulems kontekstas ir
piešinio raida lape.

Teigiamas savybes atskleidžia grakščiu judesiu, su tam
tikra jėga ir energija nupieštas apskritimas. Tarsi po kaž-
koko įvykio mes tapome stipresni ir geriau vertinami,
o kai tas įvykis pasikartoja, galime į jį pažvelgti kitomis
akimis.

Tai tarsi metų laikų ciklas, kuris kasmet kartojasi ir kar-
tu yra vis kitoks...

Vaiko piešinys su daug apvalių formų mus verčia many-
ti, kad jam labiau patinka jau matyti ir žinomi dalykai.
Jam patinka daryti tą patį, bet, pasitaikius progai, – ki-
taip. Jo mėgstamiausias žaidimas gali būti galvosūkių; iš-
tisą dieną vaikas žais su jais: mediniais, kartoniniais,
dideliais, mažais, lavinamaisiais arba labai paprastais –
jam pakaks, kad modeliai yra skirtingi.

Jei apvalios linijos yra plačios ir storos, tarsi „prakiu-
rusios padangos“, tai gali reikšti tam tikrą tingumą ar
motyvacijos stoką. Ar taip yra tik dėl nuovargio, ar dėl
poreikio būti mamos labiau lepinamam?

Kvadratas

Kvadratas susideda iš tvirtesnių linijų: tai kampuota fi-
gūra, sudaryta iš griežtai nukirstų linijų.

Kvadratas simbolizuoja tvirtumą, ryžtą, sprendimo galią. Tačiau jis gali rodyti išorės įtakai nepasiduodantį elgesį ar nusistatymą. Tai ne išsiplėtusi, bet veikiau centruota forma.

Kvadratus dažniau piešia vaikas, jaučiantis poreikį judėti, išlieti energiją. Kartais atrodo, kad tokie vaikai nepakankamai taktiškai elgiasi ar kalba; jie gali būti pernelyg tiesmuki! Tokie vaikai yra stipraus charakterio, jų nuomonės lengvai nepakeisi...

Tokio vaiko pranašumas yra savo motyvų suvokimas. Jo pagrindinė jėga yra noras varžytis, jo silpnybė – užuojautos trūkumas.

Trikampis

Trikampis simbolizuoja kilimą, žinojimą. Smaigaliu į viršų nukreipta forma prašo dieviškosios energijos jai perduoti savo žinias; smaigaliu žemyn – ji atsiskaityti į fizinę energiją, sukonzentruotą žemėje.

Į viršų nukreiptą trikampį piešiantis vaikas yra jautresnės prigimties, intuityvesnis ir kūrybiškesnis nei kiti. Jam jėgų teikia rami, bet smalsi energija; jis nuolat trokšta naujų žinių, tačiau toks vaikas labai išrankus.

Žemyn nukreiptas trikampis yra labiau fizinės ir materialinės prigimties. Vaikas siekia žinių, teikiančių daugiau naudos kūnui nei protui. Jis siekia informacijos, kurią panaudos, kad jo gyvenimas būtų patogesnis ar kad įsigytų naujų dalykų. Toks vaikas yra pragmatiškesnis.

Geometrinis piešinys

Geometriniai piešiniai dažniausiai yra mandalos. Tai laikui nepaklūstantis erdvinis simbolis. Mandala kilusi iš Indijos. Kaip teigiama, ji – vidinio „aš“ atvaizdas.

Dažnai individas apibrėžiamas kaip forma, šviesa ir garsas. Minėtoji forma nėra tik fizinis kūnas, bet ir labirintas, kuriuo žmogus turi keliauti gyvendamas. Galima sakyti, kad mandala atspindi būtybės pirmąjį aspektą!

Carlas Gustave'as Jungas tuo itin domėjosi – tai vienos jo knygos pagrindinė tema.

Kokias išvadas galime daryti vaikui nupiešus mandalą? Vaikas mandalą piešia automatiškai, visiškai nesąmoningai, mandala padeda išsaugoti psichikos tvarką ar tą tvarką atkurti, jai suirus.

Pasikartojanti tema

Kartais pasitaiko besikartojančių piešinių, nuolat iš vieno į kitą piešinį pereinančių tų pačių temų. Aiškinant šį atvejį reikia būti labai atsargiems, tai vadinamasis piešinys – spąstai.

Žinutę galima analizuoti „tarp eilučių“, bet pirmiausia reikia patikrinti, ar vienas tėvų arba mokytojas nepervertino panašaus neseniai nupiešto piešinio.

Norėčiau pateikti tokį pavyzdį: vaikas, nupiešęs piešinį kokia nors tema, parodo jį mamai, o ji šūkčioja ir alpsta dėl piešinio puikumo! Net per švelniai pasakyta... Vaikas šios akimirkos, kurią sukėlė jo šedevras, nepamirš.

Kyla pavojus, kad jis gali taip iššifruoti reakciją: „Mama mano, kad esu nuostabus, ji mane myli dėl gražaus piešinio.“ Taigi jis piešia ta pačia tema, kartais šiek tiek pakeisdamas.

Tos pačios temos kartojimas gali daug ką atskleisti, jei jis nėra atsiradęs dėl pervertinimo. Po laimės kupino įvykio vaikas stengiasi atkurti jaustus jausmus, jis ieško nuotaikos, kuri buvo apėmusi tomis maloniomis aplinkybėmis.

Priešingu atveju kokios nors situacijos nepriėmęs vaikas gali naudotis besikartojančiu piešiniu, kad mums praneštų, kas jam nepatinka.

Tėvų reakcija į vaiko piešinį

Kai kurie tėvai žiūrėdami į savo vaikų šedevrus patiria ekstazę. Kiti – kritiškesni, jiems labiau patinka piešiant vadovauti: „Daroma taip, o ne taip...“

Reikia būti sąžiningiems: jei reaguodami elgiamės nenatūraliai, vaikas tai jaučia. Jis net gali jus išbandyti, pavyzdžiui, parodyti jums piešinį, kurį labai rūpestingai subjaurojo – ar tada sakysite, kad jums patinka jo keverzonė?

Temų įvairovė

Kai kurių vaikų piešinių temos yra labai įvairios. Norint gerai išanalizuoti, gali būti net sunku rasti pagrindinę mintį. Jei nepavyksta kaip nors susieti temų, galima labiau analizuoti spalvas, išsidėstymą erdvėje, piešinio dydį...

Vaikas, piešiantis skirtingų temų piešinius, dažniausiai yra lengvai veikiamas aplinkos ir kitų žmonių. Ant lapo jis perkečia savo nuotaikas: džiaugsmą, skausmą, baimę...

Tokio vaiko nuotaika dažnai kinta. Jei jis nemėgsta mokytojo, negaus gerų pažymių, jei nemėgsta naujųjų namų, gali nuolat sirgti. Tai labai jautrus vaikas; jis nėra emociiniu atžvilgiu socialiai neprisitaikęs, nes šis jautrumas yra jo temperamento dalis. Tokie jautrūs dažnai būna nervingo temperamento žmonės (nemaišyti su nervingais charakteriais).

Svarbūs pamiršimai

Kartais vaikas gali pamiršti svarbias detales, pavyzdžiui, personažo akis, namo duris...

Du dalykai, kurių niekada negalima pamiršti analizuojant: pernelyg išstobulintos ir pernelyg supaprastintos detalės – net taip supaprastintos, kad jų išvis nėra!

Reikia būti dėmesingiems, nes čia esanti žinia suteiks informacijos apie tai, ko vaikas tam tikroje situacijoje labiausiai nepriima, ir parodys, kaip jis ruošiasi reaguoti į įvykį.

„Ar jis visiškai pametė galvą?“

„Ar kojomis tvirtai stovi ant žemės?“

„Ar jam sunku priimti esamą situaciją?“

Tačiau dėl tokio piešinio nereikia panikuoti, dažnai tai laikina. Vis dėlto negalima užmerkti akių ir sakyti sau, kad tai praeis. Analizuojame piešinį, kad pažintume ir suprastume vaiką. Ir sugebėtume prireikus jam padėti.

Piešinys spąstai

Ar jau esate atkreipę dėmesį į piešinius, nupieštus ant abiejų lapo pusių? Kai analizuojate piešinį, niekada nereikia pernelyg skubėti: pageidautina patikrinti, ar kitoje puslapio pusėje nėra nupieštų linijų. Nemanau, kad tai vaiko paskata taupyti popierių...

Viena tema vaikas piešia iš vienos puslapio pusės, o iš kitos nupiešia personažą, daiktą ar ką nors kita. Galima pamanyti, kad pirmojoje pusėje jam nebeliko vietos arba kad jis tą detalę pamiršo ir nenorėjo keisti pirmojo piešinio pobūdžio. Vaikas tai padarė nesąmoningai ir nė viena iš šių priežasčių to nelėmė.

Vaikas tiesiog nori atsikratyti ar panaikinti tai, kas yra kitoje lapo pusėje.

Vadinasi, svarbiau analizuoti kitoje lapo pusėje esantį piešinį. Pavyzdžiui, vaikas piešia savo šeimą, bet praleidžia sesutę arba tėtį, juos galime rasti kitoje pusėje. Taigi vaikas atitolina šį asmenį nuo savo aplinkos. Ar tikrai jis norėtų, kad taip būtų?

Originalumas

Kaip apibrėžti originalų piešinį? Jis neatitinka to, ką mes esame įpratę matyti, pavyzdžiui, medis piešiamas ilgomis linijomis ir gali būti sunku jį susieti su jau matyto medžio forma. Vaikas pašaipiai ir su pasitenkinimu jums paaiškina, kad tai „medis paukštis“ arba „medis žuvis“... Suprask, kad gudrus!

Jei vaikas linkęs piešti grakščias ir nekonkrečias bei socialinių normų neatitinkančias formas, nėra ko nerimauti. Originalumas rodo vaizduotę ir gebėjimą turėti savo nuomo-

nę. Nenustebkite, jei vaikas neįsižeidžia, kai užsimenate, kad medis piešiamas ne taip. Jis, ko gero, atkirs, kad jo medis – iš Marso planetos.

Tėvų baimė dėl tokio vaiko elgesio pasireiškia klausimu: „Kaip mano vaikas sugebės gyventi socialinėje aplinkoje, jei nepripažįsta konkrečios tikro pasaulio tikrovės?“

Beje, kai kurie vaikai naudojami originaliu piešiniu ne tam, kad išreikštų savo išskirtinumą, bet kad iškreiptų nemėgstamą situaciją. Jie nenori jos matyti tokios, kokia yra. Taigi tą situaciją keičia mintimis, kurios pagerins neigiamai atrodančią tikrovę. Kaip tik tokio pobūdžio aplinkybes turime gerai apibrėžti ir būti atidūs.

Originalus vaikas nuo pat mažens pasistengs, kad jo kūrybingumas būtų matomas ir vertinamas, o sunkų laikotarpį išgyvenantis vaikas gali pasirinkti originalesnį būdą pasprukti ar išsisukinėti – piešinys tam tikrą laiką jam bus priemone.

Permatomumas

Vaikas, piešiantis permatomus daiktus, pavyzdžiui, namą, kurio viduje matomi baldai ar gyvenantys žmonės, taip pat kaip ir vaikas, piešiantis žmogų, kurio kojos matomos per kelnes, gali mums rodyti du dalykus.

Pirmas atvejis rodo, kad vaikas yra protingas ir intuityvus, jis sugeba suvokti žmonių mintis ar numatyti situacijų raidą, „matyti daugiau nei matoma plika akimi.“

Antrasis atvejis ne toks palankus, nes gali būti, kad esame su meluoti linkusiu vaiku, pripratusiu slėpti savo mintis. Jis puikiai suvokia savo elgesį ir dėl to jaučia tam tikrą kaltę.

Piešiniu vaikas sako, jog norėtų, kad tai būtų atskleista, ir jis būtų nors truputį išlaisvintas nuo šios naštos. Piešinys tampa

žinute iš atverstos knygos: „Žiūrėk, ką slepiu, ir padėk man tai išreikšti žodžiais.“

Spalvų aiškinimas

Kiekvienos spalvos simboliką galima aiškinti teigiamai ar neigiamai. Piešinio stilius ar spalvų visuma lemia vienokį ar kitokį aiškinimą.

Kai kalbama apie vienu spalvų įtaką kitoms, neieškoma estetinio sąryšio kaip puošyboje. Jei vaikas piešia oranžiniais atspalviais ir neprideda papildančios mėlynos spalvos, dar nereiškia, jog jis turi bėdų, kad ir apie ką kalbėtume.

Tikriname sąmoningai arba nesąmoningai perduodamą žinutę. Net jei vaikas piešia tikroviškais spalvomis, pavyzdžiui, rudą medį, žalius lapus, ar visiškai logikai prieštaraujančiomis spalvomis: rožinį vandenį, žalią saulę, reikia būti budriems ir atsargiems. Tolesni pavyzdžiai jums suteiks daugiau paaiškinimų.

Raudona

Pirmiausia vaikas išmoksta skirti raudoną spalvą.

Raudonai pirmenybę teikiantis vaikas visų pirma mums rodo, kad jis energingos prigimties, sportiškas arba kad jaučia destruktivią agresiją. Ši spalva simbolizuoja kraują, gyvenimą, veiksmų įkarštį, tai aktyvi spalva.

Juodos lydima raudona turi būti aiškinama apgalvotai, nes juoda blokuoja raudonos spalvos energiją. Vaikas iš pirmo žvilgsnio neatrodo agresyvus, tačiau kada nors

nerimas ir baimė pratrūks ir išlįs į paviršių. Prancūzų posakis „žvelgti raudonai“ reiškia nepasitenkinimą, pyktį.

Būna, kad tėvai nė neįtaria, kas nutiks: jų mažylis toks švelnus ir nepavojingas... Pats vaikas savęs nesupranta, tačiau kaupiama įtampa negali būti amžinai sąmoningai ar nesąmoningai valdoma.

Kartais sunku nustatyti, kad įvyks protrūkis. Įvairūs vaiko piešiniai tai parodys patys ir pateiks pranašingų ženklų.

Geltona

Geltona yra pažinimo, smalsumo ir gyvenimo džiaugsmo spalva. Dažnai geltona spalva piešiantis vaikas ekspresyvesnis už kitus. Būdamas dosnios prigimties jis yra ekstravertas ir didelis optimistas, bet svarbiausia – labai ambicingas!

Jam bus labai lengva pasiekti savo tikslų, nes jo galimybės didelės. Tačiau jei geltonos pernelyg daug, jos poveikis toks pat kaip saulės smūgio – „duoda į galvą“. Toks vaikas, nebūdamas hiperaktyvus, mėgsta iš anksto planuoti dienotvarkę. Jis reiklus sau ir kitiems. O tai neleidžia visiškai atsipalaiduoti aplinkiniams, kuriems gali kilti klausimų, kas gi galėtų jį patenkinti. Ambicija – gražu, bet kartais ji sunaikina žmogiškumą!

Oranžinė

Oranžinė yra viena ryškiausių spalvų. Sudaryta iš raudonos ir geltonos, ji išreiškia socialinio ir viešojo kontakto poreikį. Oranžiniams atspalviams pirmenybę teikiantis vaikas linkęs į naujoves ir greitai padaromus dalykus.

Tokiam vaikui labiau patinka grupės žaidimai. Jis neabejotinai puikiai jaučiasi būdamas komandos dalimi ir mėgsta rungtyniauti, ypač jei jam suteikiama tam tikra vadovavimo galia.

Edukaciniai žaidimai, kuriems reikia susikaupimo ir pastabumo, nėra didžioji tokio iš prigimties nekantraus vaiko aistra. Jo judesiai ir kalbėjimas yra greiti, net skuboti. Apskritai jis moka pasireikšti ne tik tarp savų, jam tai lengva bet kokiomis naujomis aplinkybėmis.

Mėlyna

Mėlyną spalvą skirti vaikas išmoksta paskutinę. Ji simbolizuoja taiką, darną ir ramybę. Tačiau taip pat gali rodyti lėtumą.

Iš visų spalvų mėlyną labiausiai mėgstantis vaikas yra uždaras ir norintis gyventi savo ritmu. Nereikia su juo elgtis šiurkščiai ar keisti jo įpročių. Draugų toks vaikas turi nedaug, ir jie neretai atsiktiniai.

Jei mėlyna prastai dera piešinyje, vaikas bando mums parodyti, kad iš jo per daug reikalaujama ir kad jis norėtų būti paliktas ramybėje.

Mėlynos spalvos energija yra švelni ir rami. Tėvams nepatariama mėlynais atspalviais dažyti kambario, jei vaikas hiperaktyvus. Jis nesijaus gerai, nes mėlyna yra tokio vaiko poreikiams priešinga spalva. Tačiau žalia hiperaktyvų vaiką ramina ir yra jam palanki.

Žalia

Žalia simbolizuoja žalumą, ji daro tokį pat poveikį kaip medžio lapai, kurie filtruoja ir grynina orą. Žalia sudaryta iš geltonos ir mėlynos, taigi ji simbolizuoja smalsumą, pažinimą ir gerovę.

Dažnai žalia spalva piešiantis vaikas rodo esąs brandus, jis supranta aiškinamus dalykus ir vėliau mėgsta juos išbandyti. Būdamas jautrios ir intuityvios prigimties, jis greitai supranta, kai jam meluojama ar kai nuo jo slepiami kai kurie faktai. Savo vaizduotę jis pasitikrina imdamasis iniciatyvos. Jo fizinė energija yra pastovi, toks vaikas retai serga.

Juoda

Juoda dažnai netinkamai aiškinama. Tėvai paprastai sunerimsta, jei vaiko piešiniuose yra daug juodos. Dažnai ji siejama su tamsos, blogio jėgomis ir blogomis mintimis, ši spalva verčia bijoti blogiausio. Nesąmoningai juoda siejama su niūrumu, liūdesiu.

Juoda išties vaizduoja pasąmonę, nematomus dalykus, o žmonėms dažniausiai labiau patinka tai, kas matoma,

paliečiama, ką galima numatyti. Tiesiog patogus saugumo jausmas!

Dažnai juoda spalva piešiantis vaikas pasitiki savimi, rytojus jam nekelia baimės. Toks vaikas sugeba lengvai prisitaikyti prie likimo staigmenų. Kaip matote, tai nėra *a priori* blogai. Tačiau kartais juoda spalva gali siųsti dviprasmišką ir labai blogą žinią, rodančią „juodas mintis“. Vaikas slepia savo sumanymus, uždengia šydu kai kurias paslaptis, mano, kad turi tam teisę. Tai savotiška savisauga.

Kai kada juodą lydi mėlyna. Tokiu atveju galima sakyti, kad vaikas yra prislėgtas ir pasiduodantis nesėkmėms. Posakis „juodai mėlynas“ reiškia labai bloga.

Rožinė

Rožinė sudaryta iš balta spalva sušvelnintos raudonos. Čia pagrindinės raudonos spalvos energijos intensyvumas yra prislopintas. Vaikas, kuris ryžtingai renkasi rožinę spalvą, siekia švelnumo ir meilumo. Posakis „gyvenimas pro rožinius akinius“ puikiai nusako rožinės spalvos reikšmę. Vaikui norisi pažinti pasaulį, bet turėti reikalų tik su maloniais ir lengvais dalykais. Teigiama yra tai, kad toks vaikas lengvai prisitaiko, su juo lengva užmegzti ryšį. Neigiama tai, kad toks vaikas pažeidžiamas nemaloniuose situacijose.

Anksčiau rožinė spalva buvo siejama su moteriškumu, o mėlyna su vyriškumu. Tuo tarsi sakoma: „Būk graži ir užsičiaupk. Gali svajoti, kiek nori, bet tai nieko nepakeis!“

Rožine spalva pranešama, kad asmeniui patinka būti vaiku ir kad jis trokšta kuo ilgiau juo likti – tai gali reikšti sunkumus prisiimant atsakomybę, nors ji būtų visiškai nedidelė.

Violetinė

Sudaryta iš raudonos ir mėlynos ši spalva apima daug elementų. Alyvinei arba violetinei spalvai pirmenybę teikiantis vaikas savo elgesiu aiškiai išsiskiria iš kitų.

Jis mėgsta entuziastingai įsitraukti į veiklą, bet sąmoningai ar nesąmoningai sukuria įspūdį „Aš tik trumpam!“ Toks vaikas yra ir ekstravertas, ir intravertas – šios savybės keičia viena kitą. Tam tikram laikui jis įsilieja į aplinką ir aktyviai dalyvauja veikloje, o vėliau nusprendžia palikti grupę, kuri atrodė jam visiškai palanki.

Ruda

Žemės elementus, pastovumą, struktūrą ir planavimą simbolizuoja ruda spalva.

Rudus atspalvius mėgstantis vaikas vertina patogumą ir saugumą, pavyzdžiui, mėgsta skanų maistą, minkštutę lovą, patogius drabužius.

Teigiamos savybės atsiskleidžia, kai ši spalva dera su piešinio forma – tada ji mums rodo, kad vaikas yra nuoseklus ir kruopštus, kai ko nors imasi. Jis kantrus, bet lėtos reakcijos – jam reikia laiko, kad įvertintų situaciją.

Tokiam vaikui labiau patinka tai, kas jau turima, nei tai, kas nauja. Jis nėra itin linksmas. Jis panašus į kolekcininką. Nelieskite jo daiktų, nes viskas sudėliota ten, kur reikia, kiekvienas daiktas turi savo vietą ir kiekviena vieta turi savo daiktą.

Dažnai ši spalva siejama su senberniais ar senmergėmis – tokio vaiko įpročiai kai kurių akimis gali atrodyti monotoniški, bet taip jis jaučiasi saugus.

Pilka

Pilka, sudaryta iš juodos ir baltos, svyruoja tarp žinomo ir nežinomo: priimti sprendimą – nelengva užduotis. Formas pilka spalva piešiantis vaikas išgyvena pereinamąjį laikotarpį: viena koja jis praeityje, kita – ateityje. Jei pilka pernelyg dažna, vaikui trūksta ryžto renkantis, jį galima lengvai paveikti. Į kiekvieną situaciją jis reaguoja kaip chameleonas.

Vaikas sako „taip“, jei norima išgirsti teigiamą atsakymą, „ne“, jei norima, kad jis pasakytų tai.

Pilkuma už lango nežada gražios dienos. Vaikas, kuriam patinka pilka spalva, gali būti linkęs nuolat graužtis dėl ankstesnių nusivylimų.

Balta

Kad paaiškintume baltos spalvos reikšmę, reikia prisiminti permatomumą.

Vaikas retai pasirenka baltos spalvos pieštuką, net jei tokį turi. Baltai spalvai jis palieka tuščią plotą.

Dažnai ši spalva laikoma teigiama, bet nereikia užmiršti posakio „baltos dėmės“. Balta spalva apvalo, neutralizuoja, tačiau ji gali galutinai sunaikinti praeities detales. Tarsi viskas būtų pradėta iš naujo, norint paneigti ar atsisakyti to, kas buvo vakar.

Teigiamos šios spalvos savybės siejamos su begalybe, amžinumu. Galima remtis kai kurių žaidimų „baltos kortos“ reikšme – vaikas nemato arba nenori jokių kliūčių savo veiklai.

Vienos spalvos piešinys

Labai svarbu analizuoti vienu atspalviu nupieštą piešinį. Galbūt vaikas tingi piešti arba jam trūksta motyvacijos. Gal kas nors privertė sėsti ir piešti, kad vaikas tam žmogui netrukdytų arba kad nurimtų. Tačiau mus domina ne tokios situacijos, nors turime į tai kreipti dėmesį, kad mūsų aiškinimas nenukryptų nuo esmės.

Vienodas atspalvis tame pačiame piešinyje yra aiški žinia, mažiau neaiškumų analizuojant ir aiškinant – tarsi vaikas nieko nenorėtų slėpti. Priešingai, jis nori būti atrastas ir suprastas. Kai jis renkasi mažiau spalvų, svarbesnės tampa linija ir forma.

Iš pat pradžių reikia atkreipti dėmesį, ar vaikas yra susitelkęs ties tuo, ką daro, ar pirmoji spalva, kuria padengiamas lapas, bus naudojama iki pabaigos. Jei taip nėra, vaikas stengiasi pabrėžti kokią nors temą, vieną siužetą, kurį atspindi spalva.

Spalvų sąveika

Tęsinys jus tikrai sudomins, nes suteiks svarbių ir labai reikšmingų žinių, kaip spalvos veikia vienos kitas. Vos užmetus akį į vaiko piešinį, spalvos krinta į akis labiau negu forma ir tai nėra atsitiktinumas. Kaip jau rašyta, vaiko pasąmonė atliko savo darbą, dabar jūsų eilė analizuoti faktus ir neleisti, kad bandanti akis pavergti spalva darytų pernelyg didelį poveikį...

Kuo daugiau duomenų ir informacijos turėsite apie spalvų simboliką, tuo geriau būsite pasiruošę tiksliai jas aiškinti. Kad ir koks būtų vaikas: jautrus, racionalus, aktyvus ar emocionalus, jis turi mėgstamiausias spalvas. Vis dėlto tai nereiškia, kad jas būtinai matysite kiekviename piešinyje. Tai, apie ką kalbėsime toliau, geriau parodo, ką vaikas trokšta išreikšti rinkdamasis įvairias spalvas. Lengvai suvoksime pateiktus paaiškinimus, nes siekta, kad jie būtų logiški ir praktiški. Pavyzdžiui, aktyvus vaikas bus linkęs rinktis liepsnojančias spalvas: raudoną ar oranžinę. Tačiau kai jis piešia, kartais ima geltoną, žalią ir net, progai pasitaikius, juodą. Kaipgi tada aiškinti visų šių spalvų derinį?

Spalvų aiškinimas nėra estetinis vertinimas, aš veikiau domiuosi psichologine jų prasme. Kai piešinys bevertis estetinė prasme, dar nereiškia, kad jis neįdomus spalvų simbolikos atžvilgiu. Tolesniuose puslapiuose, net jei paminėsiu, ką atskleidžia vaiko naudojamos spalvos, visų pirma reikės atsižvelgti į įvairias piešinyje esančias formas. Pavyzdžiui, raudonas apskritimas reiškia ne tą patį kaip raudonas trikampis ar kvadratas, tas pat ir žalias apskritimas, trikampis ar kvadratas ir t. t.

Įvairių kartu su raudona esančių spalvų poveikis

Raudona yra gyvenimo ir aistros spalva. Bet ji gali rodyti ir pyktį. Svarbu, kokios spalvos yra kartu.

Raudona ir geltona

Kai piešinyje vyrauja raudona ir geltona, vaikas imasi veiklos su įkarščiu, nori išmukti. Tai laikotarpis, kai jį lengva sudominti, atrodo, kad jam nėra nieko sunkaus. Vaikas liaujasi krėtęs smulkius nusižengimus ir yra itin geras. Jis linkęs veikti, tarsi situacija būtų neabejotinai jo rankose. Tai normalu, nes jis nepaprastai pasitiki savimi.

Raudona ir juoda

Raudona kartu su juoda rodo blokuojamą energiją. Tikėtina, kad kada nors kaupiamas nepasitenkinimas prasisvers milžinišku sprogiu. Tačiau vėliau šį pyktį pakeis didelės ramybės laikas. Bus malonu atrasti naujas vaiko savybes ir jausti, kad jis atviresnis išorei, tarsi susitaikęs su praeitimi.

Raudona ir ruda

Raudona kartais gali būti šalia rudos. Šių dviejų spalvų skleidžiama energija turi savotiško pragmatiškumo, nes ruda simbolizuoja pastovumą. Tačiau raudonos energija yra tarsi puikus variklis, ji neleidžia vaikui būti pasyviam,

bet neatima iš jo taip siekiamo saugumo. Taigi vaikas bus linkęs naudoti energiją tik ten, kur yra suinteresuotas, ir nešvaistyti jos.

Raudona ir oranžinė

Pastebimas milžiniškas elgsenos skirtumas, kai vaikas naudoja raudonos ir oranžinės atspalvius. Jis greitai susidomi užsiėmimu ir sudomina kitus. Vaikas visiškai nesivaržydamas deda daug pastangų, kai užsiima mėgstama veikla. Net jei patenka į naują grupę, jis lengvai susidoroja su dideliais pokyčiais. Kadangi vėjas jam palankus, nemanykite, jog turėsite nors trumpą poilsio akimirką!

Raudona ir mėlyna

Kai piešinyje mėlyna atsiranda prie raudonos, vaikas turi motyvacijos imtis bet kokios veiklos, bet kartu sugeba leisti sau kelias akimirkas pailsėti, kai jam to reikia. Kai piešinyje yra daug daugiau mėlynos negu raudonos, vaikas susitelkia į veiklą nerodydamas pernelyg daug entuziazmo. Kartais net sunku suprasti, ar užsiėmimas jam rūpi.

Raudona ir rožinė

Kartais piešiniai gali būti spalvų derinys, prie kurio akis mažiau įpratusi, pavyzdžiui, raudonos ir rožinės. Kadangi rožinės spalvos vaidmuo yra sumažinti raudonos sklei-

džiamą impulsyvumą, šias dvi spalvas derinantis vaikas geba veikti, bet pastebima tam tikra abejonė. Vaikas ieško lengvesnių kelių, bet nebūtinai yra prisitaikėlis. Ar jo svajonė gali išsipildyti? Jis labai nori tuo tikėti...

Raudona ir pilka

Jei pilkos spalvos atspalviai krinta į akis ir ant to paties lapo yra raudonos, šio vaiko energija nėra pastovi. Jis jaučiasi ne savo kailyje, užduoda sau klausimus ir negauna jų tenkinančių atsakymų. Tokiam vaikui atrodo, kad jam niekada nenutinka nieko įdomaus! Pilka rodo tam tikrą nesaugumą – į nežinomybę paniręs vaikas stengiasi išsaugoti viltį ir stipriai kabinasi į raudoną spalvą.

Raudona ir žalia

Kai kuriuos vaikus traukia raudonos ir žalios derinys. Nesunku suprasti, kad jie trokšta pokyčių, nes be žalios neįmanomas aprūpinimas deguonimi. Raudonos ir žalios derinį besirenkantys vaikai trokšta pakeisti aplinką. Jie ištvėria įvairius apribojimus tikėdami, kad laikui bėgant viskas susitvarkys. Prisiminkite – šios dvi spalvos simbolizuoja šventės laiką, pilną džiaugsmo ir gražių, su ja susijusių, pažadų.

Raudona ir violetinė

Kai vaikas yra susitelkęs ties dabartimi, neretai piešinyje matoma violetinė spalva. Bet kai raudona ir violetinė yra

šalia, vaiko skleidžiamai energijai, be jokios abejonės, vadovauja stipri intuicija ir įkvėpimas. Šiuo laikotarpiu svarbu tikėti su jumis pasidalytais įspūdžiais. Taip pat nieko stebėtino, jei vaikas sapnuoja pranašingus sapnus.

Įvairių kartu su geltona esančių spalvų poveikis

Geltona yra dvasią atveriančios energijos šaltinis. Pasitelkus geltoną pažinimas tampa lengvesnis. Vaikas tarsi kempinė sugeria teigiamus dalykus.

Geltona ir žalia

Pažinimas padeda tiksliau vertinti – geltona reiškia žinojimą, o žalia – tai, kas gera ir vertinga jam pačiam. Vaikas išgyvena gerą laikotarpį ir įsisąmonina naujus dalykus. Kadangi jam nerūpi niekai ir jis viską vertina tiksliau, jo poreikiai ir lūkesčiai yra brandesni. Toks vaikas apie ateitį kalba mažiau nuogąstaudamas. Menas po truputį kirbina jo smalsumą.

Geltona ir oranžinė

Energijos vaikas semiasi iš jį supančios aplinkos. Jis šiuo metu labai plepus, nuolat užduoda klausimus, kurie dažnai erzina. Toks vaikas nelieka namie net lietingomis dienomis, jis nori atrasti pasaulį, visas jo ypatybes. Tuoj atsiras pomėgis krėsti juokus, vaikas parodys, kad jam patinka būti juokdariu...

Geltona ir juoda

Geltona ir juoda simbolizuoja žinias, kuriomis vaikas nenori dalytis su kitais. Jis stebi, įsidėmi, kas vyksta aplink, bet nesistengia dalytis patirtimi. Jam labiau patinka būti nebyliam ir išsaugoti savo slaptas mintis. Dabar kaip tik tas laikotarpis, kai vaikas kaupia duomenis. Jis laukia tinkamos akimirkos ir tinkamo žmogaus, kad užmegztų ryšį, siekdamas konstruktyvaus pasikeitimo nuomonėmis.

Geltona ir rožinė

Jei vaikas naudoja rožinę spalvą, jis daug svajoja. Bet ar jis skirs pakankamai jėgų, kad galėtų tas svajones įgyvendinti? Rožinę papildanti geltona yra teigiama. Šios dvi spalvos ant to paties lapo rodo, jog vaikui lengva ieškoti informacijos, kad sužinotų, ar jo svajonė atitinka tikrovę. Vėliau vaikas bus suinteresuotas nepaleisti progos iš rankų.

Geltona ir violetinė

Violetinė yra žmogiškąją sąmonę auginanti spalva. Kai kurių vaikų pasaulėvaizdis labai savitas. Tačiau jie nevisiškai suvokia, kad galbūt yra naujo pasaulio pranašai, kuriantys naujas teorijas, kurios pastūmės žmones link šiandien dar nežinomų kelių, atskleis žinias to pasaulio, kurio manome nesant, bet kuris tiesiog nematomas mūsų akims.

Geltona ir pilka

Kiekvieną kartą, kai piešinyje vyrauja pilka spalva, svarbu patikrinti, kokia yra kita spalva. Jei tai geltona, vaikui labai reikia nestipraus stumtelėjimo. Net jei jis žino, kad gali imtis veiklos ir kaip tai daryti, atrodo, jog jis juda vieną žingsnį į priekį ir du atgal. Taigi laikas būti šalia ir padėti vaikui tinkamu metu pereiti į kitą etapą.

Geltona ir ruda

Didelį pastovumo ir tęstinumo poreikį jaučiantis vaikas pasirinks rudus atspalvius – taip jis tikisi saugios ir nekintančios aplinkos. Geltonai ir rudai pirmenybę teikia ramus ir labai protingas vaikas, kuriam patinka kolekcionuoti įvairius daiktus. Jis domisi istorija, mėgsta strateginius žaidimus, kuriems reikia pasitelkti taktiką. Jį labai stebina ir domina magija, ypač gyvenimo stebuklai.

Įvairių kartu su oranžine esančių spalvų poveikis

Oranžinė spalva rodo socialinio santykio poreikį, bet taip pat atspindi lengvabūdės akimirkas, kai pavyksta puikiai pasilinksinti.

Oranžinė ir mėlyna

Oranžinė skatina socializuotis, bet mėlyna veikia taip, kad vaikas neskubėdamas renkasi labiausiai jam tinkan-

čią grupę. Jis veikiau pasirinks tą, kurioje vyraus darna ir ramybė, kur niekas nerungtyniaus. Stengtis dėl to, kas vertas pastangų, – toks šio vaiko tikrasis tikslas.

Oranžinė ir žalia

Visada pasiruošusio padaryti paslaugą mažylio piešiniuose bus oranžinės ir žalios spalvų. Veikiausiai jis sugeba paskatinti draugus išvysti pasaulį kitoje šviesoje. Net jei aktyviai dalyvauja grupės veikloje, toks vaikas retai pasiduoda kitų įtakai. Tai jam į naudą, nes taip jis išsaugo savo individualumą.

Oranžinė ir juoda

Oranžinė ir juoda rodo, kad vaikas labai daug nutyli. Vaikas linksta į sritis, kurios, regis, jį domina, bet jis gerai nežino, ko tikėtis. Jam rūpi viskas, ką gaubia paslaptys ir slėpiniai. Kadangi toks vaikas iš prigimties yra smalsus, jis nesunkiai siekia tikslo iki galo. Nebijokite, vaikas nenori sukelti nelaimės, net jei jam patinka baisios pasakos... Šis laikotarpis retai trunka ilgai.

Oranžinė ir rožinė

Linksminamės kaip pašėlę, be suvaržymų ir be jokio šiurkštumo: atrodo, tokia yra vaiko, mėgstančio oranžinę ir rožinę, nuotaika. Jis pasitiki aplinka, visais be išimties tiki, palikdamas atsakomybę už savo likimą laimingai žvaigždei. Gali įsivyrauti svajonės, gal net iliuzijos.

Todėl svarbu bent trumpam atkreipti dėmesį, kas vaikui daro poveikį, kad įsitikintume, kad viskas tik į gera.

Oranžinė ir ruda

Visuomenė aiškiai parodo pinigų galią, o vaikas tai suvokia iki tam tikro lygio. Jei piešiniuose teikia pirmenybę oranžinei ir rudai spalvoms, jis gerai žino, kokių materialinių gėrybių teikia pinigai. Jis jausis saugus toje aplinkoje, kurioje nebus jokių piniginių sunkumų. Vaikui reikalingas tam tikras komfortas, bet svarbiausias jo poreikis ar prioritetas neabejotinai yra skanus maistas.

Oranžinė ir pilka

Kai vaikas yra jam palankioje aplinkoje, jis turi galimybę pasikeisti į gera. Bet jei jis jaučiasi atstumtas, paliktas nuošalėje, gali būti, kad jo piešiniuose pasirodys oranžinė ir pilka. Net priklausydamas grupei, jis niekada nėra ramus ar įsitikinęs, kad dar priklauso tai grupei ir kiek ilgai priklausys, nes jam trūksta draugų atsakomosios reakcijos.

Įvairių kartu su mėlyna esančių spalvų poveikis

Mėlyna yra rojaus, kuriame viena kitą papildo ramybė ir giedra, spalva. Tačiau taip pat ji gali rodyti užtruksiantį motyvacijos stygių.

Mėlyna ir rožinė

Jei jums atrodo, kad jūsų vaikas regresuoja, elgiasi truputį kūdikiškai ir nenori nieko suprasti, gal turėtumėte žvilgtelėti į jo piešinius... Daug mėlynos ir rožinės leidžia geriau suprasti naivaus vaiko elgesį. Jis išgyvena etapą, kai visiškai nenori augti ir jam rūpi tik linksmai leisti laiką. Mažylis nori, kad mes suprustume, jog jis nėra „mažas suaugusysis“, o tik mažas vaikas.

Mėlyna ir violetinė

Galbūt prieš jus nepaprastai ramus vaikas. Gal bijote, kad jis skraidžioja padebesiais tarsi būtų atitrūkęs nuo tikrovės. Mėlynos ir violetinės derinys nepranašauja bloga. Aišku, vaiko tempas nėra toks pat kaip kitų grupės vaikų, bet neatrodo, kad jam tai kelia rūpestį. Regis, jo niekas netrikdo, vaikas tiesiog išbando, ką reiškia „atleisti vadeles“.

Mėlyna ir ruda

Daug mėlynos ir rudos suteikia tam tikrą pastovumą, kurį vaikas labai vertina. Jausmų srityje jam nereikia amerikietiškujų kalnelių, šiam vaikui labiau patinka jausti žemę po kojomis. Jis nereiklus, su juo nesunku. Net jei vaikas labai mažas, jam patinka, kai pasakojate apie jo ateitį, pavyzdžiui, vaikas prašo: „Papasakok man, koks būsiu, kai užaugsiu!“

Mėlyna ir juoda

Šios knygos pradžioje trumpai paaiškinau, kad mėlyna, kad ir ką daugelis apie ją galvoja, gali atskleisti niūrią ir pasyvią būseną. Net jei mėlyna paprastai laikoma ramybės, švelnumą skleidžiančia spalva, šalia juodos ji įgauna kitą prasmę. Vaikas jaučiasi likęs tuščiomis. Juodas skurdas – žinote, kas tai? Būtų puiku nesielgti su vaiku šiurkščiai ir nemoralizuoti.

Mėlyna ir pilka

Vaikas jaučiasi sutrikęs dėl šiuo metu vykstančių įvykių ir netgi praranda viltį, kad viskas susitvarkys. Jis nebejaučia baimės ar nerimo, tarsi nebereaguoja į aplinką – jo jausmai tarsi tušti. Piešinio tema turėtų suteikti naudingų žinių. Reikia analizuoti ne tik spalvas, bet nepalikti nuošalyje net mažiausių detalių.

Įvairių kartu su žalia esančių spalvų poveikis

Žalia – tai spalva, kuri atgaivina, suteikia naujos energijos. Ji skatina eiti į priekį visiškai negailint praeities.

Žalia ir juoda

Vaikas, kuriam šios dvi spalvos patinka labiau negu visos kitos, yra labai protingas. Beje, jis suvokia, kad jo proto lygis aukštesnis už vidutinį. Tačiau jis nėra plepus, kur

kas daugiau stebi negu kalba. Moka elgtis apgalvotai. Atsargiai! Šio vaiko piešiniai gali slėpti, kad jam lengva apgaudinėti – jausdamasis viršesnis, jis gali tapti manipuliatoriumi.

Žalia ir rožinė

Su mumis vaikas, besidžiaugiantis mielo mažylio padėtimi, todėl nedarykite jam pernelyg stipraus spaudimo užaugti. Jam puikiai pavyksta įveikti rūpesčius net ir tada, kai jūsų nėra šalia. Šiam vaikui nebūtinai reikia būti drąsinamam ar saugomam. Jis dar per mažas, kad kurtų planus, bet ne per mažas svajoti. Rožinė spalva leidžia jam matyti pasaulį truputį pasakiškoje šviesoje, o žalia mums rodo, kad jis brandesnis nei manome.

Žalia ir violetinė

Kai vaikas nuolat renkasi žalią ir violetinę spalvas, jo piešinių forma dažnai panaši į mandalas. Piešinys atrodo kupinas kažkokio magnetizmo ir gražios, geros energijos. Atrodo, tarsi jis spinduliuotų tiesą ir didžiulę laimę. Galbūt tai truks trumpai, bet vaikas nepamirš šio laikotarpio, kai mėgavosi kitokia pasaulio vizija.

Žalia ir ruda

Neaišku, nei kaip, nei kodėl, bet žalią ir rudą spalvas mėgstantis vaikas pritraukia gausą. Šios jo piešinių spalvos rodo, kad nėra jokių kliūčių ar priešinimosi vaiko

fizinei gerovei, jis jaučiasi esąs situacijos šeimininkas. Toks vaikas atsikrato to, kas, jo manymu, jam nereikalinga, ir eina tiesiai į tikslą neišsižadėdamas savo siekių ir kartu gerbdamas aplinką.

Svarbu įsidėmėti, kad labai aiškiai visuose vaiko piešiniuose naudojama juoda spalva nėra neigiama. Tokiu atveju reikia stebėti, kaip vaikas elgiasi piešdamas. Ar jo judesiai agresyvūs, o gal jis piešia neskubėdamas ir kruopščiai išryškindamas pačias mažiausias detales? Kai vaikas pasakoja, ką nupiešė, arba prie lapo atsiveria tylos siena, galima labai daug pasakyti! Nereikia pernelyg greitai daryti išvadų, kai piešinys į nieką nepanašus ar yra jau matytas: kiekvienas vaikas gyvena savo pasaulyje, kuris labai asmenišką ir ypatingą. Jei piešiniai atrodo painūs dėl spalvų ar linijų, tai dar nereiškia, kad vaikas savo aplinkoje nesijaučia gerai. Būtų gerai skirti tiek laiko, kiek prireiks – gerai įvertinti jo temperamentą ir suprasti, ar vaiko piešiniai yra jo esmės, tai yra jo tikrosios tapatybės, atspindys, ar tik blankus jį užvaldžiusios įtakos mėgdžiojimas. Kai ieškome paprasto paaiškinimo, visi rezultatai gali būti įmanomi ir iš dalies teisingi. Bet kai daroma išsami analizė, negalime leisti jokios klaidos.

Kaip pamatėte, yra daugybė dalykų, į kuriuos atsižvelgiama aiškinant piešinį: išdėstymas erdvėje, piešinio dydis, linijos spaudimas, forma, spalva ir tema. Kiekvienas šių elementų atskirai gali būti lengvai išlukštenamas, kai neskubėdami kruopščiai renkate galvosūkių daleles. Bet kai visas linijas ir spalvas sudedate kartu priešais save ir trokštate atskleisti paslaptį, būkite tikri, nepastebėsite kai kurių labai svarbių dalykų. Jūs tiesiog turite būti pasiruošę parodyti, kad esate atviras šiam piešiniui, laukiančiam tik vieno – kad jį pamatytumėte tikrojoje šviesoje.

Metų laikai

Reikia skirti dėmesio metų laikui, kurį vaikas vaizduoja savo piešinyje.

Pavyzdžiui, žiemos gamtovaizdžius mėgstantis piešti vaikas siekia ramybės ir darnos. Jis trokšta, kad kai kurie praeities įvykiai pasimirštų. Sniegas puikiai viską užkloja, kartais gali net paslėpti...

O pavasaris yra vilties ir atsinaujinimo ženklas! Vaikas neužmiršta arba neužmiršo kai kurių jūsų pažadų, kuriuos galbūt davėte. Jis turi daugybę planų, viskas traukia jo dėmesį. Jis dažniau nei paprastai klausinėja, savo teiginiais jums gali pasirodyti intuityvus. Vaikas norėtų, kad jo nuojautos būtų patvirtintos.

Vasaros piešiniai su gėlėmis, paukšteliais ir kitomis grožybėmis bando mus įtikinti, kad vaikas gyvena šia akimirka: kvepia laime! Tačiau reikia būti atsargiems: vertindami piešinio turinį galime daryti išvadą, kad vaikas įsivaizduoja nerealius dalykus norėdamas patikėti, jog jo svajonės išsipildė.

Ruduo savaime reiškia etapo pabaigą. Vaikas padarė tiek daug, kiek tik galėjo, ir stengiasi truputį atsiriboti, sulėtinti tempą. Tai nebūtinai reiškia liūdesį ar sielvartą, greičiau – išvadą.

Namas

Vaikas dažnai piešia namą. Jis atspindi socialinį jausmą. Namas mums suteikia informacijos, ar vaikas yra atviras, ar uždaras su artimiausiais žmonėmis.

Ar jūs linkę manyti, kad visi vaikų nupiešti namai panašūs? Perskaite šį poskyrį tikrai pakeisite nuomonę. Yra galybė detalių, pakeičiančių piešinio aiškinimą.

Štai keletas dalykų, kuriuos reikėtų plačiau išanalizuoti žiūrint į nupieštą namą. Žinoma, svarbu padėtis erdvėje, spalvomis, spalvos, bet labiausiai mus domina langų skaičius, iš kamino rūkstantys dūmai, jei jie rūksta, ir durų rankena.

Reikia atsižvelgti į namo dydį. Pavyzdžiui, didelį namą piešiantis vaikas išgyvena labiau emocinį, o ne protinį tarpsnį, o mažas namas atspindi labiau į save susitelkusio, užduodančio sau klausimus vaiko būseną.

Kaip jau minėjau, namo dydis rodo, kokio pobūdžio ar formos ryšį vaikas užmezgė su aplinka.

Durų dydžio teikiamų žinių neturėtume pervertinti. Mažos durys praneša, kad vaikas nesutinka pakviesti kitų į savo buveinę. Į savo pasaulį įsileidžia ne visus – ar tai būtų draugai, ar tėvai. Tokiam vaikui nelabai patinka, kai jo per daug klausinama ar jis per daug prižiūrimas. Jo durys nėra atviros visiems norintiesiems.

Priešingai, didžiulės durys rodo svetingumą visiems arba beveik visiems – „kompanija suteikia jėgų!“

Tokiam vaikui gyvenimas yra nuolatinė šventė arba turi ja būti.

Vaikas gyvena šia akimirka ar nuolat grįžta į praeitį? Išivaizduoja ateitį kurdamas nerealias svajas? Nupiešta durų rankena atsakys į šiuos klausimus.

Ko gero, esate matę filmuose rodomus milžiniškus namus, vertus ne vieno milijono. Dažniausiai jų durų rankena yra viduryje. Retai paprasto namo paprastomis durimis rankena būna viduryje... Jei vaikas nupiešė rankeną durų viduryje, esate su nepriklausomybės, savarankiškumo siekiančiu mažyliu, mėgstančiu išsiskirti iš kitų. Tai turi pranašumą, bet toks vaikas gali būti truputį kietakaktis ir elgtis tik taip, kaip patogu jam.

Jei rankena yra kairiau, vaiko mintys susijusios su praeitimi. Geriau būtų su juo kalbėti apie teigiamus ir palankius praeities

įvykius, kad būtų sustiprintas jo tikėjimas ateitimi. Toks vaikas nemėgsta pernelyg staigių pasikeitimų, reikia duoti laiko jam susitaikyti su viena ar kita mintimi. Atrodo, kad jam labiau patinka mažesnių už jį vaikų draugija. Savo elgesiu jis nerodo poreikio užaugti, kartais lieka panašus į kūdikį.

Jei durų rankena yra dešinėje pusėje, vaikas ieško pokyčių, jam labai patinka, kai su juo kalbama apie tai, kas laukia, apie būsimas pramogas... Toks vaikas jaučia poreikį nuolat būti skatinamas ir motyvuojamas. Ne todėl, kad jis tingus ar vangus, greičiau dėl to, kad nori paspartinti įvykius. Tokiam vaikui sunku įsijausti į „čia ir dabar“. Jam itin patinka staigmenos.

Analizuodami išsidėstymą erdvėje turime žinoti, kad tai, kas yra lapo kairėje, atspindi praeitį, dešinėje – ateitį. Tas pat tinka ir kalbant apie durų rankeną.

„Užkurk krosnyje ugnį...“*

Nebūtinai ant kiekvieno vaiko piešto namo išvysime tokį patį kaminą, juolab dūmus. Net dūmai gali būti skirtingi. Piešdamas dūmus vaikas gali nubrėžti apskritimus arba paprastas linijas.

„Užkurk krosnyje ugnį, aš grįšiu į mūsų namus...“ – puikiai atspindi vaiko nupiešto kamino simbolį. Dūmai teikia žinių apie šeimos jausmus ir jų pobūdį.

Paprasta linija nupiešti arba gausūs dūmai mums rodo, kaip vaikas reaguoja į šeimos išgyvenamus jausmus. Kartais jo reakcija teigiama, kartais – neigiama.

Lengvas, į siūlelį panašus brūkšnys mums leidžia nuspėti dvi galimybes: arba ugnis gęsta, arba ji ką tik užkurta. Reikia kitų ženklų, kad prieitume prie vienos ar kitos galimos išvados.

* Prancūzų dainos žodžiai (vert. past.).

Kuo namas svetingesnis, kuo gyvybingesnėmis spalvomis piešiama, tuo stipriau vaikas jaučia savo vertę, pasitiki savimi. Galima teigti, kad šeimyninė aplinka gera. Taigi nupieštas lengvas dūmas, dideli langai ir linksmos spalvos rodo naują įvykį (namų židinyje ką tik pradėjo degti nauja ugnis).

Priešingai, jei spalvos atrodo nelabai gyvybingos ir nenupiešti žmonės, tada trumpa dūmų linija nyksta, blėstanti ugnis užges. Šeima išgyveno jausminės energijos suintensyvėjimą, bet dabar vėjas nebe toks palankus.

Jei dūmai rūksta su pertrūkiais, tikėtina, kad krosnis nelabai gerai veikia, galbūt reikia išvalyti kaminą. Gyvenime yra dalykų, kuriuos tiek vaikams, tiek suaugusiesiems sunku suvokti ar priimti. Nupiešti tokie dūmai yra mažų rūpesčių ženklas, kai kurie šeimos nesutarimai ar sunkumai kelia liūdesį. Šiuo atveju pageidautina padėti vaikui atsikratyti kaltės, kurią jis gali jausti.

Kuo ugnis gyvybingesnė ir karštesnė, tuo intensyvesni dūmai. Atsargiai, čia gali tykoti agresija! Į didelį juodą debesį labai panašūs dūmai pranašauja audrą šeimoje. Reikėtų nustatyti, ar tai tik sunkus laikotarpis, kurį reikia ištvirti, ar trunka jau seniai ir neatrodo, kad tuoj baigsis.

Nereikia pamiršti, kad kiekviena linija, kad ir kokia būtų: pernelyg kruopščiai nupiešta ir intensyvi ar, atrodytų, pernelyg plona ir vos įžiūrima, turi savo reikšmę ir reikia dar budriau aiškinti piešinį.

Langai

Kad namas būtų šviesus, turi būti nupiešta pakankamai langų. Kuo langų daugiau, tuo smalsiau vaikas domisi, kas vyksta aplink jį. Jam patinka žvilgtelėti, kas yra aplinkui. O

kokį ryšį vaikas užmezga su savo aplinka, rodo jo nupieštos durys. Žiūrima pro langą, bet įeinama pro duris.

Maži langai mums rodo, kad su vaiku reikia elgtis santūriai ir atsargiai. Neužduokite per daug klausimų ir juo labiau nesielkite taip, tarsi sektumėte mažiausius jo judesius. Intravertas yra pratęs piešti mažai langų ir taip jums liepia palikti jį ramybėje.

Platūs langai, žinoma, rodo, kad vaikas labai domisi gyvenimu, bet jie gali atspindėti ir tai, kad vaikui nepavyksta būti patenkintam: jis visada trokšta daugiau ir geriau, nes jaučia poreikį žvilgsniu aprėpti platesnius horizontus. Toks vaikas yra ambicingas ir reiklus, tai nėra savaime neigiamas dalykas, bet jis privalo pripažinti savo ribas.

Žmogus

Nupieštas žmogus, kaip ir visi kiti, tobulėja su vaiko amžiumi.

Tai, kaip piešiamas žmogus, dažniausiai atspindi patį vaiką arba jį supančius asmenis. Žmogų vaizduojančiame piešinyje yra daug analizuotinių detalių, pavyzdžiui, veido bruožai, rankų, pėdų padėtis...

Kartais vaikai nupiešia žmones paprastomis linijomis, tarsi sudėtus iš degtukų. Toks piešinys mums rodo, kad vaikas save laiko nelabai svarbiu, jis trokšta atkreipti mūsų dėmesį į kitas piešinio detales.

Dideles apvalias akis piešiantis vaikas yra smalsus ir jo domėjimasis gali būti itin didelis. Didelės akys taip pat gali atspindėti išgąstį, baimę... Vaikas tarsi priblokštas, sustingęs dėl to, ką mato.

Priešingai, kai piešinyje vaizduojamos labai mažos akys, vaikas nenori nieko žinoti arba suvokia, kad nuo jo kažkas slepiama, ir yra pasiruošęs žaisti šį žaidimą.

Kai trūksta burnos, vaikas nesako nė žodžio, linkęs tylėti. Kodėl? Kitos piešinio detalės mums atsakys į šį klausimą.

Atvira arba spalva paryškinta burna rodo, kad vaikas galbūt neieško žodžio kišenėje.

Dažniausiai vaikų piešiniuose ausys nematomos: jų nėra, nes vaikas nupiešia plaukus, paslepiančius ausis. Tačiau jei ausys matomos, vaikas praneša, kad pro jo ausis nepraslysta nė menkiausias garsas, o klausia labai jautri.

Rankų padėtis taip pat svarbi – jei jos nukreiptos į viršų, vaikas nori būti išgirstas. Rankų pakėlimas reiškia laukimą, troškimą gauti skubų atsakymą (nupieštas žmogus tarsi maldauja).

Posakis „nuleisti rankas“ tinka piešiniui, kuriame vaikas nupiešė žmogaus rankas išilgai kūno. Tai tarpsnis, kai vaikas nesiekia užmegzti socialinio ryšio.

Horizontaliai, pečių aukštyje nupieštos atviros rankos rodo bendravimo poreikį. Vaikas pasiruošęs imti viską, ką norime jam duoti.

Jei nupieštas žmogus neturi rankų, vadinasi, vaikas nesugeba valdyti situacijos. Galbūt todėl, kad jam neduodama galimybės, o gal jis paprasčiausiai netrokšta „pasiraityti rankovių“.

Jei nupiešė žmogų be pėdų, galbūt vaikas ieško pastovumo. Galima analizuoti remiantis posakiu „žemė slysta iš po kojų“. Tarsi vaikas neturėtų galimybės pats judėti, jis labai priklauso mas nuo aplinkos.

Saulė

Anksčiau saulė simbolizavo tėvą; toks požiūris laikui bėgant truputį keitėsi.

Saulė simbolizuoja vyriškąją energiją, siejamą su nepriklausomybe ir kovingumu. Saulė piešiama dažniau už mėnulį ar žvaigždes.

Jei saulė nupiešta lapo kairėje (kairė pusė reiškia praeitį arba ryšį su motina), vaikas rodo nepriklausomos motinos įtaką, ji veikia nesiderindama prie kitų. Pernelyg karšti saulės spinduliai mus informuoja, kad mama truputį įkyri. Kuo spinduliai stipresni, tuo didesnis „saulės smūgio“ pavojus. Vartoti žodį „smūgis“ čia labai tinka. Motina gali vaikui atrodyti „turinti ilgas rankas“, norinti viską matyti, šiek tiek primetanti savo valią.

Puslapio dešinėje šviečianti saulė mums rodo, kaip vaikas suvokia savo tėvą.

Pernelyg spinduliuojanti saulė gali rodyti tėvo polinkį į žodinių ir fizinį smurtą. Itin karšta saulė, bet be spindulių, netgi blausoka, duoda užuominą, kad prarastas entuziazmas ir savarankiškumas. Nupiešta kairėje ji reiškia motiną, dešinėje – tėvą.

Jei saulė yra piešinio centre, ji vaizduoja patį vaiką.

Vaikas jaučiasi esąs nepriklausomas, bet svarbiausia – jis tiki esąs atsakingas už savo motiną ir tėvą. Gali būti, kad šeima nėra darni, bet vaikas dėl savo charakterio ir stiprybės šioje situacijoje nepalūžta. Tačiau ar jis pasiruošęs ilgai tai tvirti?

Mėnulis

Saulė simbolizuoja vyriškąją energiją, o mėnulis atskleidžia moteriškąją pusę: švelnumas, prisitaikymas ir intuityva yra stipriai su juo susiję.

Savo mamą kaip švelnią ir lanksčią, intuityvią ir dėmesingą suvokiantis vaikas mėnulį piešia kairėje lapo pusėje. Jei piešinys neaiškus, blausių spalvų, galima nujauti, kad motina yra labai emocionali, jai sunku būti gera mama. Atrodo, ji nežino,

kaip „išsikapstyti“. Dėl jos depresijos šeimoje vyrauja nervinga atmosfera, vaikas tai jaučia.

Kūrybingas, vaizduotę ir menininko talentą turintis tėvas vaiko piešinyje vaizduojamas kaip mėnulis lapo dešinėje. Jei bendras piešinio įspūdis neigiamas, tai yra nupiešti didžiuliai debesys, lietus, vandens nešamas namas, tėvas yra didelis svajotojas, truputį neatsakingas, jam sunku prisiimti šeimos galvos vaidmenį, vedusio vyro statusą.

Vaikas, kuris yra didelis svajotojas ir skrajoja padebesiais, nedvejodamas nupiešia gražų mėnulį pačiame lapo viduryje, kad ir kaip tai gali pasirodyti netikėta. Toks vaikas nupieš ne mėnulio ragą, kaip dauguma vaikų, bet mėnulio pilnatį – jam nieko nėra gražiau. Toks vaikas – tikras nuotykių ieškotojas! Išradingas ir pramanus!

Jūsų vaikas piešia ir žavisi apvaliu mėnuliu? Žinokite, kad tai mėgstanti išsiskirti iš kitų ir nekenčianti monotonijos bei *déjà vu* asmenybė.

Atsargiai! Vis dėlto reikia padėti jam pernelyg neatitrūkti nuo tikrovės, jis gyvena žemėje, o ne tarpgalaktinėse sferose...

Žvaigždės

Žvaigždės simbolika aiškinant piešinius truputį susijusi su gėlės simbolika. Skirtumas tas, kad gėlė patinka ir vilioja, o žvaigždė daro įspūdį. Juk sakoma „sužibo žvaigždė“, kai kalbame apie garsenybes.

Gėlę galima lengvai nuskinti, žvaigždės taip lengvai nuo dangaus skliauto nenuraškysi.

Žvaigždės mėgstantis piešti vaikas ne tik gyvena šia akimirka, bet sąmoningai arba nesąmoningai numato nepaprastą lemtį „būti žvaigžde“. Kartais svajonės tampa tikrove...

Debesys

Debesys nebūtinai praneša apie blogą orą, net jei jie yra „lietaus šaltinis“, „dangaus veiklos pasireiškimas“.

Jautrus tėvų sukurtai arba socialinei atmosferai vaikas piešia debesis: jis mums praneša, kad suvokia, jog jo dienos gali būti kupinos ir malonių, ir nemalonių akimirų. Jis žino skirtumą tarp debesų, pranešančių apie paprastą lietų, ir tuoj pratrūksiančių didžiule audra. Pasirenkama spalva palengvina piešinio aiškinimą. Pavyzdžiui, mėlyni debesis rodo, kad oras yra gražus ir nesikeis, net jei aplinka kartkartėmis nėra palanki. Kai debesis pilki arba juodi, laikas traukti skėtį.

Lietus

Lietus dalyvauja apvaisinant žemę. Jis nuvalo ir išgrynina, bet kartu gali nusiaubti ir sunaikinti.

Dauguma lietų vaiko piešiniuose aiškina kaip iš skausmo besiliejančias ašaras. Kartais taip gali būti, bet dažnai vaikas vandeniui valo ir grynina. Po lietaus visada pasirodo saulė.

Vaivorykštė – sąjungos tarp Dievo ir žmogaus ženklas

Tai ramybės ir darnos simbolis. Viskas, kas yra lanko formos, reiškia apsaugą. Lanksti ir elastinga vaivorykštė virš mūsų galvų mus saugo: „Dangus negali užgriūti.“

Reikia būti švelniems su vaiku, kurio piešiniuose vaivorykštė dažna. Ji, ko gero, praeityje išgyveno audrų ir tikrai

nenori to paties patirti. Gerai būtų padėti šiam vaikui jaustis saugiam.

Medis

Iš visų piešinio simbolių man svarbiausias atrodo medis. Jis savaime universalus, susijęs su fizinėmis, emocinėmis ir protinėmis vaiko savybėmis, o svarbiausia – su jo pasąmone.

Nuo pradžių pradžios medis yra žmogaus istorijos dalis. Visose religijose jis vadinamas įvairiai: Gyvenimo medis, Pažinimo medis, Uždraustojo vaisiaus medis...

Medžio piešinio analizė susideda iš trijų dalių: atkreipiamas dėmesys į pagrindą ir šaknis, į kamieno aukštį ir storį, į šakas ir lapiją.

Kamieno pagrindas mums suteikia žinių apie vaiko fizinę energiją ir apie pastovumą, kurį lemia aplinka. Kuo kamienas prie pagrindo storesnis, tuo vaikas labiau „įsišaknijęs“, jis lengvai prisipildo energijos. Vaisiai ir daržovės semiasi peno iš žemės. Medžio šaknys ir pagrindas taip pat.

Trapios sveikatos vaikas piešia ploną pagrindą stipriai nepausdamas pieštuko. Tokį medį lengviau ir išrauti.

Kamieno aukštis ir storis mums rodo vaiko nusistatymą ir santykį su aplinka. Ar jis lengvai paveikiamas ir pažeidžiamas, ar sugeba už save pakovoti?

Aukšto ir storo kamieno medis užima daugiau vietos, o ploną kamieną, net ir gerbtino aukščio, pažeis blogi orai. Vaikas panašus į piešiamą kamieną, jis perkelia į piešinį tai, kaip save suvokia socialinėje aplinkoje, ir parodo, kokią vietą joje užima.

Būna, kad penkerių metų ir vyresnis vaikas medžio viduryje nupiešia apskritimą. „Čia paukščio arba voverės namas“, – paaiškina. Tai seksualumo nubudimas. Nenustebkite, jei šiuo laikotarpiu vaiko piešiniuose dažnai rasite seksualinių

simbolių, jis jums užduos klausimų ir ant popieriaus lapo, ir žodžiu.

Vaizduotę ir kūrybingumą atskleidžia nupieštos šakos ir lapai. Syvų maitinamas medis gausiai sulapos. Jei syvų nėra, nėra ir lapijos. Žinote posakį „turtinga vaizduotė“ – syvai reikalingi, kad būtų maitinamas mūsų protas.

Medis be lapų, turintis mažai šakų, be jokios abejonės, nėra gerai maitinamas. Gal jam trūksta trąšų? Galima manyti, kad vaikas jaučiasi liūdnas ir jam stinga motyvacijos. Reikėtų pažadinti jo smalsumą, vaikui, ko gero, reikia naujovių.

Gausi lapija piešiama, kai galva pilna idėjų ir planų. Vaikui minčių netrūksta. Atsargiai, nes per daug vešli lapija gali būti per sunki šakoms. Derėtų apgenėti. Geriau pamiršti keletą planų, nes vaikui nepavyks padaryti visko, ko geidžia; per daug dalykų tuo pačiu metu!

Gėlės – meilės simbolis

Gėlės džiugina savo spalvomis ir kartu skleidžia subtilų kvapą, gaila, kad jų grožis laikinas...

Gėles piešiantis vaikas trokšta patikti. Jei gėlės piešiniuose kartojasi, žinokite, kad vaiko ego reikia peno ir būti padrąsin-tam. (Juk reikia rūpintis gėlėmis: jas laistyti, apkarpyti...)

Nenustebkite vaiko piešiniuose matydami daugiau gėlių, kai jis išgyvena Edipo kompleksą. Mergaitė tuo tarpsniu trokšta ne tik atkreipti tėvo dėmesį, bet ir jį išlaikyti. Priešin-gas atvejis tinka berniukams.

Kalnas

Kalno piešinys reiškia pastovumą, kurį vaikas pasiekė arba stengiasi pasiekti. Jis taip pat gali atspindėti tikslus ar svajones,

į kuriuos vaikas kabinasi. Tinkamu vienos ar kitos analizės vedliu mums bus tai, ką vaikas nupiešė ant kalvos arba kalno. Ten gali būti medis, namas, gėlės. Įvairios papildomos piešinio detalės mums rodo, kokios nuotaikos ar ką mąstydamas vaikas išreiškia savo poreikius.

Nereikia pamiršti, jei kalnas yra kairėje lapo pusėje, jis reiškia praeityje įgytą pastovumą, jei kalnas dešinėje, jis rodo pastovumą, kurio vaikui trūksta. Kalnas lapo viduryje reiškia tikslus ir svajones, kuriuos reikia tuojau pat įgyvendinti.

Ant kalno vieną ar daugiau medžių piešiantis vaikas mums praneša, kad nesuvokia, jog kažkas jį stumia eiti į priekį ir įveikti kliūtį, jis veikia ne savo valia.

Namas ant kalno mums rodo, kad vaikas jausmingai išgyvena pasikeitimą ir kad jis bei jo artimieji, įdėję jėgų, pasiekia naują darną ir naują stabilumą.

Gėlės, gėlės... Štai ir svajojantis vaikas. Jis turi troškimų, planų, bet kalną suvokia kaip pastangą, jis norėtų, kad viskas būtų lengviau. Šiuo atveju svarbu daugiau dėmesio skirti likusiam piešiniui. Galbūt vaikas yra truputį tingus arba pristaikėlis... Kitų lape nupieštų linijų simbolika mums padės rasti tinkamą atsakymą. Gali būti, kad paprasčiausiai vaikas svajoja apie kažką nepasiekiamą. Toks vaikas „apsimeta“. Tai gali jam padėti išgyventi tam tikrą tarpsnį, sustiprinti jo pasitikėjimą ir emocinį pastovumą.

Gyvūnai

Jei dažniausiai vaikas piešia gyvūnus, jis nori dar aiškiau pranešti apie savo poreikius. Toks vaikas gali jaustis nesuprastas suaugusiųjų.

Gyvūno rūšis mums parodo vaiko susirūpinimo šaltinį: fizinis, emocinius ar protinius poreikius...

Jei vaikas mėgsta piešti šunis, jam be galo patinka draugija, jis nelabai vertina ramybę. Paprastai tai daug kalbantis ir judrus vaikas. Priešingai, kačių piešiniai rodo nepriklausomybės ir vienatvės poreikį.

Arklius piešia ambicingas vaikas.) Jis dažnai kalba apie ateitį, svarsto, ką darys vėliau.

Paukštis dažnai matomas vaikų piešiniuose. Jis rodo, kad vaikas smalsus, linksmas, bet nori vienu metu per trumpą laiką daryti daug skirtingų dalykų. Prasmę atskleidžia posakis „nuo šakos ant šakos“.

Vanduo ir žuvis siejamos su ramia prigimtimi.) Vaiko veiklą, kai yra vienas arba grupėje, nusako posakis „kaip žuvis vandenyje“. Tačiau neprašykite jo priimti sprendimų ar išreikšti nuomonės, nes gali tekti ilgai laukti atsakymo.

Jūsų vaikas ir jo monstrų piešiniai! „Kaip siaubinga!“ – pasakytumėte. Nebijokite, vaikas trokšta padaryti įspūdį ir paveikti, kartu lengva jam pačiam padaryti įspūdį ar jį paveikti! Tiesa, jis siekia tam tikros valdžios, jam bandymų tarpnis. Nepamirškite pasakos „Gražuolė ir pabaisa“... Pabaisa pavirto gražuoliu princu. Kartais nėra blogai tikėti pasakomis!

Transporto priemonė

Vaikas piešia dviračius, autobusus, lėktuvus, automobilius... Transporto priemonė simbolizuoja socialinę elgseną, rodo, kaip vaikas elgiasi su kitais.

Kai vaikas dažnai piešia automobilius, jis įpratęs laikytis jo aplinkoje nustatytų taisyklių. Progai pasitaikius, jis gali važiuoti degant raudonai, bet labai retai...

Autobusas mums praneša, kad vaikas jaučia poreikį elgtis kaip kiti, jis veikia grupėje, nemėgsta būti atskirtas.

Lėktuvas visada yra aukščiau, greitesnis ir virš kitų... Lėktuvus piešiantis vaikas turi tam tikrą lyderiavimo galią. Jis greičiau susivokia ir greičiau veikia, net gali manyti, kad kiti nėra pakankamai greiti. Geriau, kai tokio vaiko draugai truputį vyresni už jį, nes jis nekantrauja būti kaip jie – vyresnis.

Dviratis reiškia lėtesnį tempą. Vaikui patinka savas greitis. Sustoti, kai pats to nori, ir važiuoti toliau, kai pageidauja.

Laivas

Plaukia laivas! Plaukti, kur neša bangos, – laivus mėgstančio piešti vaiko nusiteikimą atspindintis vaizdinys. Iš tiesų tai reiškia gebėjimą prisitaikyti prie netikėtumų.

Piešinio aiškinimas priklauso nuo laivo tipo: didelis ar mažas, transatlantinis laivas ar paprastas plaustas. Vanduo, kuriuo laivas plaukia, taip pat svarbus: ramus vanduo rodo, kad šiuo metu likimas neatneša jokių naujų įvykių, viskas vyksta ramiai, iš lėto. Kitaip vertinama, kai pasirodo didžiulės bangos, galbūt kyla audra, reikia numatyti oro pasikeitimą.

Didelius laivus piešiantis vaikas mėgsta kontroliuoti netikėtumus, nekenčia pasikeitimų. Jis nesileidžia užliejamas bangų. Tokio vaiko šūkis: „Aš kapitonas“. Tačiau jis neturėtų užmiršti, kad kapitonas laive yra vienintelis šeimnininkas „po Dievo“.

Mažas burlaivis arba plaustas, plaukiantis vėjo kryptimi, mums praneša, kad vaikas lengvai prisitaiko prie situacijos, yra jautrus ir intuityvus. Jis ne taip gerai pasiruošęs didžiulėms audroms. Todėl reikia būti šalia, kad vaikas žinotų, jog prireikus jis gali mumis pasikliauti.

II skyrius

Išsamiai piešinio analizė

Išsamiai vertinant vaikų piešinius jų reikia turėti daug, nupieštų skirtingu metu per tam tikrą laikotarpį. Vieno piešinio neužtenka tiksliai nustatyti vaiko stiprioms savybėms, silpnybėms ir poreikiams.

Gali atrodyti, kad vienintelio piešinio vertinimas neatskleidžia didelių vaiko rūpesčių, bet įsižiūrėję iš arčiau, turėdami tam tikrą piešinių skaičių, mes galime būti užtikrinti, kad analizė tinkama.

Tam tikro laikotarpio stebėjimo tikslas nėra bet kokia kaina stengtis rasti problemų, bet tiksliau suprasti žinias, kurias vaikas perduoda piešiniais.

Kelių piešinių analizė leidžia mums apibendrinti, o apibendrinimas yra tikslesnis ir, savaimė aišku, veiksmingesnis.

Piešiniai padeda geriau pažinti vaiko temperamentą, charakterį, asmenybę ir poreikius. Jie leidžia atrasti ir atpažinti vaiko išgyvenamus tarpsnius.

Suaugusiųjų piešiniai taip pat gali būti analizuojami ir aiškinami. Skirtingai nei vaikai, kuriems geriau leisti laisvai

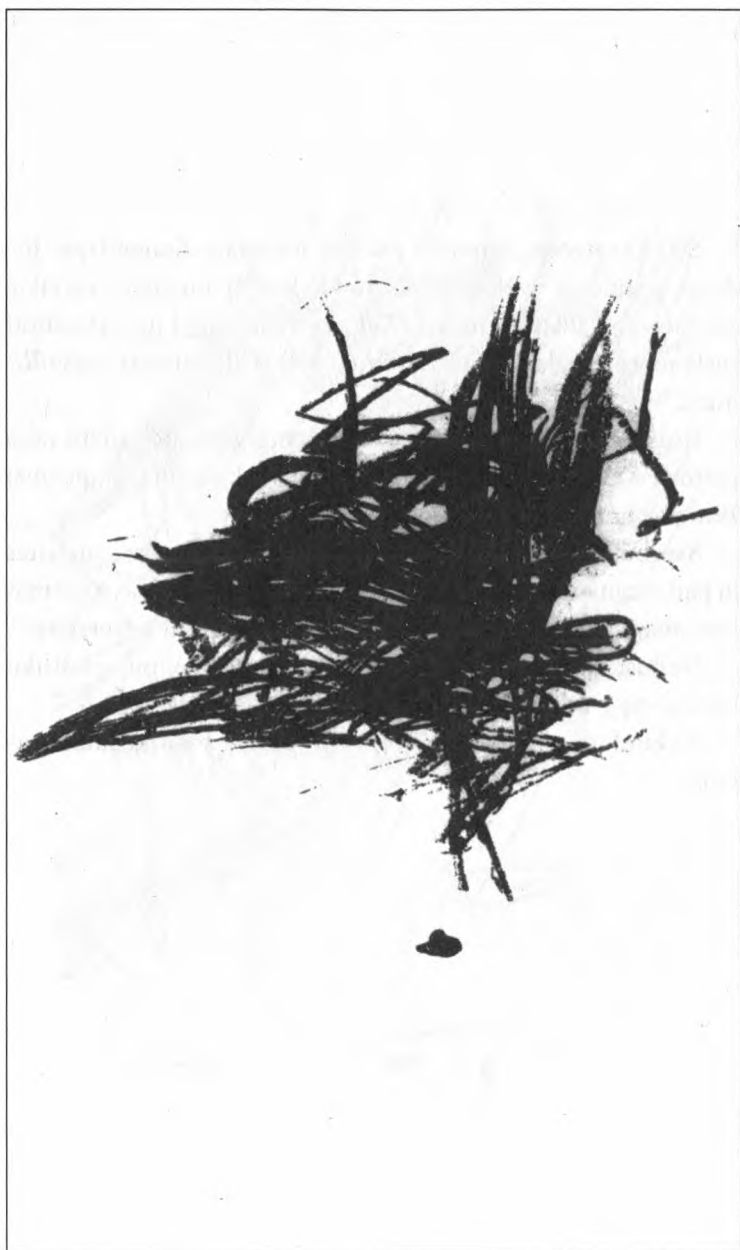
piešti, nenurodant privalomos temos, suaugusieji piešdami turi laikytis nurodymų, jiems pateikiamos temos ir simboliai. Piešinių analize ir aiškinimu remiamasi norint padėti suaugusiajam pasirinkti kitą karjeros kryptį, apibendrinti ir numatyti naujus siekius ir tikslus. Dauguma žmonių nesipriešina tokiam metodui. Priešingai, jiems smalsu sužinoti, kas slypi jų piešiniuose.

Kai turime keverzonę, galime nustatyti, ar vaikas jau gali pradėti struktūrizuoto mokymosi laikotarpį, ar vis dar išgyvena laisvų žaidimų tarpsnį.

Kitame puslapyje esančioje keverzonėje svarbu atkreipti dėmesį, kaip pribrūkšniuota. Jei vaikas taip piešia, jis gali susikaupti, jo judesiai ne tokie pavieniai, taip pat brandus ir jo mąstymas. Šiuo metu jam lengva mokytis, jis yra pagavus ir geba sukaupti dėmesį. Vaikas brūkšnius nubrėžė puslapio viduryje – jis gyvena šia akimirka, nesižvalgo atgal ir neatrodo, kad nerimautų dėl ateities. Ryškiai matomas spaudimas rodo gyvybingumą ir valią. Vaikas pasiruošęs naudotis jo viduje slypinčia kryptinga energija.

Štai keverzonė, nupiešta plačiais judesiais visame lape. Judesys greitas ir ryžtingas, jis rodo, kad ši mergaitė suteikia sau laisvę. Ji išbando judesį. Kol kas šiam vaikui neverta duoti susikaupti reikalaujančių žaidimų, nes jie itin stipriai nesudomins.

Brūkšnių spaudimas labai skiriasi, mergaitė šiuo metu nėra pastovi. Kai kurių dalykų ji reikalauja, dėl kitų abejoja, nelabai žino, ko nori.

Svarbu, kad dar visai mažas vaikas atrastų linijas, sukurtas jo paties rankos judesio. Labai tikėtina, jog jam naujas žaidimas bus smagus. Jei paskatinsite jį – gerai, bet geriau neverskite.

Nenustebkite, jei vaikas po kelių brūkštelėjimų pieštuku keverzonę paliks; pirmieji bandymai paprastai trumpi.

Nebijokite, vaikas sugrįš piešti vis labiau pasitikėdamas savimi.

Piešinys yra kairėje lapo pusėje, jame matoma vienintelė spalva – violetinė.

Nupieštas tėvų apsuptas vaikas. Kairėje – tėvas, dešinėje – motina. Visi trys personažai nupiešti beveik vienodai. Tačiau vaikas truputį kruopščiau piešė tėvą, pridėjo jam rankas ir kelis veido bruožus. Jis teikia pirmenybę tėvui, bet motina taip pat labai svarbi.

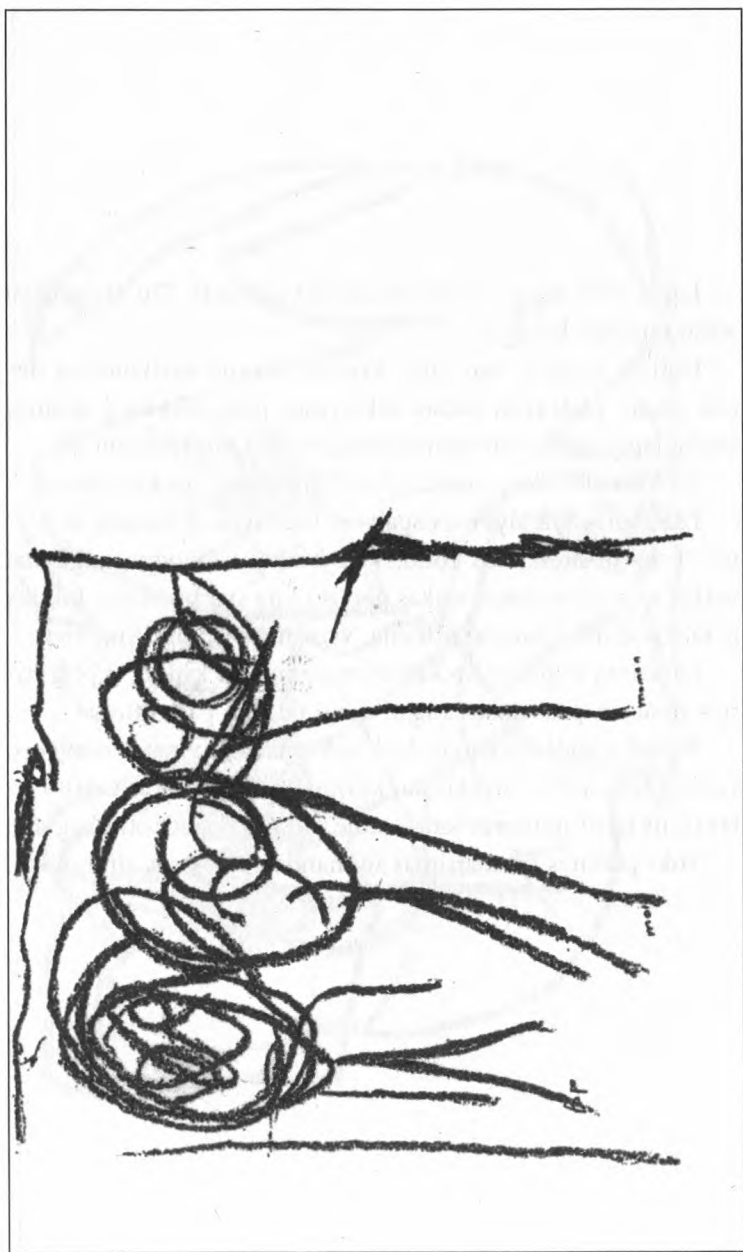
Personažai įrėminti linija: vaikas pamini, kad jie namie. Vertikalaus dešinio brūkšnio spaudimas turi labiausiai traukti mūsų dėmesį.

Žinia pakankamai aiški: nelieskite mano šeimos, nenoriu nieko keisti! Alyvinė spalva rodo, kad priklausydamas šeimai vaikas jaučiasi privilegijuotas.

Reikia pastebėti brūkšnį virš personažų: galima įžiūrėti atvirą plyšelį, kuris vėliau užpieštas spaudžiant pieštuką. Vaikas supranta, kad šis taip jo vertinamas pastovumas netruks amžinai...

Kol kas būtų gerai situaciją išlaikyti tokią, kokia ji yra. Kai vaikas paaugs, po kelių mėnesių, jis sutiks su trupučiu daugiau laisvės kiekvienam.

Atrodo, vaikui šiuo metu svarbu tapatintis su tėvais, vėliau jis taps savarankiškesnis.

Labirintas, kurio centre spinduliuoja saulė. Du žmogučiai ieško teisingo kelio.

Galima manyti, kad saulė yra svarbiausia analizuotina detalė šiame piešinyje, tačiau atkreipsiu jūsų dėmesį į dešinįjį kraštą lapo viršuje: labirinto išorėje vaikas nupiešė mėnulį.

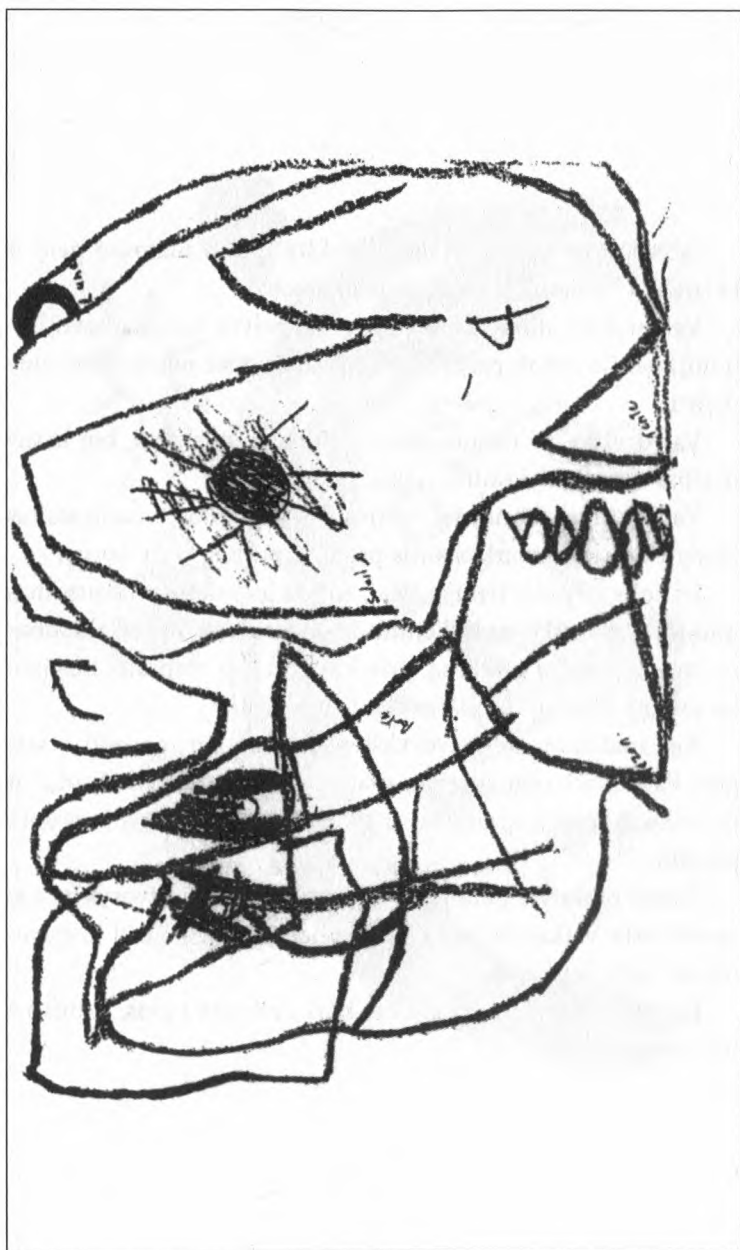
Piešdamas vaikas pasakė: „Saulė leidžiasi, pateka mėnulis.“

Labirintas yra alyvinės spalvos, kuri reiškia ramybę ir darumą. Toks nusiteikimas rodo, kad kažkoks žmogus teigiamai veikia vaiką. Netrukus vaikas pereis į kitą svarbų etapą. Logika ir racionalumas pakeis intuiciją, vaizduotę ir kūrybingumą.

Labirintą nupiešęs vaikas mums pranešė, kad jis iš prigimties smalsus, pasiruošęs atrasti netgi tai, kas paslaptinga.

Piešinys leidžia manyti, kad vaikas labai atviras naujovėms. Galbūt jam sunku suvokti kai kuriuos dalykus (labirintas), bet, regis, jis labai suinteresuotas (saulė viduryje) sužinoti daugiau.

Toks piešinys labai artimas su mandala susijusiai simbolikai.

Šio piešinio centre yra vaivorykštė, po ja matome pelę ir kylančius balionus (vaikas tai papasakojo).

Vaivorykštė simbolizuoja apsaugą: pelytė netenka savo balionų, bet jie netoli paspruks, nes vaivorykštė neleis jiems nuskristi.

Vaivorykštė ne tik neleidžia balionams nuskristi, bet ir sumažina debesų bei saulės įtaką.

Vaikas tiki, kad net jei nesuvaldys situacijos, visada atsiras žmogus, viską sutvarkysiantis pagal jo pomėgius ir norus.

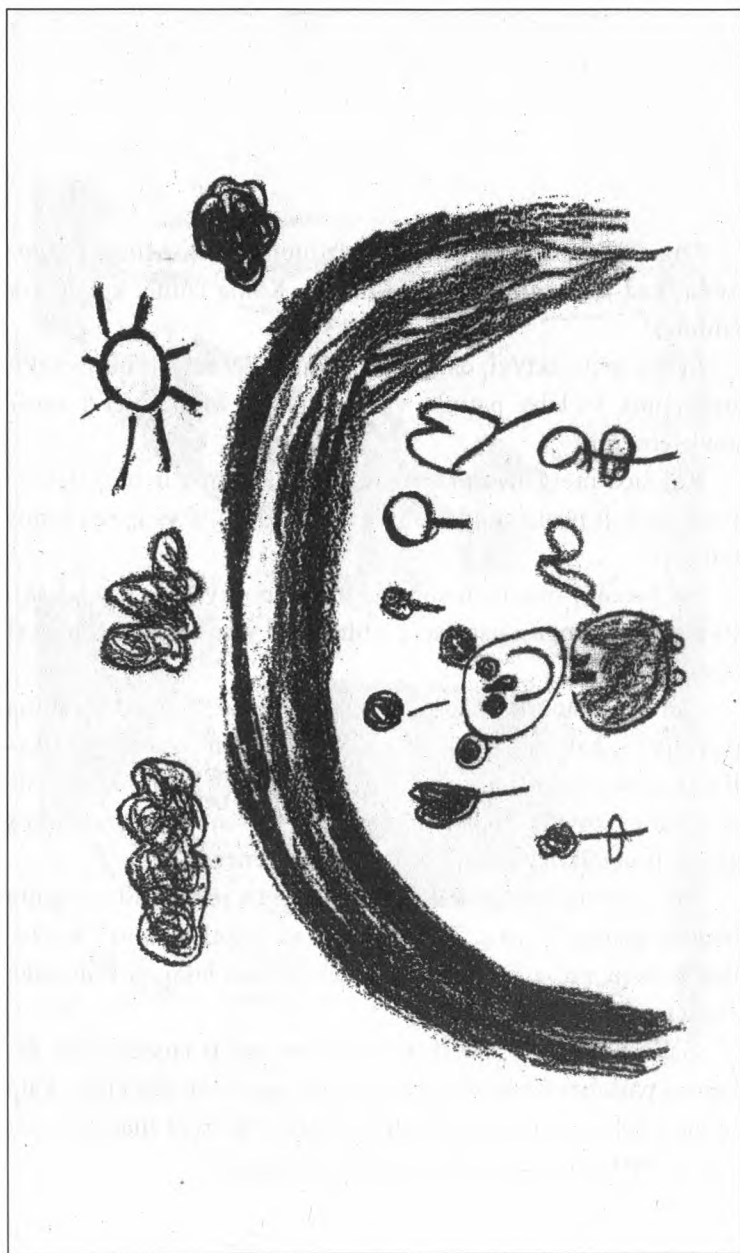
Jei toks tarpsnis trunka ilgai, vaikas gali tapti priklausomas nuo kitų, pritrūkti pasitikėjimo ir savarankiškumo. Gal kalbama apie savotišką tingumą, prie kurio vaikas priprato, nes jam be jokių pastangų duodama, ko jis geidžia.

Kai analizuojame vaivorykštės simbolį, turime būti atsargūs. Pagal vaiko jai suteiktą svarbą galėsime daryti išvadą, ar jis ieško didesnės apsaugos, ar tik jaučia suprantamą saugumo poreikį.

Šiame piešinyje nėra jokios dviprasmybės – vaivorykštė yra svarbiausia: vaikas trokšta kuo daugiau apsaugos, kad jo gyvenimas taptų lengvesnis.

Jei vaikas piešia vaivorykštę, kuri nekrinta į akis, ji bus ne tokia svarbi.

Oranžinė saulė lapo centre vaizduoja vaiką. Mums pranešama, kad jam reikia socialinio ryšio. Kokia laimė, kai aplink žmonės!

Ši mergaitė aktyvi, daug kuo domisi, dėl to gali būti sunku susikaupti. Jai labai patinka viskas, kur yra žaidimo ar pramogos elementų!

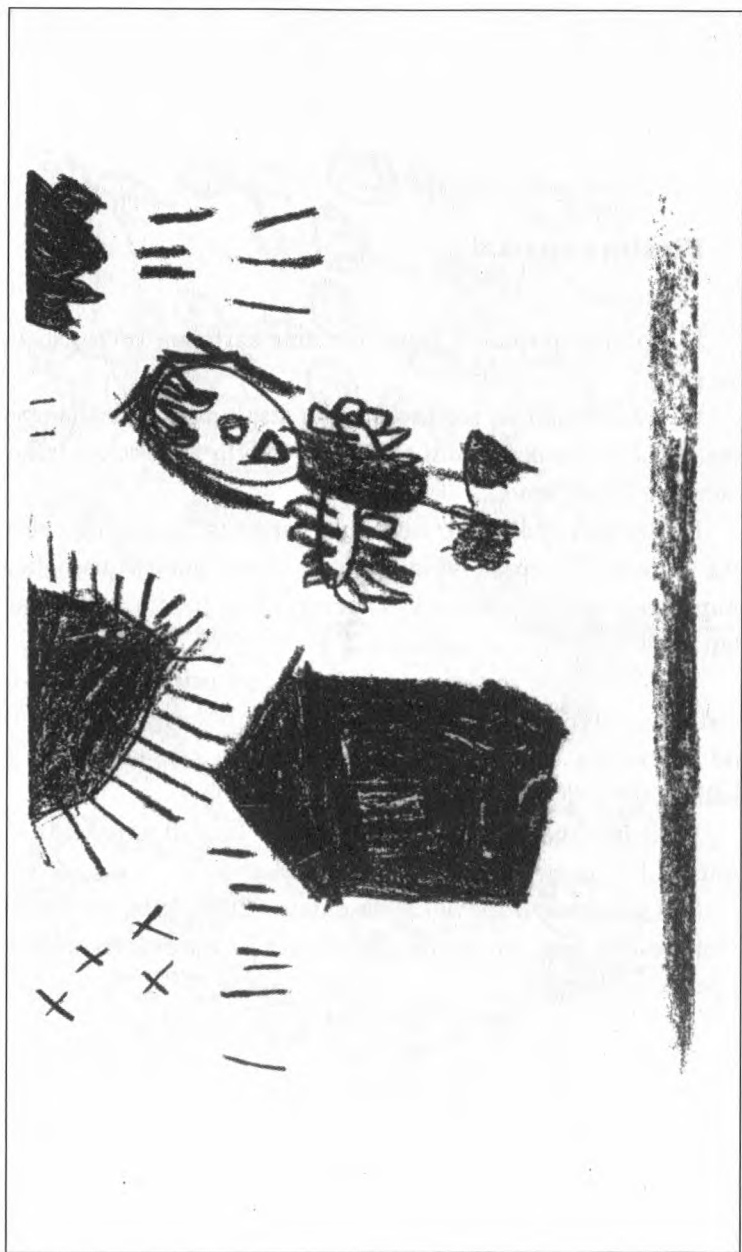
Kai šios mergaitės prašoma sulėtinti tempą ir būti dėmesingesnės, ji neatrodo sudominta (raudonos akys ir raudonos rankos).

Jos namas primena mandalą (žiūrėti poskyrį apie mandalą). Jis labai spalvingas, panašus į labirintą: ji visus itin myli ir nori atrasti pasaulį.

Žmogus nupieštas lapo dešinėje, vadinasi, mergaite galima pasikliauti, kai reikia pagalbos. „Visada pasiruošusi“ yra tiksliai ją apibūdinantis posakis. Nė truputėlio pykčio (rožinis kūnas, žalios kojos). Niekas nelieka jos nepastebėtas (raudonos akys), ji neieško žodžio kišenėje (atvira burna).

Mėlynas debesis su keliais lietaus lašais rodo, kad mergaitė lengvai priima kritiką. Tačiau reikia atkreipti dėmesį į kryželiu kairėje: po jais taip pat yra keli lietaus lašai. Ji nubraukė anksčiau jai pasakytą kritiką.

Galima manyti, kad ši mergaitė priima ir supranta jai sakomas pastabas (mėlyni plaukai), bet galiausiai pasielgia, kaip šauna į galvą (raudona galva), be jokio pykčio ar manipuliavimo. Ji tiesiog jaučiasi savarankiška ir apsikuri.

Piešinys spąstai

Štai puikiai pripieštas lapas, kuriame kartojamos visų spalvų gėlės.

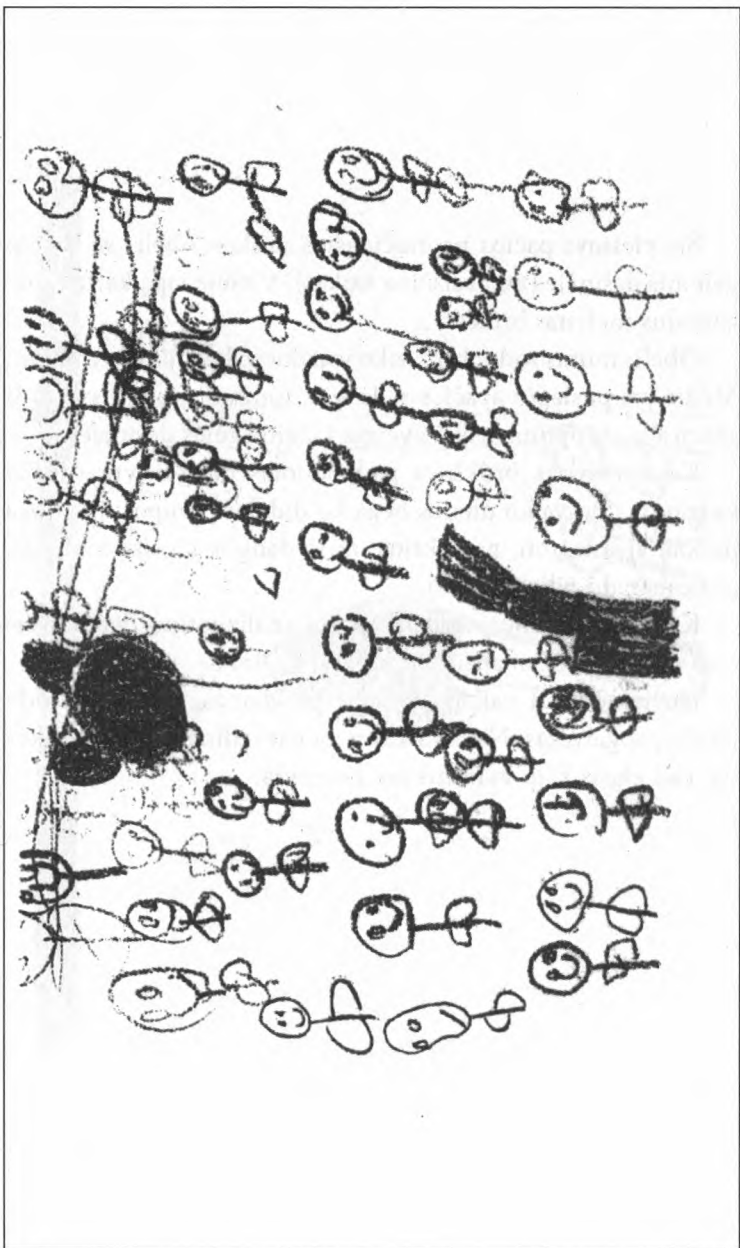
Ką mums sako šis piešinys? Gėlės atspindi laimę, džiaugsmą... Tačiau pasikartojanti tema gali rodyti, kad vaikas ieško laimės ir džiaugsmo...

Reikia būti atidžiam ir nepapulti į spąstus. Šis piešinys slepia skausmą ir nepasitenkinimą – tai mums praneša namelio, nupiešto apačioje, analizė. Iš kamino rūksta juodi dūmai. Kas ten dega?

Vaikas nupiešė nuskriejantį balioną, net pridėjo jam ausis. Galima manyti, kad jis norėtų pakeisti aplinką, siekia, kad ji ne taip slėgtų. Atrodo, vaikui nepatinka, ką žmonės aplink jį kalba. Jis bando atrodyti laimingas, bet...

Besikartojančios temos piešinys rodo tam tikrą pažeidžiamumą, kartais net nedidelę baimę.

Šias gėles nupiešęs vaikas su didele viltimi kabinasi į savo svajones. Jis bent jau bando svajoti, net jei tikrovė vis išlenda į paviršių (namas).

Šis piešinys pačios paprasčiausios raiškos: obelis su dviem gėlėmis dešinėje (tai paaiškina vaikas). Viršuje lapą kerta horizontalus mėlynas brūkšnys.

Obelis mums rodo, kad vaiko vaizduotė laki, jis kūrybingas. Medis yra puslapio apačios viduryje, vadinasi, vaikui svarbi ši akimirka, jis optimistiškai žvelgia į ateitį (gėlės dešinėje).

Kaip mėlynas brūkšnys pavaizduotas dangus yra stipriai saugantis. Šio vaiko dienos bėga be didelės įtampos, jis moka puikiai apsisaugoti, pasitikrina, ar jo dangus vis dar mėlynas, ar neatsirado pilkų debesų.

Kai kada piešiniuose labai mažai analizuotinų detalių, tačiau svarbu atidžiai apžiūrėti kiekvieną liniją.

Jaučiame, kad vaikas stengėsi piešdamas, judesys atrodo tikslus, apgalvotas. Nors vaikas nėra pavyzdingas, galima tikėtis, kad elgsis kaip vyresnis nei ištis yra.

Šiame piešinyje matome oranžinį namą su tamsiai mėlynomis durimis, kaminą su raudonu dūmų siūleliu ir spinduliuojančią saulę...

Gėlės paprastai rodo džiaugsmą arba laimės paieškas. Šiame piešinyje gėlės vaizduoja vaiką supančius žmones. Kairėje nupiešta mažesnė gėlė geltonais ir juodais žiedlapiais, jos centras nuspalvintas geltona, raudona ir juoda spalvomis. Gėlė labai pasvirusi į dešinę ir beveik liečia namą. Ji vaizduoja motiną, kuri viduje slepia tam tikrą pyktį (raudona ir juoda), ji susivaldo, kad nepasireikštų jos agresyvumas, motina nenori kelti vaikui nerimo (namas dešinėje).

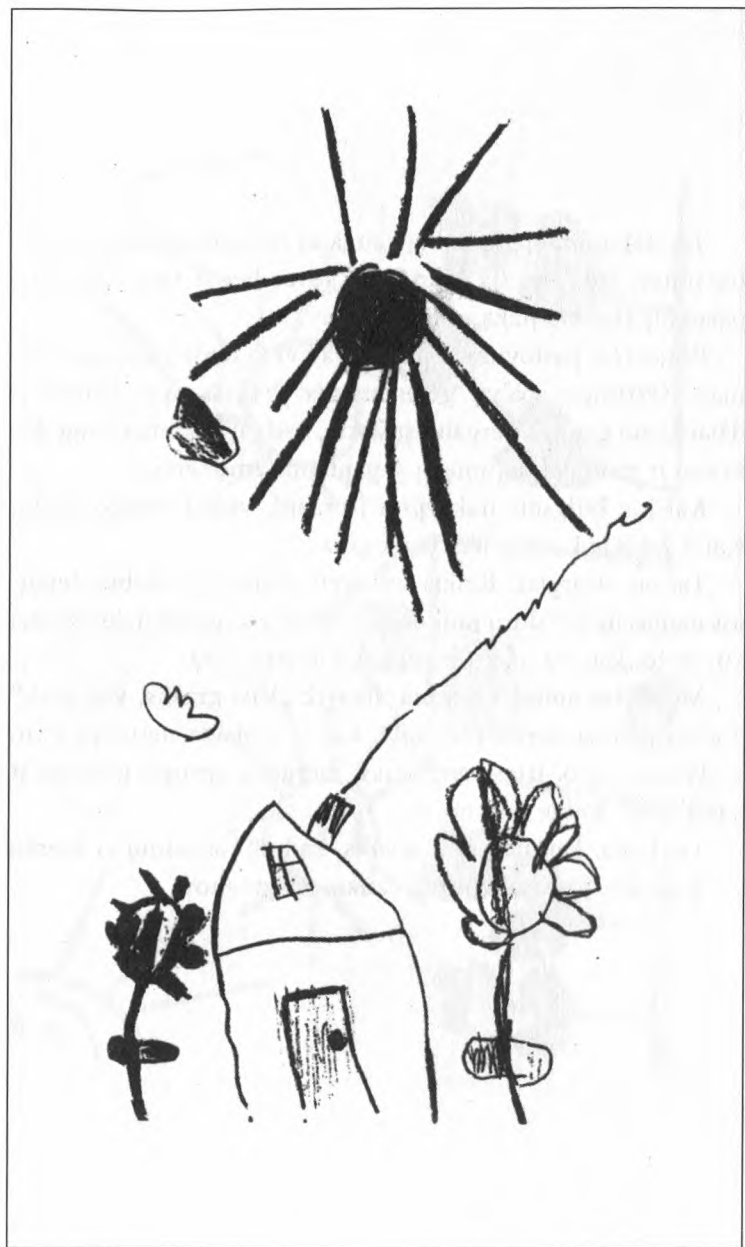
Gėlė dešinėje yra didesnė, raudonos ir žalios spalvos. Tėvas tikrai kiek valdingas (raudona), jam visiškai natūralu būti viską sprendžiančiu šeimnininku.

Vaikas susitapatino su namu, jis linksta prie kairiosios gėlės tarsi norėdamas prie jos priartėti ir tolsta nuo dešinėje nupieštos gėlės.

Vaikui patinka draugija, jis myli žmones (oranžinis namas), bet jo viduje rūksta agresija (kaminas ir raudoni dūmai). Kairiosios namo pusės linija rodo pažeidžiamumą, vaikas emociškai veikiamas mamos, susitapatina su jos agresija ir nerimu.

Saulė savo spinduliais bando sušildyti tai, kas po ja. Vaikas trokšta suteikti savo aplinkai truputį šilumos.

Tai dėmesingoje aplinkoje auganti mergaitė: daugybė saulų mums rodo ne tik mamos ar tėvo, bet ir kitų jos raidai palankių žmonių įtaką.

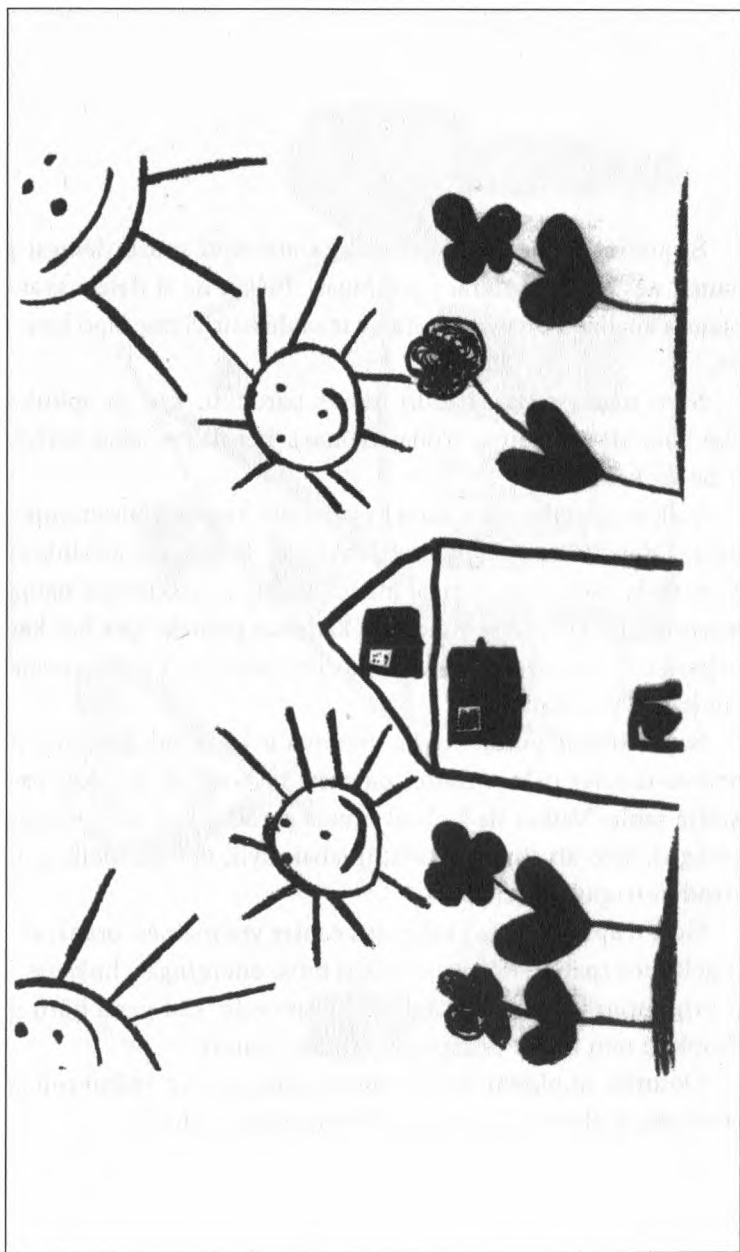
Pilnatvės, pastovumo, meilės (alyvinė širdis) kupinas namas. Skirtingų spalvų gėlės mums praneša apie laimės ir džiaugsmo gausą. Mergaitė suvokia, kad jai skiriama daug dėmesio ir rodo dėkingumą ją supantiems žmonėms.

Kai jos žvilgsnis nukrypsta į praeitį, viskas atrodo gražu. Kai ji žvelgia į ateitį, laukia tik gera.

Tačiau atsargiai! Reikia atkreipti dėmesį į svarbią detalę: jos namas neturi durų rankenos. Galbūt mergaitei neleidžiama atrasti to, kas yra už artimiausios aplinkos ribų.

Mergaitės aplinka skatina manyti: „Visi gražūs, visi geri.“ Tačiau galima daryti prielaidą, kad ji niekada neturėjo tikro socialinio ryšio. Itin stengiamasi mergaitę apsupti gerumu ir subtilumu. Kokie geri norai.

Tą dieną, kai mergaitė suvoks, kad už jos namų ar kiemo yra pasaulis, jos neabejotinai laukia staigmenos...

Ši piešinį nupiešęs vaikas trokšta atkreipti mūsų dėmesį į namą, nes jo dydis tikrai įspūdingas. Tačiau ne ši detalė svarbiausia analizei, o medis dešinėje ir saulė kairiajame lapo kampe.

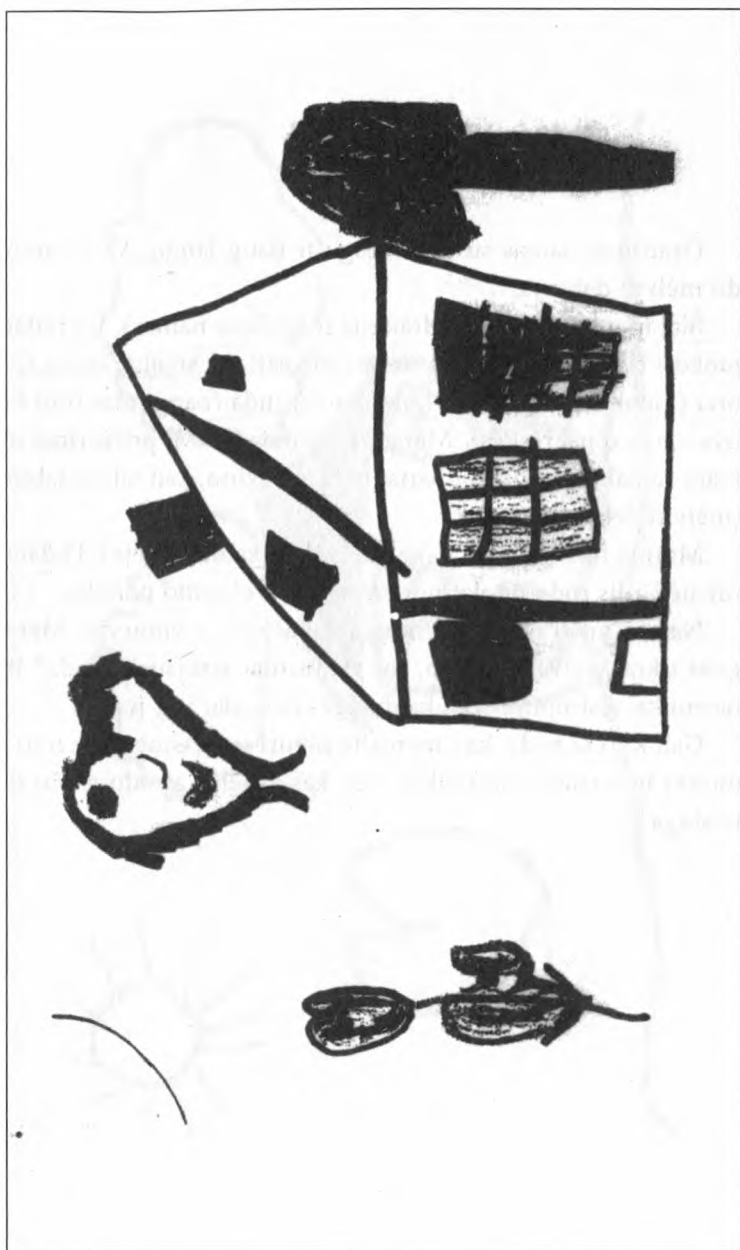
Savo namu vaikas bando mums parodyti, kad jo aplinka jam suteikia stabilumą (rudas namas), bet durys labai mažos ir be rankenos!

Vaikas greitai pradės naują gyvenimo tarpinį, įsisaugonins naujus dalykus, taps labai savarankiškas. Prie tokio aiškinimo mus veda violetiniai langai namo viršuje, reiškiantys naują mąstymo būdą. Tačiau raudonas kaminas praneša apie kol kas neįtariamą, nes dar nėra dūmų, maišto pradžių. Vaiko agresija kol kas slypi pasąmonėje.

Saulė kairėje pusėje mažai matoma ir be spindulių, taigi ji nedaro didelės įtakos. Širdis, paversta personažu, iš dalies pakeičia saulę. Vaikas šia širdimi mums parodo, kad jam artimas žmogus, šiuo atveju – motina, jį labai myli, bet jos meilė gali atrodyti truputį „racionali“.

Gėlė truputį linksta į kairę, jos centre yra rožinės, oranžinės ir geltonos spalvų. Praeityje vaikas buvo energingas, linksmas, iš prigimties jautrus ir jo aplinka nusprendė, kad gerai būtų jį išmokyti tam tikros disciplinos (rudas namas).

Dešinėje nupieštas medis mums praneša, kad vaikui reikia atsakymų į klausimus, kuriuos jis netrukus užduos.

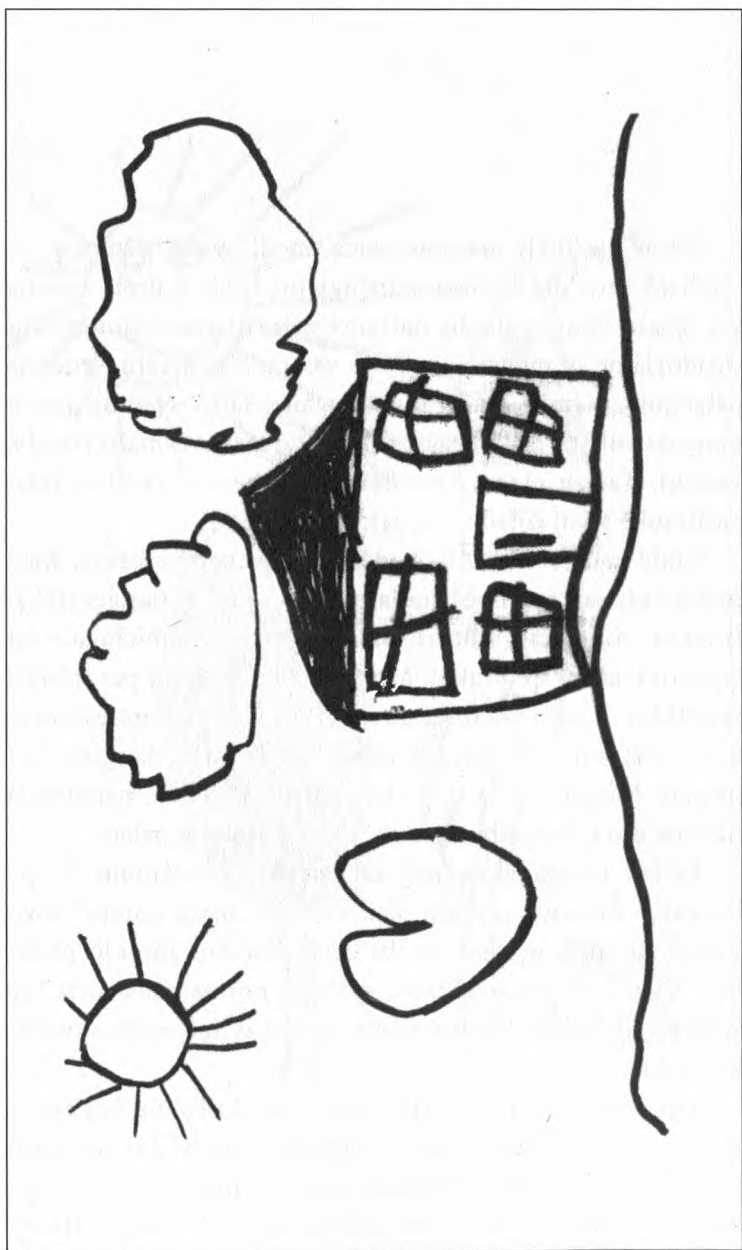
Oranžinis namas su žaliu stogu ir daug langų. Virš namo du mėlyni debesys.

Šiai mergaitei patinka draugija (oranžinis namas). Ji greitai mokosi ir turi gerą atmintį (žalias stogas), yra smalsi, atvira išorei (dideli langai). Jos aplinka nuolat juda (banguotas brūkšnys – namo pagrindas). Mergaitė suvokia, kad ji prižiūrima ir esant reikalui gali būti subarta, bet kartu žino, kad tai jos labai (mėlyni debesys).

Motina turi daugiau įtakos nei tėvas (saulė kairėje). Didelė rožinė širdis rodo nuolatinį dėmesio ir švelnumo poreikį.

Namas buvo nupieštas ne lapo apačioje, o viduryje. Mergaitė tikrai yra veikiamą to, kas vadinama „naujausia mada“. Ji netrunka apsirūpinti tuo, ką draugės neseniai įsigijo.

Gali kilti ta bėda, kad mergaitė neturi savo asmeninės nuomonės ir pernelyg susitelkia į tai, kas kitiems atrodo gražu ir teisinga.

Šiame piešinyje matome namą, medį, saulę ir žmogų.

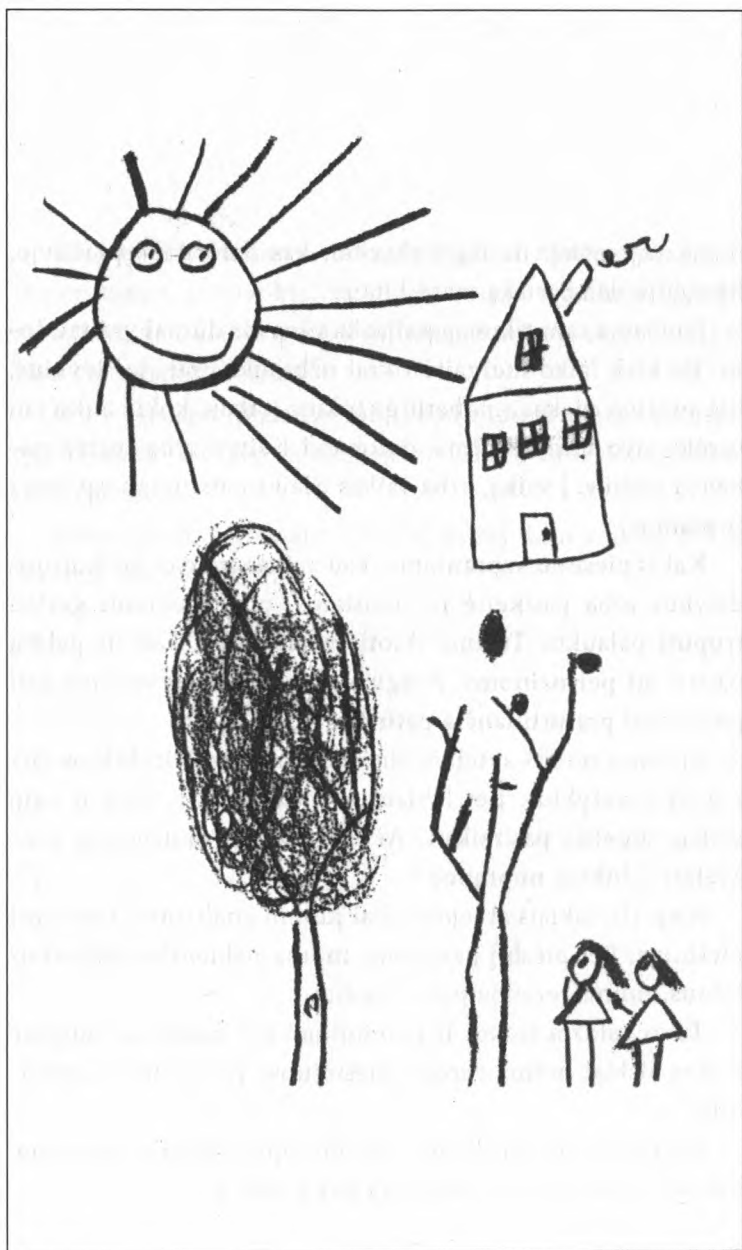
Prieš mus du visiškai skirtingi medžiai. Kairėje esantis yra labai vešlus, o medis dešinėje neturi lapų. Vienu atveju susiduriame su medžio simboliu vasarą, kitu atveju – rudens pabaigoje, žiemos pradžioje. Mergaitei labai svarbus pereinamasis laikotarpis. Neseniai ji atrodė aktyvi, smalsi (medis vasarą). Tačiau elgesys pasikeitė: ji nebenori veiklos, tarsi pasitraukė į šalį (medis žiemą).

Saulė padeda atsakyti, kodėl taip pasikeitė elgesys. Kairėje esanti saulė simbolizuoja mamos ar kitos moters įtaką. Ji mums rodo, kad motina yra energinga ir ambicinga – tai besidriekiantys spinduliai. Motina galbūt truputį per stipriai spinduliuoja arba yra reikli savo vaikui, ji iš prigimties siekia kuo aukštesnių rezultatų ir reikalauja iš vaiko daugiau, nei jis gali. Mergaitė tam tikru laikotarpiu sugebėjo patenkinti mamos norą, bet dabar pasiekė savo galimybių ribas.

Tačiau mergaitė ne pati tai suvokė, o sužinojo iš aplinkinių. Žmonės suprato, kad motina „daug norėjo“ savo vaikui. Mums tai rodo dviejų besikalbančių žmonių piešinys. Vienas jų yra oranžinės spalvos, reiškiančios socialinę aplinką. Išgirdusi kelių žmonių pastabas mergaitė suvokė, kas vyksta.

Mergaitė nenori dairytis atgal, jos žvilgsnis krypsta į ateitį – tai rodo durų rankena dešinėje pusėje. Ji šiuo metu nenori nieko žinoti, diskusija neįmanoma; juodas stogo brūkšnis puikiai patvirtina aiškinimą. Žali langai atneša

naują vėjo gūšį, jie išgrynina tai, kas darė įtaką praeityje. Mergaitė dabar viską mato kitaip.

Jaučiama tam tikra agresija: kaminas ir dūmai yra raudoni. Po kiek laiko mergaitė tikrai užbrauks praeities įvykius, bet motina niekada nebeturės tokios įtakos, kokią anksčiau turėjo savo mažylei. Įmanomos dvi išeitys: arba mama pakiečia požiūrį į vaiką, arba vaikas išlaikys atstumą tarp savęs ir mamos.

Kai iš piešinio suprantame, kad vaikas suvokė kai kuriuos dalykus arba pasikeitė jo nuostatos, prieš įsikišant geriau truputį palaukti. Turime duoti vaikui laiko, kad jis galėtų pasiruošti permainoms. Neigiami praeities išgyvenimai gali pasirodyti praturtinančia patirtimi ateityje.

Piešinys mums suteikia žinių apie motinos ir dukros tarpusavio santykius. Bet labiausiai mus domina, kiek ir kaip vaikas sugebės pasireikšti. Ar motina bus pasiruošusi atsižvelgti į dukros nuomonę?

Kaip tik tokiais atvejais labai įdomu analizuoti ir aiškinti piešinius. Per piešinį pašąmonė mums atskleidžia didžiulius lobius, mums tereikia juos atrasti.

Tėvo valdžia vaikui ir naudojimasis ja matomas lengvai: vaikas aiškiai mums parodo piešiniuose per įvairius simbolius.

Lygindami 81 puslapio ir 89 puslapio piešinius matome, kad abi motinos daro skirtingą įtaką vaikui.

81 puslapio piešinys rodo, kad vaiko motina yra jautri ir jausminga, ji suvokia, kad vaikas su ja tapatinasi. Mama stengiasi, kad vaikas pernelyg nejaustų, ką ji išgyvena, nes bijo kelti vaikui nerimą.

O 89 puslapio piešinys rodo, kad motina elgiasi priešingai. Ji naudojasi savo valdžia, primeta savo valią dėl tariamos vaiko gerovės.

Viena motina yra jautri įtakai, kurią daro vaikui, o kita motina valdo situaciją.

Raudonas namas išreiškia vaiko agresiją, jis neturi langu, sunku jį išvėdinti, tai yra pažvelgti į situaciją kitoje šviesoje.

Mūsų dėmesį turėtų patraukti įtrūkis dešinėje sienoje. Vaikas emociškai pažeidžiamas, namui padaryta žala. Be to, debesys raudonos spalvos – apie vaiką griaudi pyktis.

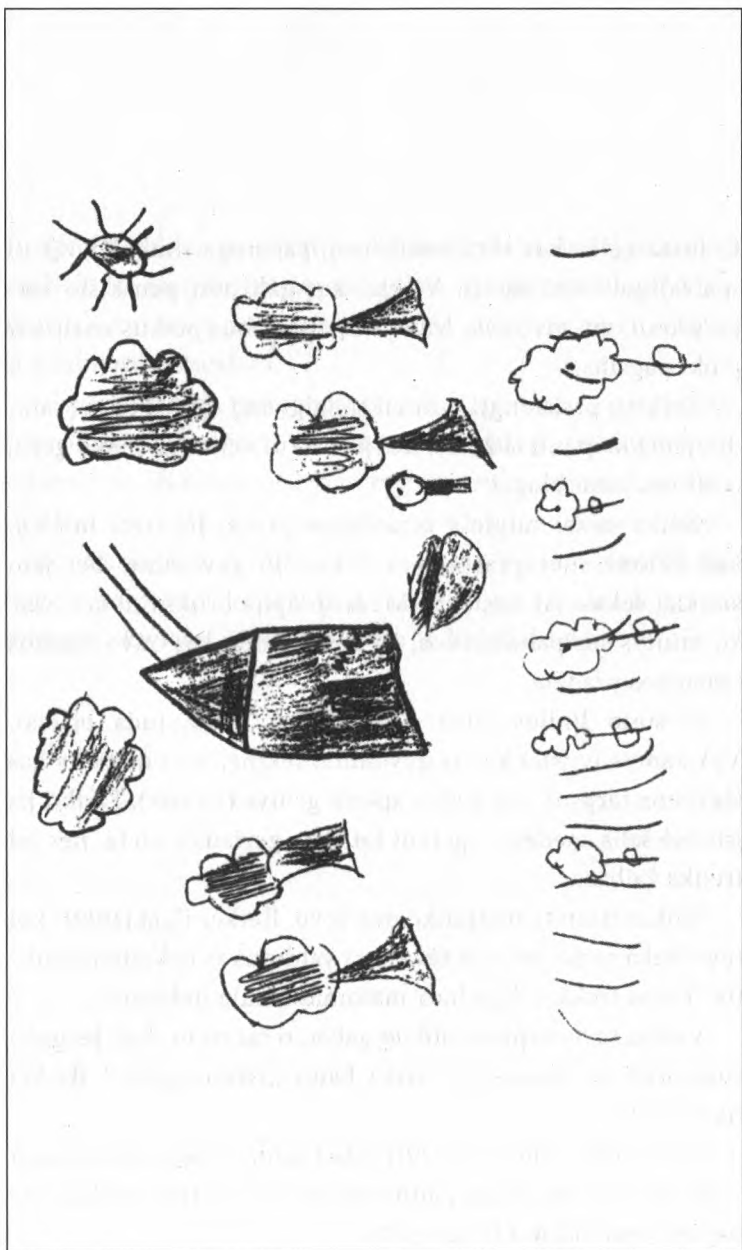
Kas dėl to atsakingas?

Atsakymą mums duoda dešinėje lapo pusėje esanti saulė. Ji vaizduoja dominuojantį tėvą, prisirišusį prie savo nekinančių pažiūrų (raudonas taškas saulės centre). Saulės spinduliai juodi, vadinasi, ji neskleidžia gerų virpesių.

Vaikas pažeistas emociškai, nes save vaizduoja kaip mažą berankį žmogutį. Jis jaučiasi mažas, nesugeba veikti ar reaguoti savarankiškai. Tačiau jis bando šypsotis. Žmogutis yra prie baseino (vandens elementas), kuris turėtų nuplauti ir atgaivinti. Bet nupiešto baseino vanduo juodas. Vadinasi, vaikas bando atsikratyti blogų minčių, bet situacija lieka tokia pati nekintanti.

Medis yra pašamonės simbolis – vaikui gali padėti jo pašamonės jėga. Vaikas nesitapatina nei su tėvo, nei su motinos paveikslu, jis jaučiasi kitoks, žino, kad nėra kaltas ar atsakingas dėl esamos padėties, tai padeda jam išlaikyti pusiausvyrą. Vaikas nebūtinai suvokia savo individualumą, bet jis daro stiprų poveikį.

Dažniausiai gėlės turi teikti džiaugsmo ir paguodos, bet čia ne tas atvejis. Net jei koks nors įvykis vaikui dovanoja gražių akimirkų, jam nepavyksta užmiršti jį supančios agresijos.

Geltona gėlė (intelektą, smalsumą, pažinimą simbolizuojanti spalva) gali būti išeitis. Viskas, kas gali būti penas šio vaiko protui, yra vertinga. Mokykla, aišku, bus puikus koziris ir puiki pagalba.

Reikėtų pasistengti nutraukti neigiamą ryšį su tėvu (vaizduojamą kaip juoda žolė), nes jis vaikui neduoda nieko gero, o tai yra labai blogai.

Gėles vaikas nupiešė pirmajame plane. Jis labai norėtų, kad žmonės nesuprastų, kas vyksta jo gyvenime, bet jam sunkiai sekasi tai nuspėti. Medžių lapija brūkšniuota – vaiko mintys susipainiojusios, jis nesupranta, kas buvo esamos situacijos pradžia.

Piešinio linijos labai nepastovios, ranka juda plačiai. Vykstantys įvykiai keičia gyvenimo tėkmę, šiuo metu vaikas išgyvena tarpsnį, kai viskas aplink griūva (namas). Laukti jis įsitaisė šalia medžio – galbūt tai nėra geriausia vieta, nes jei trenks žaibas...

Vaikas truputį atsitraukė nuo tėvo. Reikės ilgai laukti, kol tėvo įtaka sumažės, nes tėvas yra valdovas ir neketina trauktis. Tėvas trokšta ilgai likti matomas (saulė dešinėje).

Vaikas save nupiešė didele galva, o tai rodo, kad jis geba susidoroti su situacija ir viską baigs „iškelta galva“. Reikia tikėtis!

Šeimyninė atmosfera turi labai daug įtakos emociniam vaiko gyvenimui. Kaip galime spręsti iš piešinio, vaikas apsuptytas nestabilumo ir agresijos.

Piešinį galima palyginti su 83 puslapio piešiniu, kuris yra visiškai priešingas. Piešinį nupiešusi mergaitė nesijaučia atskirta, ji sulaukia per daug dėmesio. „Visi yra geri“, – tokia ją gaubianti atmosfera.

Vienas vaikas turi nepavydėtiną aplinką, o kitu labai kruopščiai rūpinamasi. Vienas jų turės pakankamai ryžto susidoroti su iššūkiiais (gal bus truputį nubrozdintas), o kitas susidurs su sunkumais vos nutolęs nuo šeimyninės aplinkos.

Svarbiausia, kad vaikas suvoktų gerą ir blogą poveikį darančius dalykus. Kuo anksčiau vaikui tai pavyks, tuo lengviau ir konstruktyviau jis įvertins savo individualumą.

Šiame piešinyje yra daugybė įdomių analizuotinų detalių: namas, iš jo rūkstantys dūmai, iš pagaliukų sudarytas žmogus ir saulė.

Raudonos spalvos namas ir jo durų rankena yra truputį kairiau, tai rodo, kad vaiko jausmai dar susiję su praeitimi. Raudona simbolizuoja energiją, tačiau šis piešinys parodo, kad energija gali sukelti sproгимą. Labai gausiai rūkstantys dūmai patvirtina aiškinimą. Židinyje dega malkos, jų įdėta nemažai.

Mėlyni langai mums praneša, kad vaikui sveika išsikrauti, nuo to jis jaučia savotišką palengvėjimą, nes mėlyna simbolizuoja ramybę ir darną.

Svarbu atkreipti dėmesį į laiptus, kurie tarsi kviečia prieiti prie vaiko, bet jais lipti reikia pastangų. Šiais brūkšniais vaikas mus įspėja, kad iš pradžių prie jo nebus lengva prieiti, jis išlaikys tam tikrą atstumą.

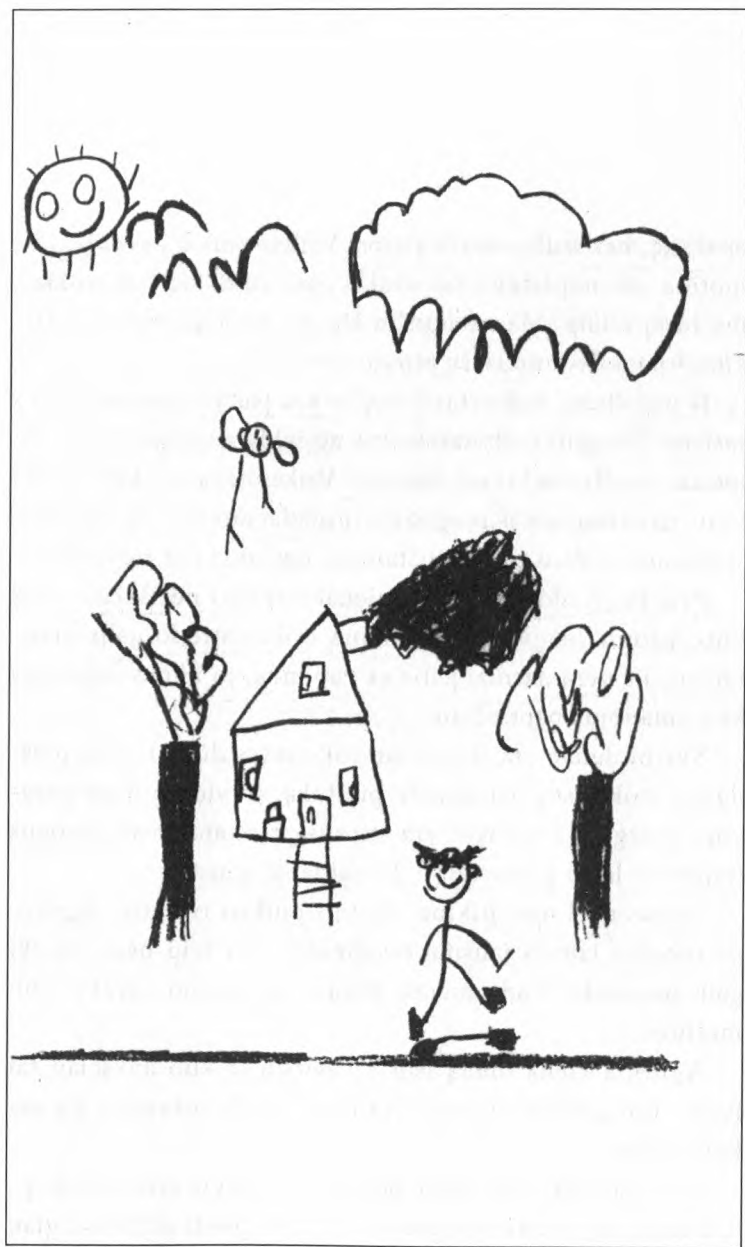
Namą įrėmina du medžiai. Kairėje esančio medžio lapai yra viršuje; vaikas norėjo suprasti padėtį, rasti atsakymus į klausimus, kodėl ir kaip.

Dešinysis medis yra mažesnis, mėlynos lapijos linijos nėra išbaigtos: vaikui reikia pasidalyti mintimis, jis atviras tam, kas vyksta.

Pusiaukelėje tarp namo ir saulės nupieštas pilkas paukštis – žinios nešėjo simbolis. Vaikas gauna žinių iš saulės.

Vis dėlto esminė šio piešinio detalė yra saulė, esanti kairiajame lapo kampe. Ji vaizduoja motiną, kuri bando skleisti

energiją, bet saulės akys tuščios. Vaikas puikia suvokia, kad motina yra nepastovi, jai sunku pasirinkti, net jei trokšta, jog būtų kitaip. Mama siunčia žinias, kurios nėra labai aiškios – paukštis nupieštas pilkas.

Iš pagaliukų sudarytas žmogus yra pačios paprasčiausios raiškos. Žmogus mėlynas: vaikas nesiekia atkreipti į save dėmesio, jaučia švelnumą mamai. Vaikas trokšta, kad mama būtų patikimesnė. Žmogaus kojos yra juodos, jis nejaučia stabilumo, tačiau geba prisitaikyti, nes juda ant riedlentės.

Prie pagrindo medžių kamienai nupiešti neaiškiai – juos būtų galima lengvai išrauti. Nors vaikas atrodo galįs prisitaikyti, jis nėra darniai įsiliejęs į aplinką, jo kūnas nupieštas kaip įmanoma paprasčiau.

Svarbi detalė yra iš kamino rūkstantys dūmai. Juos piešdamas vaikas stipriai spaudė pieštuką, jo viduje dega emocinė energija. Piešinyje yra stiprus prieštaravimas: žmogus nupieštas labai paprastai, o dūmai labai gausūs.

Vaikas nori mus įtikinti, kad jis puikiai tvarkosi, išgyvena tobulos laimės jausmą (riedlentė), bet taip nėra. Jis iki galo nesuvokė, kad jaučiasi prastai, jis bando sprukti nuo motinos.

Agresija vieną dieną išlįs į paviršių ir kuo anksčiau tai įvyks, tuo geriau. Debesis yra tarsi pjūklo ašmenys, jis sukels audrą...

Kaip pastebėjome, tame pačiame piešinyje reikia atkreipti dėmesį, ką vaikas supaprastino ir kam piešti skyrė daugiau

laiko. Jei linijos ir formos tame pačiame piešinyje prieštarauja vienos kitoms, perduodama žinia gali klaidinti.

Jei žvilgtelėsime į 79 puslapio piešinį, pastebėsime, kad jis paprastas: abi gėlės nupieštos užtikrintu judesiu, medis turi tvirtą pagrindą (sunku išrauti), neužima pernelyg daug vietos. Piešinyje nėra jokių prieštaravimų. O šį piešinį nupiešęs berniukas atrodo visiškai laimingas, besišypsantis, tačiau paanalizavus išryškėja visai kitokia situacija.

Piešinys spąstai

Šiame piešinyje yra daugybė viena kitai prieštaraujančių žinių, toks piešinys vadinamas piešiniu spąstais. Jį aiškinant reikia būti budriam.

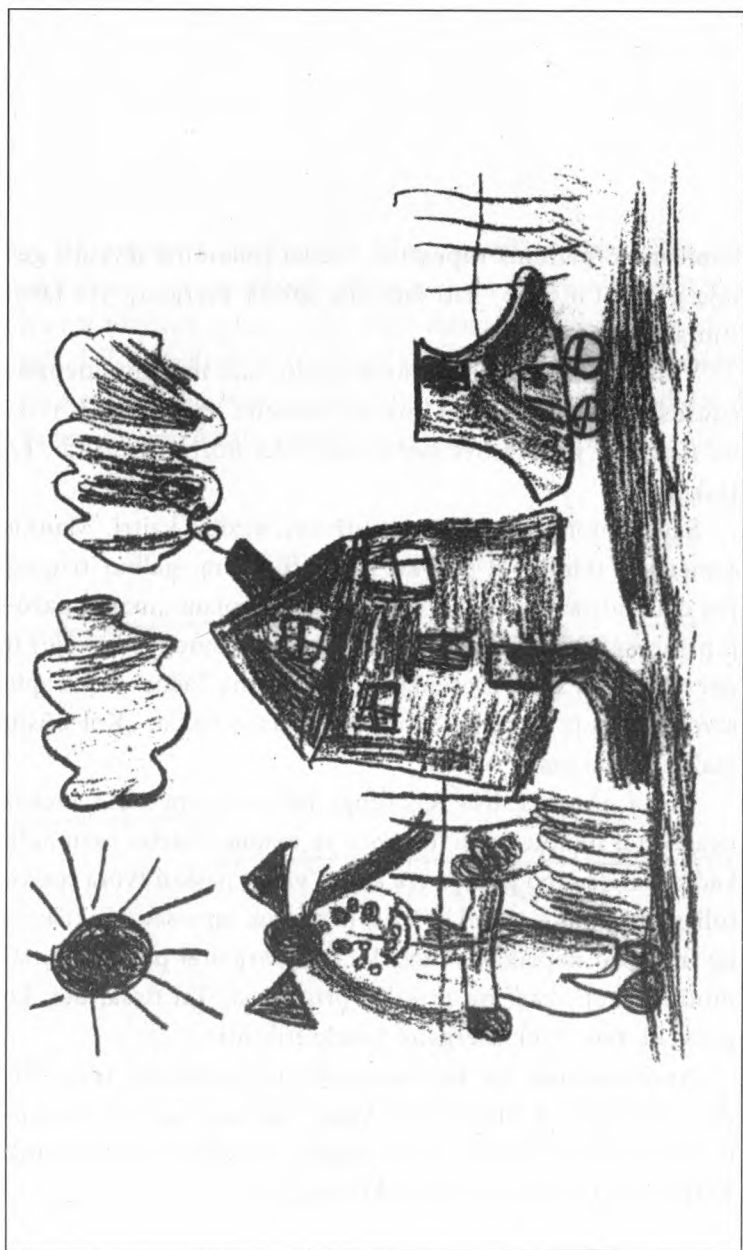
Mergaitė save pavaizdavo kairėje pusėje, išskėstomis rankomis, su kaspinu ant galvos, tiesiai po saule. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad prie jos lengva prieiti, bet nesuklyskite, jos piešinyje yra užtvaras. Tam tikroje vietoje tam tikru laiku ji parodys, ar galite kištis į jos reikalus. Mergaitė stipriai tapatinasi su motina (saulė). Kaspinas yra puošybinė detalė, šis vaikas savimi didžiuojasi.

Tačiau mergaitė nenori tapti vyresnė, nes save nupiešė lapo kairėje, o tai rodo ryšį su praeitimi.

Alyvine spalva nuspalvintas namas kontrastuoja su raudonu stogu. Vaikas jaučiasi ir nori būti kitoks nei visi. Stogas rodo kunkuliuojantį mąstymą (raudona). Tačiau atsargiai, šio vaiko mintys juodos (juodi dūmai). Ji nuolat manipuliuoja.

Mažylė labai protinga, stengiasi viską valdyti ir pakreipti savo naudai. Jai suteikiamas materialinis ir fizinis saugumas, ji nenori nieko atsisakyti. Mergaitė motinai vaidina geros dukrelės vaidmenį. Ji dedasi naivia ir dauguma ją supančių žmonių nenutuokia apie jos intrigas.

Namo langai turi užuolaidas, vadinasi, vaikas gali stebėti iš vidaus, bet pats likti nematomas. Mėlyni debesys virš

namo rodo galimus rūpesčius, tačiau įmanoma išvelgti gerąją pusę. Tai rodo, kad žmonės aplink mergaitę yra labai supratingi.

Violetinis automobilis mums rodo, kad mergaitė nepasiruošusi keisti mamai vaidinamo dukrelės vaidmens. Ji tvirtai tiki, kad jos elgesys labiausiai tinka norint gauti tai, ko trokšta.

Saulė nupiešta stipriai spaudžiant, atrodo kaitri. Mamos asmenybė tvirta, jai pavyko paveikti dukrą, galbūt truputį per daug giriant jos ego. Pavyzdžiui, kartojant „mano mažoji princesė“. Vaikas nenori tapti vyresnis (žmogus kairėje) ir dėl to truputį kalta motina, nes auklėdama dažnai kalba apie savo mylimąją „mažylę“... Tada vaikas suvokia: „Kol būsiu maža, mama mane mylės!“

Tvora už mergaitės reikalinga kaip užtvaras, kad niekas neateitų ir nenutrauktų jos ryšio su mama. Svarbu pastebėti, kad dešinėje lapo pusėje yra atvira vieta, paskui tvora tęsiasi toliau. Mergaitė suvokia, kad netrukus taps savarankiškesnė ir labiau nepriklausoma. Tačiau mergaitei patinka versti motiną tikėti, kad yra prie jos prisirišusi. Tai tiesa, bet, ko gero, ne tiek, kiek mergaitė bando įtikinti.

Analizuodami kai kuriuos piešinius pastebime tėvų valdžią vaikams. O žiūrėdami į kitus piešinius galime nustebinti, kokia didelę valdžią vaikai manipuliuodami turi tėvams. Kaip tik šį piešinį nupiešė tokia mergaitė.

71 puslapyje du žmonės labirinte veikia vienas kitą, bet nė vienas nemanipuliuoja. Retai tenka matyti tokius piešinius. Manipuliacijos galia, kurią labai akivaizdžiai vaizduoja žmogeliukai, dažnesnė piešiniuose: arba vaikas traukia antklodę į savo pusę, arba suaugusysis, kuris neretai būdamas didesnis vaikas už savo atžalą, bando valdyti ir situaciją, ir savo vaiką.

Šis piešinys yra puikus mandalos pavyzdys. Nuspalvotas visas lapas, bet kiekviena spalva turi aiškiai nustatytą vietą.

Analizuoti pradėsime nuo spalvų pasirinkimo. Kairėje pusėje esanti ruda spalva mums parodo, kad vaikas praeityje jautė saugumą ir stabilumą. Mėlyna, einanti po rudos, įneša ramybės ir harmonijos.

Pačiame lapo centre yra stačiakampis su keturiomis mėlynomis širdimis. Pirmiausia turime atkreipti dėmesį į juodą stačiakampio liniją. Brėždamas tokią liniją vaikas stengiasi ne tik apsaugoti didelę laimę (širdis lapo viduryje), bet ir vengti pasikeitimų, kad išsaugotų esamą situaciją. Juoda linija, suteikianti stačiakampiui formą, rodo neigiamas mintis kiekvieno, kas išdrįstų keisti tai, ką vaikas trokšta apsaugoti.

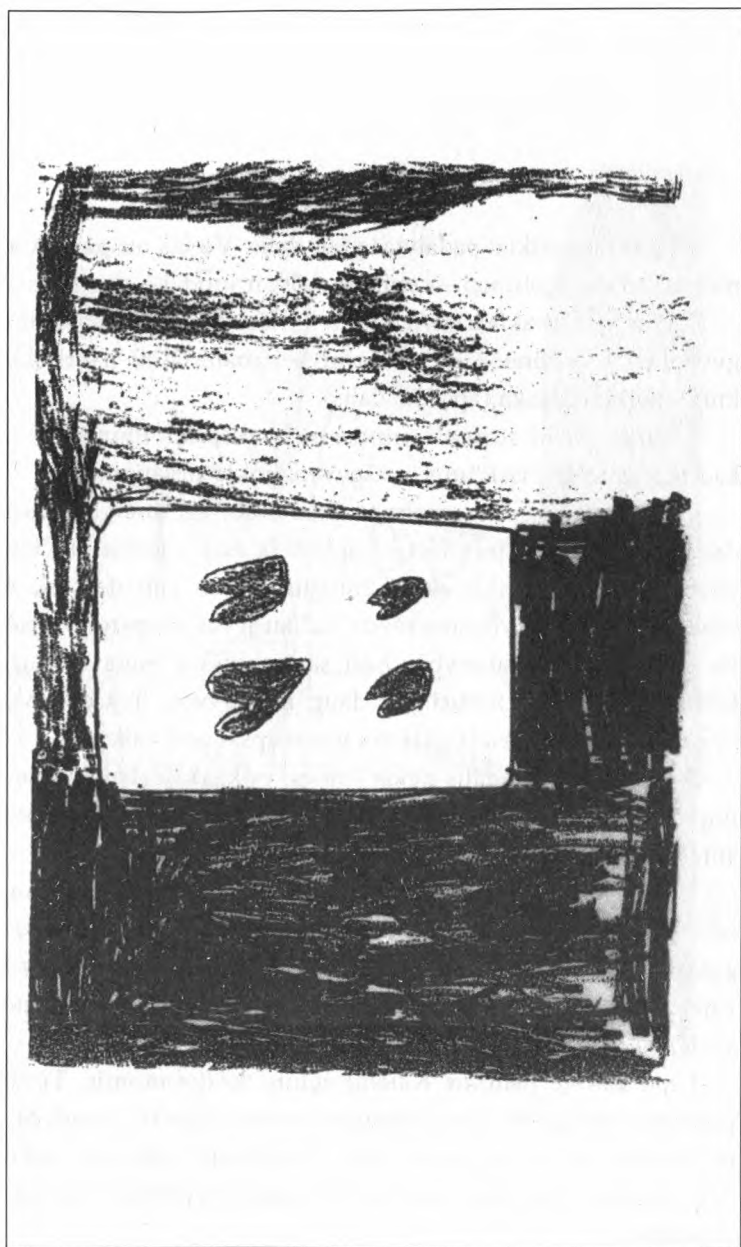
Be to, svarbu pastebėti, kad šis stačiakampis nupieštas kaip pakyla – prie jo pagrindo yra alyvinė atrama.

Violetinė spalva yra sudaryta iš raudonos, aktyvaus elemento, ir mėlynos, pasyvaus elemento. Trokštama veikti (raudona), bet išlaikant kantrybę (mėlyna). Ši mergaitė puikiai suvokia naudą ir gerovę, kurią jai, regis, teikia aplinka, ir ji pasiruošusi išsaugoti savo brangų pasaulėlį.

Lapo dešinėje spalvos ryškesnės: geltona ir oranžinė atspindi didesnę atvirumą pasauliui.

Mergaitė vienu metu išgyvena du dalykus: socialinio ryšio, kuris jai patinka, poreikį (geltona, oranžinė) ir troškimą išsaugoti tai, kas yra jos artimiausioje aplinkoje.

Šis piešinys aiškiai padalytas į tris dalis. Viršus nuspalvintas mėlyna spalva, geltonai – centrinė dalis ir juodai – pagrindas.

Vaikas aiškiai skiria savo mintis (viršutinė dalis), socialinį gyvenimą (centrinė dalis) ir fizinį bei materialinį pagrindą, kurį suteikia aplinka (apatinė dalis).

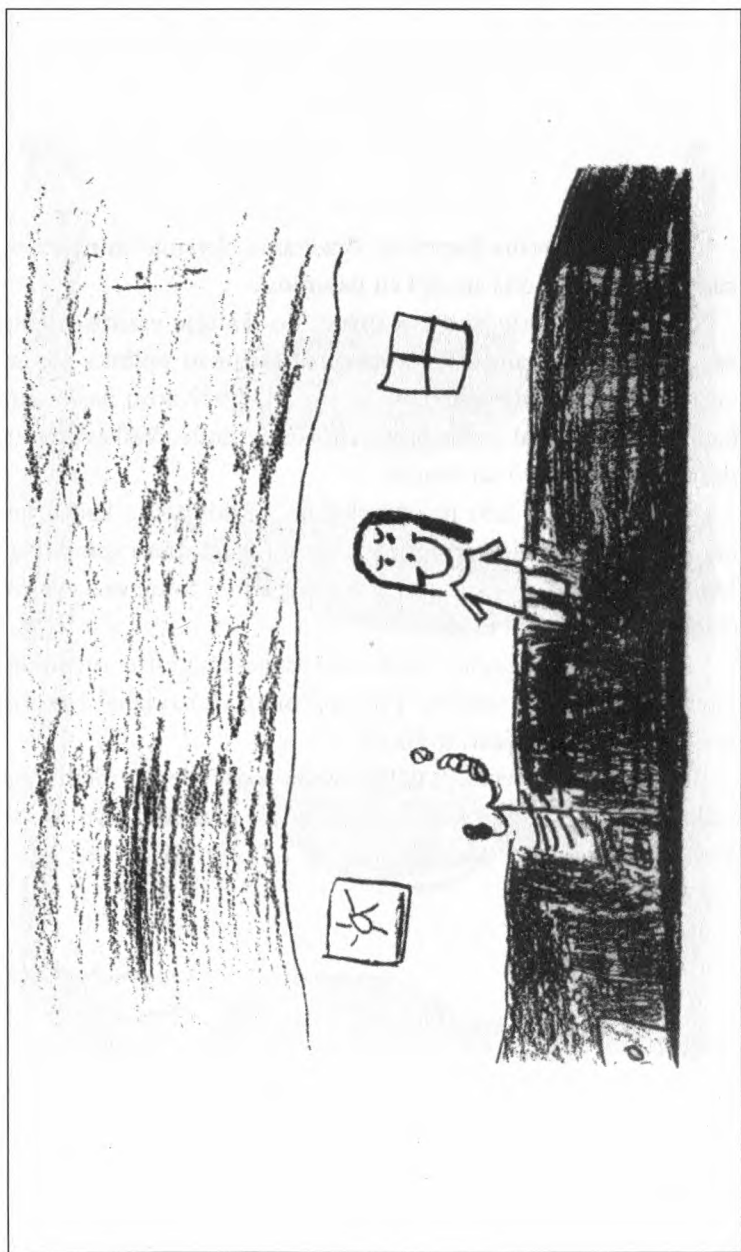
Viršutinė dalis atspindi mintis: mėlyna spalva mums rodo, kad mergaitė jaučiasi rami, neišgyvena jokio nesaugumo.

Centrinė geltonai nuspalvota dalis rodo, kad mergaitė turi daug socialinių ryšių ir vertina aplink ją esančiuosius. Tačiau ypatingą dėmesį reikia skirti žmogui, vaikas jam nenupiešė rankų. Mergaitė myli savo tėvus, tačiau ji mums parodo, kad jie jai nesuteikia galimybės būti savarankiškai (nėra rankų). Geriau, kai vaikas neturi per daug iniciatyvos. Tokios tėvų nuostatos tikslas greičiausiai yra noras apsaugoti vaiką.

Apatinė piešinio dalis siekia kelnes, vaikas savo žmogui nenupiešė pėdų. Tėvai yra atviri daugeliu temų, bet nekalbėkite apie seksualumą, tai draudžiama (juoda spalva)!

Vaikas gali klausinėti apie viską, bet turi nutylėti gimimo, seksualumo, o gal ir mirties temas. Mergaitė nenupiešė žmogui pėdų (niekada neinama tiesiai prie reikalo). Neatrodo, kad vaiką tai trikdytų (mėlyna viršutinė sritis, geltona vidurinė sritis).

Lapo kairėje matome Kalėdų eglutę su dovanomis. Tėvai pasiruošę mergaitei duoti daugybę norimų dalykų, bandydami kompensuoti atvirumo stoką. Trokštama nukreipti vaiko dėmesį nuo visko, kas susiję su fizinėmis savybėmis ir jų paslaptimis...

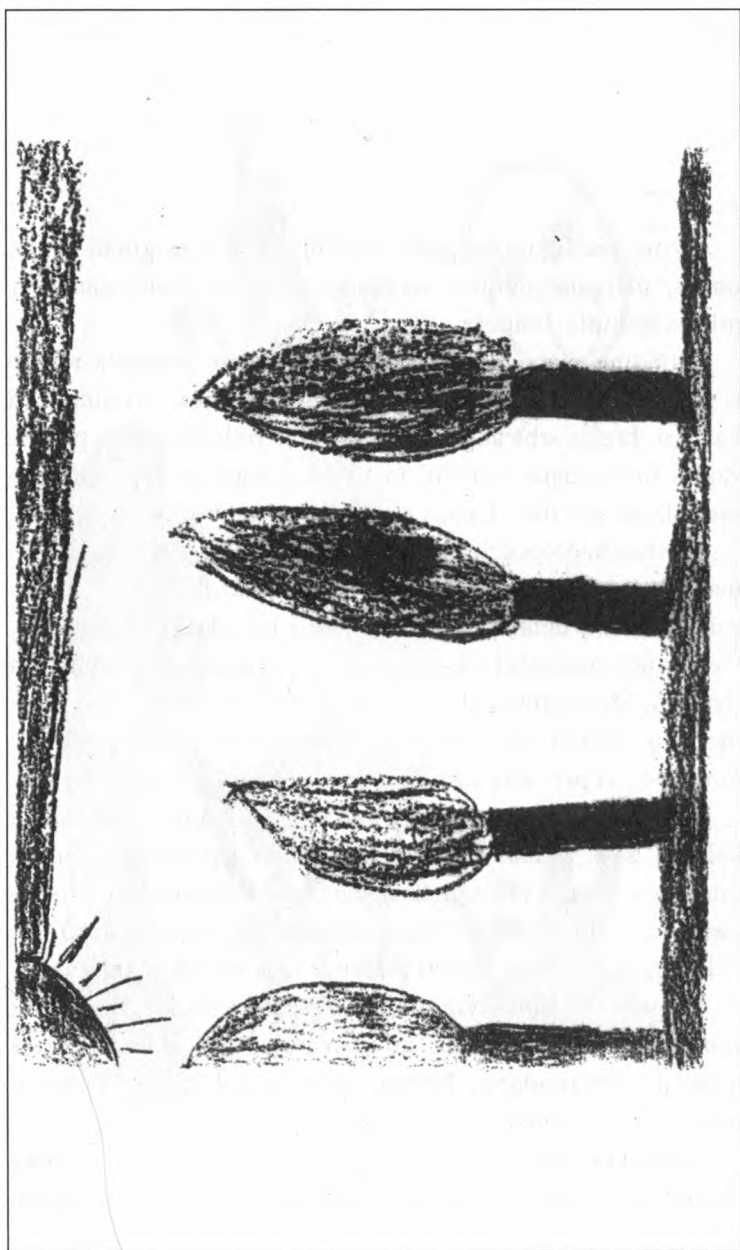
Šio piešinio tema kartojasi. Praeitame skyriuje minėjome, kad medžio simbolis susijęs su pašamone.

Nupiešti trys medžiai „su puse“, nes kairėje esantis medis nupieštas tik iš dalies. Jis mums parodo, kad aplinka seniai veikia vaiką ir skatina pabusti jo savimonę. Svarbu pastebėti, kad šis medis labai aukštas, beveik siekia saulę. Vaikas mums rodo norą tapatintis su motina.

Motina vaikui daro įtaką periodiškai, akivaizdu, kad ji labai aktyvi, nes saulė sudaryta iš geltonų ir raudonų spindulių. Mėlynas dangus driekiasi per viršutinį lapo kraštą: vaikas jaučiasi saugomas savo tėvų.

Tačiau reikia daugiau analizuoti vaiko nupieštus medžius. Kiekvieno jų lapija smailėja į dangų! Šiam vaikui labai svarbus troškimas augti, pažinti ir žinoti.

Dešinėje yra vietos, kur galėjo būti dar vienas medis: šis vaikas sugeba duoti sau laiko, nesistengia pralenkti pats savęs. Vaiko nuotaikos yra pastovios.

Šiame piešinyje daugybė svarbių detalių: originali saulė, obelis, mergaitė ilgomis rankomis, antrame plane namas ir mielas kiškutis dešinėje.

Pirmame plane obuolį skinanti mergaitė nupiešta rožine ir violetine spalva: vaikas neišgyvena agresijos, priešingai, ji keičiasi, bręsta arba auga. Medis kairėje rodo netolimą praeitį: vaikas turėjo daug minčių, įdėjo daug jėgų jas įgyvendindamas, dabar galvoja: „Laikas rezultatams, galėsiu pasimėgauti!“

Rankos neproporcingos, žinia aiški: mergaitė turi pakankamai ilgas rankas, kad gautų, ko trokšta, ji labai apsikri. Tačiau trūksta dviejų detalių: mergaitė neturi nei plaukų, nei nosies. Pasistengta nupiešti blakstienas, tai mergaitei suteikia viliokės išvaizdą. Šią visumą galima aiškinti kaip intuicijos ar pagavumo kitų atžvilgiu trūkumą, bet mergaitė, be jokios abejonės, moka priėti prie kitų „žaviai pamirsdama akimis“.

Užnugaryje esantis namas yra ilgo oranžinio siaurėjančio keliuko gale. Vaikas siekia energingų ir gyvybingų žmonių draugijos. Stogas yra violetinis, tai rodo, kad mergaitė protingesnė už vidutinį vaiką. Langai daug arčiau stogo nei durų, todėl mergaitei lengva žiūrėti į išorę ir likti beveik nematomi.

Kaminas ir dūmai yra oranžinės spalvos: vaikas šiuo metu socialiai aktyvus, viskas subalansuota, nes dūmai rūksta lengvai, vingiuodami. Keletas gėlyčių iš kiekvienos namo pusės – norima padaryti gerą įspūdį.

Saulė yra ypatinga – būdama dešinėje ji atspindi vyrišką elementą. Mergaitei kol kas labiau patinka vyriška draugija,

tačiau ji linkusi rinktis tuos, kurie atrodo originalūs, išsiskiriantys. Saulė žvelgia į mergaitę ir atrodo ja besididžiuojanti.

Vėliau kiškutis įgaus vertės, nes yra dešinėje, o tai reiškia ateitį. Kiškis tupi ir laukia, kol bus pastebėtas. Gal jis nori būti pagirtas ir pamyluotas?

Svarbu pastebėti, kad namo link vedantis takas ir tas, ant kurio tupi kiškutis, nėra sujungti. Akivaizdu, kad mergaitės elgesys pasikeis, ji taps ramesnė, net klusnesnė, bus panašesnė į suaugusiuosius.

Tačiau takas truputį vingiuoja: kai ji norės ko nors paprašyti, nesakys tiesiai šviesiai, mokės apeiti kliūteles.

Kiškis, kaip ir privalo, turi ilgas ausis. Atsargiai! Jis viską išgirs.

III skyrius

Vaiko piešiniai pagal temperamentą

Knygos pradžioje trumpai aptariau vaiko reakcijas į savo piešinį. Tačiau reikia ir išsamiai pakalbėti apie vaikų elgesį, kad geriau suprastumėte, kokiam elgesio tipui ar kokiai grupei jūsų vaikas priklauso.

Kiekvienas ruošiasi piešti skirtingai: vieni renkasi labai ryškių spalvų pieštukus, kiti daugiau dėmesio skiria piešinio lapo dydžiui. Net jei iš pirmo žvilgsnio viskas daroma instinktyviai, niekada nepamirškite, kad pasąmonė kiekvieną akimirką svarbesnė už sąmonę!

Yra keturi pagrindiniai temperamento tipai: sensitivityvus, emocionalus, racionalus ir aktyvus, taip pat jie skirstomi smulkiau. Iš tiesų gana retas atvejis, kad vaiko bruožai atitiktų tik vieną tipą. Bet nebijokite, jums bus lengva susigaudyti perskaičius, kas toliau parašyta. Kiekvienas vaikas piešia savytai, nes kiekvienas ant lapo perteikia skirtingus jausmus ir

emocijas. Sakoma, kad akys – sielos veidrodis, o mes galime sakyti, kad piešinys yra mūsų minčių atspindys.

Skaitant šį skyrių pirmiausia siūloma neieškoti mažų vaikų elgesio ar psichologinių problemų. Tolesniuose poskyriuose rasite pagrindinių žinių apie vaikų poreikius ir lūkesčius pagal jų temperamentą ir charakterį, nes kiekvienas vaikas turi labai skirtingų, bet labai tikslų poreikių.

Skirstymas pagal temperamentą ir charakterį nėra naujas. Deja, šią metodiką vis dažniau keičia nauji bandymai ir metodai. Nieko prieš pastaruosius neturiu, bet manau, kad temperamentų tyrimai neturi būti pamiršti.

Sensitivityvus vaikas

Gali būti, kad jūsų aplinkoje vaikas yra tikras angelas, nusileidęs iš dausų... Tada jums pasisekė! Toks vaikas, regis, visiškai netrukdo, visada ramus, atsiskykęs ir itin susikaupęs mėgaujasi savo veikla. Kartais jis gali užduoti jums kokį klausimą. Geriau nesistengti pernelyg lįsti į jo pasaulį. Nepamirškite, kad jis jums paprasčiausiai uždavė vienintelį klausimą.

Toks vaikas yra labai jautrus, ramus ir uždaras. Jis nesiekia kitų vaikų draugijos, jaučiasi gerai būdamas vienas. Kai įsivaizduojate jo ateitį, manote, kad jis gali turėti sunkumų ieškodamas vietos visuomenėje. Geriau pernelyg napanikuoti. Šis vaikas nėra asocialus, jam paprasčiausiai labiau patinka būti jam vienam priklausančiame pasaulyje. Būkite tikras, jis neneigia ir neišsižada visuomenės. Priešingai, jis nuolat mąsto apie tai, ką galėtų padaryti, kad palengvintų pasaulio likimą. Laikui bėgant, jūs pastebėsite, kad sensitivityvaus vaiko pastabos visada skatina mus mąstyti.

Sensitivity vaikas yra išradingas, bet kartu racionalus. Širdyje jis – kūrėjas, jam patinka protingi žmonės, kurie yra griežti ir kartu šiek tiek pamišę. Toks vaikas pastabus, jis jus stebi. Nieko keisto, tokia jo prigimtis. Beje, gerai būtų su tokiu vaiku nuo pat mažens užmegzti pasitikėjimu grindžiamą ryšį. Kai jis nervingas ar nepatenkintas, lengvai tampa sarkastiškas ir kritiškas, kartais labai tiesmukas. Gali nustebinti aplinkinius trikdančiu elgesiu, nes paprastai jis toks ramus...

Kadangi yra jautrus, vaikas kaupia visokią, ne tik teigiamą energiją. Tai jam gali sukelti sunkumą. Nebijokite jo palikti kelias akimirkas vieno, bet per daug neapleiskite. Tuo metu jis galės vėl susitelkti į savo paties energiją – tai jam gyvybiškai svarbu.

Turime būti atidūs, kad nesupainiotume sensitivityvaus vaiko su sutrikusiu ir droviu, pasitikėjimo savimi stokojančiu vaiku. Galbūt uždaro vaiko patirtis privertė jį bijoti gyvenimo ir žmonių. Jis užsisklendė, kol sulauks saugumą užtikrinsiančio žmogaus, saugotojo arba gelbėtojo. Taip nėra jautraus vaiko atveju, jis pasitiki savo gebėjimais ir kartu suvokia, kad pats galbūt kiek skiriasi nuo daugelio žmonių susikurto socialinio įvaizdžio.

Fiziškai šis vaikas nėra labai stambus, greičiau geibus, jo akys mažos, bet stipriai blizga. Jis įsmeigia akis į žmones, bandydamas įžvelgti vidų, kad susidarytų apie juos nuomonę. Kadangi jis labai jautrus, jam lengva perprasti kitus, jo intuicija dažnai būna teisinga. Tačiau jis mažas, galbūt dar nesugeba paaiškinti, kodėl jam taip atrodo. Kai užaugs, neturės jokių sunkumų reikšti savo nuomonę, nes sugebės ją pagrįsti labai įtikinamais argumentais. Širdyje jis truputį panašus į detektyvą, greitai permato manipulatorius arba veidmainius. Tapti tokio vaiko draugu labai sunku, nes jis jus gerai ištirs prieš visiškai pasitikėdamas.

Sensitivity vaikas didžiuojasi savo žiniomis labiau nei savo mažyte persona; jis mėgsta įžnybti, progai pasitaikius paerzinti, bet niekada nesielgia niekšišškai. Kadangi šis vaikas yra individualistas, jo bambagyslė buvo nukirpta greitai, dažnai vos gimus. Todėl visi, kurie bando su juo elgtis pernelyg globėjiškai, neturės jam didelės galios. Jis prašo, kad juo būtų rūpinamasi gerbiant jo savarankiškumą. Toks vaikas trokšta, kad su juo elgtųsi kaip su mažu suaugusiuoju.

Apibendrinant galima pasakyti, kad tai labai jautrus vaikas, iš pažiūros šaltas ir nutolęs, neįkyrus, bet jis visada turi daugybę planų, kaip pagerinti pasaulį. Kartu jis egzistencialistas humanistas, nuolat užduodantis sau klausimus ir dažniausiai pats ieškantis atsakymų.

Sensitivity vaiko piešiniai

Sensitivity vaiko piešiniai dažnai vaizduoja tokį pasaulį, kokį jis suvokia, su aplink jį besisukančiomis problemomis. Piešdamas jis išreiškia viduje susikaupusius jausmus. Nors yra itin jautrus, savo elgesiu jis rodo esąs savotiškai brandus. Aišku, šis vaikas nėra plepus. Jo tiesos ir teisingumo paieškos skatina jį viską padaryti kuo paprasčiau, todėl įprasta, kad jo piešiniuose detalės supaprastintos, bet aiškios.

Sensitivity vaikas mieliau piešia ten, kur mažiau triukšmo, nes nenori būti blaškomas. Jis neskubėdamas ir atidžiai renkasi lapą ir pieštukus. Savaimė aišku, kada nors jis išbandys guašą, bet iš prigimties kruopščiam ir mėgstančiam švarą vaikui ne labai patinka tai, kas tepa. Pastebėsite, kad prieš nupiešdamas keletą linijų toks vaikas kurį laiką mąstys, nemėgdžios to, ką kiti vaikai pradėjo piešti. Nepamirškite, kad šis vaikas – indi-

vidualistas: jo veikla neturi jokio ryšio su aplinka, šis vaikas viską daro savo tempu, o kiti... tegul elgiasi, kaip nori!

Jo judesys lėtas, bet tikslus, nepiešianti ranka dažnai padėta ant lapo taip, kad plaštaka tarsi įrėmina lapą. Atrodytų, vaikas nenori, kad kas nors slapta žvilgčiotų į jo piešinį. Jam netrūksta pasitikėjimo, tiesiog jis mums parodo, jog nenori būti trukdomas kūrybinę akimirką. Vaikas rinksis plonus, gerai nusmailintus pieštukus, kad linijos nebūtų storos. Kiekvienas piešinys bus išgrynintas, be įmantrybių, nes jis stengiasi būti kuo tikslesnis. Labai iškalbinga, jei toks vaikas naudoja labai daug juodos spalvos. Juoda simbolizuoja sąžonę, o vienas svarbiausių tokio vaiko tikslų – nuolat siekti pažinimo, ne valdyti kitus ir situaciją. Juoda spalva jis išreiškia, kad ne labai supranta, kas vyksta, nežino, kas nutiks ateityje. Tačiau šis vaikas nepuola į paniką. Jis pasitiki likimu, net jei prieš jį nežinia.

Sensitivity vaikas nelinkęs rinktis didelio lapo. Kadangi jo judesiai nėra platūs, vaikas nepripiešia jo viso. Jei toks vaikas neturės galimybės pasirinkti pieštukų ir popieriaus, nedarys iš to dramos, nes jis pasitenkina mažu.

Kai kurie vaikai vertina, kai jų šedevrai kabinami ant sienos ir matomi kiekvienam, bet sensitivity ir intravertiškas vaikas to visai nemėgsta. Tokio vaiko piešinys yra gerai saugoma paslaptis, kurią nusipelnė žinoti tik jam brangūs žmonės. Vaikas įvertins jų komentarus ir klausimus, kurie rodys šių žmonių domėjimąsi. Dažniausiai sensitivity vaiko piešinyje bus personažai, vaizduojantys jo šeimos ar aplinkos žmones.

Ateis laikas, kai pastebėsite jį piešiantį mandalas: taip vaikas praneš, kad pasisėmė naujos energijos, suteiksiančios pusiausvyros ir tvirtybės ateityje. Nuolat savo kelio socialiniame labirinte ieškantis vaikas bus linkęs piešti mandalas. Piešinys

jam bus asmeninis vedlys, nes atspindi pasąmonę. Taip vaikas galės rinktis jam siūlomą, o ne primetamą kelią.

Kai domimės sensitivityvaus vaiko piešiniais, atkreipkime dėmesį į jų paprastumą ir santūrumą. Išties vaikas siekia palengvinti mūsų darbą išgrynintomis ir plikomis formomis, kad piešinio aiškinimas būtų tikslesnis. Tai nebūtinai reiškia, kad situacija nėra sudėtinga. Toks vaikas siekia mus atvesti tiesiai prie problemos esmės. Labai smalsu ir įdomu atrasti, ką gali atskleisti šis itin jautrus vaikas. Svarbiausia mokėti gerbti mažylio vienatvės poreikį, nes jis turi išmokti gyventi savo įsivaizduojamame pasaulyje, kad pasisemtų meninio įkvėpimo, nustebintų ir sužavėtų žiūrovus.

Aktyvus vaikas

Aktyvus vaikas labai lengvai reiškia nuomonę visais klausimais. Matyti aiški jo vadinamoji verbalinė motorika. Jo gebėjimas susikaupti yra minimalus, todėl per pokalbį šis vaikas linkęs šokinėti nuo vienos temos prie kitos. Atrodo, kad jis domisi įvairiomis sritimis, bet dažnai truputį paviršutiniškai. Kadangi jis iš prigimties labai komunikabilus, nuolat siekia kitų vaikų draugijos. Aktyviam vaikui labai patinka būti dėmesio centre, kai kiti juo žavisi, tada jis pajunta savo įtaką kitiems.

Trukdyti gali tai, kad šis vaikas save labai gerai vertina, todėl nebijo priešintis autoritetui ir kartais būna net labai arogantiškas. Aktyvus, ekstravertiškos prigimties vaikas norėtų būti geriau vertinamas suaugusiųjų, jo didžiausia svajonė yra greitai užaugti, bet jo impulsyvumas ir dažnai nekantrumas paverčia jį amžinu vaiku. Vaiko nelaimėi, jis turi pereiti visus vaikystės etapus ir laikytis su jais susijusių taisyklių, o tai jam kelia patį

didžiausią nepasitenkinimą. Elgtis kaip tėtis ar mama – stipriai įsirėžę jo galvelėje, todėl toks vaikas labai anksti turės dievaičius, į kuriuos stengsis būti panašus.

Šis vaikas tikras stipruolis: tvirto sudėjimo, gana atletiško kūno, dėl to guvus, beveik niekada nesergantis. Kyla klausimas, iš kur jis semiasi tiek energijos! Jo plaukai tankūs, ryškūs bruožai atrodo atviri išoriniam pasauliui, jis tarsi pasiruošęs gardžiuotis gyvenimu, o jo odos spalva tamsaus atspalvio. Jis atrodo turintis daugybės tautų genų, sunku pasakyti, iš kur kilę jo protėviai... Greičiausiai iš klajoklių, niekur neįsikuriančių ilgam laikui. Kartais vikingas, kartais romas arba tiesiog nepaprastas komiksų herojus – šis apibūdinimas labiausiai tikėtų aktyviam mažyliui, kurio stipriosios savybės yra labiau fizinės negu protinės.

Šį vaiką itin traukia grynas oras, nes ten jis jaučiasi laisvas elgtis, kaip jam norisi. Būti namie jam panašu į kalėjimą, nebent nebijodami galimos žalos jūs leistumėte jam laisvai be jokių suvaržymų reikštis!

Aktyvus vaikas kartu yra jautrus, bet jo jautrumas susijęs su išoriniais dalykais, tokiais kaip grožis, prestižas ir ypač valdžia. Šis pramušgalvis visada pasiruošęs provokuoti aplinką. Jam reikia nuolat jausti gyvenimo tempą ir judėjimą. Tačiau šis vaikas stengiasi valdyti aplinką, o tai ne visada lengva ar malonu tiems, kurie priversti būti šalia valdingo mažylio. Kai ateina laikas rimtai pasikalbėti, nenustebkite, jei vaikas vaidins juokdarį. Jis stengiasi jus prajuokinti, kad nukreiptų dėmesį, nes jokių būdu nenori klausyti moralų.

Kai aktyvus vaikas staiga tampa lėtas ir atrodo, kad jam kilo problemų, geriausia jam padėti perkeliant skausmą į kitą vietą. Kadangi jis nėra daug mąstantis, jam nepavyks kalbėti apie tikrąją bėdą, nes jis nežino, kur ji. Jam gali pagerėti, jei nuvešite jį į dideles rungtynes. Buvimas minioje leis jam

atsikratyti vidinio nerimo; jei jis gali išsidūkti, viskas į gera. Nesitikėkite, kad jis pats ateis išsiverkti jums ant peties – tai jam visai nebūdinga...

Aktyvų vaiką apibūdina jo polinkis prieštarauti. Dažnai viršų paima jo „žvaigždėškumas“; jis padarys bet ką, kad atkreiptų dėmesį: sakykite gera, sakykite bloga, bet netylėkite! Toks jis yra... Jis trokšta madingiausių drabužių ir moka juos pritaikyti savo asmenybei. Šis vaikas moka savitai perdėti ir pagražinti iš pirmo žvilgsnio visiškai įprastas situacijas – taip jis jaučiasi svarbus. Bet neįžeiskite jo išdidumo, nes jis privers jus skaudžiai sumokėti už įžeidimą, ypač jei šalia yra kitų vaikų ar suaugusiųjų...

Aktyvaus vaiko piešiniai

Aktyviam vaikui piešti skirtas laikas nėra labai svarbus, nebent pasiūlytumėte jam didžiulę juodą lentą, pakabintą ant sienos. Tada visi galės stebėti jo piešimą – svarbiausia, kad jis bus dėmesio centre. Kai vaikas turi sėstis prie stalo kaip kiti, jis nenustygs vietoje ir nesėda ant jam pasiūlytos kėdės. Mieliau stovi truputį linguodamas į šonus, kad galėtų žvilgtelėti į kitų vaikų piešinius ir nesivaržydamas komentuoti jų kūrinius, kad išmuštų tuos vaikus iš vėžių. Jei aktyvus vaikas nusprendžia atsistoti, pastebėsite, kad jis sėda ant kėdės krašto, pastato vieną pėdą prieš kitą tarsi pasiruošęs pereiti prie kitos veiklos. Geriau, kai piešiama neilgai, kitu atveju vaikas nekantraus.

Mėgstamiausios aktyvaus vaiko spalvos yra ryškios, pavyzdžiui, raudona ir oranžinė. Jo judesiai yra greiti ir nelankstūs, jokio lėtumo. Jis puola prie lapo, šuorais brėžia linijas, tada trumpai stabteli ir vėl taip pat intensyviai brėžia kitas linijas. Aktyvus vaikas mėgsta išbandyti visokias priemones: ar

tai būtų pirštais piešiami dažai, ar plastilinas, ar kita. Gana dažnai jo piešiniuose vaizduojami lenktyniniai automobiliai, reaktyviniai lėktuvai, kosminės raketos. Jis pripieš visą lapą, perdėdamas formas ir spausdamas piešimo priemonę, nesivaržydamas nutols nuo tikrovės, nes jis iš esmės yra futuristas.

Vaikas nepagailės laiko smulkiems paaiškinimams, kas nupiešta ant lapo, be galo rutulios kiekvieną siužetą. Būdamas lakios vaizduotės vaikas lengvai įtrauks jus į savo fantastinį pasaulį. Kadangi šis vaikas labai didžiuojasi savo laimėjimais, jam bus sunku priimti bent kiek kritiškas pastabas. Jūs galite baimintis, kad toks vaikas vengia tikrovės neigdamas savo silpnybes ar trūkumus. Kitaip nei sensitivityvus vaikas, jis neskiria daug laiko apmąstymams, labiau yra linkęs staigiai reaguoti ir net pats sukelti įvykius.

Racionalus vaikas

Racionalus vaikas yra gyvybingo ir įžvalgaus proto, greitai ir tiksliai suvokia į jo akiratį pakliūvančius įvykius ir situacijas. Būdamas iš prigimties smalsus, jis nori su visomis smulkmenomis žinoti, kas vyksta. Būdamas kritiškas jis jums išsako komentarus, kurie atrodo labai tikslūs ir tinkami. Net būdamas mažas jis linkęs patarti aplinkiniams. Jis labai gudrus ir sumanus, randa išeitis iš visų situacijų. Toks vaikas pasiruošęs išklaudyti kitus ir kiekvienam padeda. Jis rodo iniciatyvą, visada pirmas pasisiūlo padėti, tačiau nesistengia primesti savo valios. Šio vaiko draugija maloni, jis viskuo domisi, ypač suaugusiųjų pasauliu. Savo elgesiu jis gali būti panašus į mažą detektyvą ar saugumo sergėtoją.

Toks vaikas aukštas, plačių pečių. Jis atrodo ramus ir uždaras, valdantis situaciją. Nors ir pasitiki savimi, racionalus

vaikas nuolat nerimastingas, svarbiausia to priežastis yra dideli jo reikalavimai sau pačiam. Kadangi vaikas tikras perfekcionistas, jam labai sunku susitaikyti su savo klaidomis, tarsi jis turėtų viską padaryti nepriekaištingai iš pirmo karto. Vienas pagrindinių racionalaus vaiko poreikių yra suprasti, todėl jis nuolat klausinės. Jo tikslas ne atkreipti dėmesį, bet sužinoti teisingus atsakymus. Todėl nesistenkite išsisukti, jis ir vėl sugrįš prie to paties klausimo.

Racionalaus vaiko temperamentas yra tarpinis tarp sensityvaus ir aktyvaus, jis nėra nei individualistas, nei nepriklausomas ir nesistengia visiškai valdyti kitų. Jis neskubėdamas įvertina, kas vyksta, ir tik tada užima poziciją. Žiūrėdamas televizorių jis mieliau renkasi reportažus, o ne pramogines vaikų laidas. Šiam vaikui patinka lankytis bibliotekose, kur gali rasti informacijos, kiek širdis geidžia. Nors moka gerbti kitus, jam sunku bendrauti su manipuliuojančiais ir kaprizingais vaikais. Jų draugijoje jis greitai tampa netolerantiškas. Toks vaikas nesupranta, kaip suaugusieji gali taikytis su „karaliukų“ ir valdingųjų šeiminių elgesiu.

Toks vaikas suvokia save kaip suaugusįjį, jam nepatinka būti laikomam vaiku ar dar blogiau – kūdikiu. Labiausiai jam patinka edukaciniai žaidimai ir viskas, kas gali suteikti daugiau žinių. Racionalus vaikas žavisi atradėjais, archeologais. Jis viską vertina rimtai ir ima į širdį, todėl svarbu jam parodyti ar padėti suprasti, kad gyvenimas ne visada toks rimtas ir reiklus, kaip jis mano. Tokiam vaikui sunkiai sekasi atsipalaiduoti ir atsikratyti įtampos. Jo nuomone, tai laiko švaistymas. Racionalaus vaiko draugijoje turime nuolat ką nors veikti. Jis reiklus ne tik sau, bet ir kitiems, bet nebūtinai mėgsta rungtyniauti kaip aktyvus vaikas. Jam patinka pasiekti savo tikslą ir taip parodyti protą ir produktyvumą.

Kadangi iš prigimties jo protiniai gebėjimai geresni nei fiziniai, jam patinka skaityti, piešti ir muzikuoti. Labiau nei

bendraamžių jam mielesnė suaugusiųjų draugija. Jis yra tiek ekstravertas, tiek intravertas. Kartais jis nori pabūti vienas, kad taip vėl pasisemtų energijos: tada atsiverčia knygą, pavyzdžiui, sužinoti apie retą paukštį. Kai ateina laikas atsiskleisti ekstraverto savybėms, vaikas be jokių sunkumų prisideda prie grupės ir žaidžia su vaikais. Taigi paprastai racionalus vaikas apibūdinamas kaip cikliškas ar periodiškasis, priklausomai nuo situacijos, ekstravertas ar intravertas, nuolat besistengiantis tobulėti, reiklus ir kritiškas sau.

Racionalus vaikas be jokių sunkumų jums parodys, kad jį ištiko bėda. Jis lengvai užsiplieskia parodydamas savo sumišimą ir nepasitenkinimą. Norint jam padėti, reikia prisėsti prie jo ir pabandyti rasti tinkamas priemones problemai išspręsti. Toks elgesys atitinka jo lūkesčius: jis labai racionalus. Nepamirškite to – už jausmą jam svarbiau protas. Net jei atrodo, kad jis dramatinizuoja padėtį, vaikas labai greitai nusiramins, jei remsitės logika. Jei kartu apžvelgsite problemą, jis įvertins, kad skiriate jam laiko norėdami padėti vėl valdyti padėtį. Vaikas trokšta žinoti tiesą, moka susidoroti su tikrove; taip jūs tampate sąjungininku, nes jis gali jums pasitikėti. Jūs tapsite jo užuovėja, ypač jei vaikas žino, kad esate teisingas ir sąžiningas.

Racionalaus vaiko piešiniai

Kai racionalus vaikas įsitaiso piešti, žinokite, kad jis atsisėdo ilgam: neskubėdamas sudėlios spalvotus pieštukus, pasidės popieriaus lapą ir trintuką, jei netyčia prireiktų... Jis labai uoliai, susikaupęs ir kuo tiksliau stengiasi perteikti savo sumanymą. Jis ieško tinkamos spalvos, nepiešia pustoniais

arba „apytikslėmis“ spalvomis. Šis vaikas klausia suaugusiojo nuomonės, kad patikrintų, ar piešinio proporcijos ir formos atitinka tikrovę. Naujovės ne jam: kol kas jis tik stengiasi patikrinti, ar gerai suvokė pasaulį. Nenustebkite, jei šiukšliadėžėje rasite eskizų, nes tai buvo tik juodraščiai. Jis išbandys skirtingus variantus, tada pasirinks tinkamiausią ir iš naujo pradės piešti tiksliai, išdailintas formas.

Kadangi jo stilius labai techniškas, turite suprasti, kad vaikas daugiau eksperimentuoja negu reiškiasi. Jo piešiniai dažniausiai plano formos, tarsi iš paukščio skrydžio. Piešdamas racionalus vaikas yra linkęs pasirinkti paprastą pieštuką, nes gali ištrinti jo nepavykusias linijas. Jei kurį jo piešinių pakomentuos suaugusysis, racionalus vaikas nesupyks, o paprašys pagalbos, kaip geriau pakeisti piešinį. Toks vaikas mėgsta tikslumą, preciziškumą ir ypač detalumą. Jei jaučiasi pavargęs, jis gali padėti piešinį į šalį ir pailsėti, bet būdamas kruopštus, labai greitai grįš baigti piešinio.

Racionalus vaikas nesistengia eksponuoti savo piešinių. Turėdamas polinkį kolekcionuoti, jis linkęs pasilikti juos sau, kad paskui galėtų palyginti su ankstesniais šedevrais. Taip jis gali įvertinti, kaip tobulėja jo darbas... Tik neapsirikite! Piešimas šiam vaikui yra darbas, ne laisvalaikis! Jis greičiau išdidus, o ne pasipūtęs. Kadangi jis į viską žiūri rimtai ir daro kaip galima geriau, visiškai normalu, kad jam reikia, jog jo nuopelnai būtų pripažinti!

Emocionalus vaikas

Emocionalaus vaiko poreikiai sukasi aplink šeimą: viskas, kas nors kiek susiję su šalia esančiais žmonėmis, yra jo esybės dalis. Vaikui net trumpai labai sunku būti vienam, nes jis

neramus ir nepsitiki savimi. Taigi suprantamas jo nuolatinis artimųjų dėmesio siekimas. Tokiam vaikui reikia darnios ir stabilios aplinkos, nes menkiausias pasikeitimas jį lengvai sujaudina. Kitaip nei aktyvus, emocionalus vaikas nereikalauja savarankiškumo ar laisvės, priešingai, jis siekia ramybės, pastovumo, to, kas pažįstama ir išgyventa.

Emocionalus vaikas dažniausiai yra didelis svajotojas, jis nenori būti pažadintas iš savo svajonių. Deja, jis yra pasyvus, rodo mažai iniciatyvos ir deda labai nedaug pastangų, kad įgyvendintų savo svajones. Šis vaikas nepaprastai mėgsta kalbėti, bet dėl savo emocionalumo greitai susigraudina, jei tik jam prieštaraujama. Emocionalus vaikas lengvai nuliūsta ir yra tikras verksnys. Jam visada reikės, kad kas nors jį apgintų ar patvirtintų jo žodžius.

Jam patinka būti laikomam vaiku, kartais net kūdikiu. Taip jis gali būti lepinamas ir popinamas. Toks vaikas saugo savo senų žaisliukų kolekciją ir taip išlaiko ryšį su vaikyste. Iš prigimties truputį smaližiškus, jis dievina valgymą ir gali lengvai priaugti keliais kilogramais per daug. Taigi emocionalus vaikas yra truputį apvalinas. Jei bandote priversti jį išeiti iš namų pakvėpuoti grynu oru ir pasimankštinti, jam pakaks atidaryti langą ir įkvėpti gurkšnį šviežio oro. Tai, ko gero, bus vienintelis jo per dieną atliktas fizinis pratimas...

Nesistebėkite, jei jis nuolat kaip prilipęs jus sekioja ir nenustodamas kartoja, kad nežino, ką veikti, nuobodžiauja. Vienintelis šio vaiko noras – kad jūs būtumėte su juo, kalbėtumėtės su juo, pasakotumėte apie savo vaikystę, žodžiu, jam tai nepaprastai malonu.

Su šiuo vaiku reikia elgtis švelniai, jo neskubinti, nestumdyti. Gaila, kad jis nerodo iniciatyvos ar entuziazmo, bet vaikui šeima yra jo rojus ir už jo ribų nėra išganymo. Jam patinka juoktis iš paikybių, nepaprastai patinka cirkas, klounai ir dresuoti gyvūnai.

Besikartojantys dalykai jam nepabosta, jis gali visa gerkle kvatoti iš juokelio, kurį pasakojote jau ne kartą.

Kad išliktų veiklus, emociniam vaikui reikia jaukios ir patogios, bet nebūtinai prabangios aplinkos. Bet visų svarbiausia turėti šeimą, kuri stoja petys į petį ir yra pasiruošusi apginti vaiką. Jis niekada labai nenutols nuo savo namų ir išsaugos glaudų ryšį su jais. Kartais emocionalus vaikas gali atrodyti prastai nusiteikęs. Jis labai jautrus ir kiekvienas niekniekis jam kelia sielvartą. Jei tokį vaiką ištiko bėda, norėdami jam padėti, būkite kuo dažniau šalia ir įsiklausykite, kaip vaikas jaučiasi, ruoškite jo mėgstamus patiekalus. Kur nors su juo eiti nėra geriausias sprendimas, nes tokiomis akimirkomis jam mieliausia būti jūsų pasaulio centru. Emociniam vaikui svarbu jausti, kad bambagyslė nenukirpta, kad jis vis dar turi išskirtinį ryšį su motina ir šeima. Todėl norėdami jam padėti turėtumėte būti jo draugijoje, išgyventi kartu artumo akimirkas, atsiradus galimybei, jį popinti ir lepinti. Tada jo bėdos ir nelaimės stebuklingai išnyks. Išties šiam vaikui reikia nuolat kartoti, jog jį mylite!

Gali trikyti, kad šis vaikas nepakankamai išdidus. Jis ne iš tų, kurie gaišta laiką žavėdamiesi savimi veidrodyje, puoselėdami savo šukuoseną ar drabužius. Toks vaikas tiesiog laukia, kol jo išvaizdą mostelėjusi stebuklinga lazdele pakeis geroji fėja! Jis gali daugybę dienų iš eilės nešioti tą patį megztinį, nesišukuoti ir jaustis nuostabiai. Veltui kartosite, kad reikia būti truputį elegantiškesniam – jo tai visai neveikia! Toks vaikas yra didelis svajotojas, bet jo vaizduotė pasyvi. Jis visada lauks Kalėdų Senelio ir, žinoma, gerosios fėjos!

Emocionalaus vaiko piešiniai

Emocionalus vaikas mėgsta piešti, bet jis linkęs imtis besikartojančių temų, tai yra jis nuolat grįš prie stebuklingo ro-

žinių kiškučių, gražių gėlių ir, žinoma, gražiosios princesės pasaulio... Jo piešiniuose formos apvalios ir didelės. Mėgstamiausios spalvos – visokių atspalvių mėlyna ir rožinė. Piešdamas jis nori sėdėti prie pat suaugusiojo, ieško pritariančio žvilgsnio. Po kiekvienos linijos šis vaikas klausia: „Ar gražu?“ Kartais tampa nepakeliama nuolat jį drąsinti.

Vaikui piešiant pageidautina būti šalia ir truputį jį paskatinti, kitaip jis gali susigundyti pieštuką ir lapą padėti į šalį. Kai ateina laikas analizuoti jo piešinius, susiduriama su dėmesio poreikiu, poreikiu būti supamam žmonių, galinčių ir pasiruošusių juo pasirūpinti. Šis vaikas moka būti toks mielas, kad jam neįmanoma atsispirti. Nenustebkite, jei piešiniuose jis vaizduoja savo šeimą ir tik tai, kas gera ir gražu: niekas negali užtemdyti ar pakeisti emocionalaus vaiko susikurto šeimos paveikslo. Jis iš tų, kurie užmerkia akis neigdami viską, kas nedarnu. Dėl jo šeimos neturi kilti jokio įtarimo ir šia tema neturi būti jokių užuominų. Vaiko akimis, kiekvienas šeimos narys yra nenugalimas ir neliečiamas. Jie visi idealūs...

Tačiau budri ir įgudusi akis emocionalaus vaiko piešiniuose gali pastebėti nežymų ženklą, kad jį supantys žmonės galbūt taip pat turi rūpesčių, pakilimų ir nuosmukių ir visai neatrodo, kad jie kiekvienoje situacijoje elgiasi nepriekaištingai. Vaikui labai patinka dažai, skirti piešti pirštais: jais liesti lapą tokiam vaikui labai malonu. Rinkdamasis piešimo priemonę jis mėliau ims vaškinę kreidutę, nes ji suteiks piešiniui minkštumo. Kreidele nupiešta linija platesnė, lape užima daug vietos, panaši į vaiką, kuriam patinka patogiausiai susiraityti minkštutėliame fotelyje.

Vaikas nebūna tik racionalus arba tik emocionalus. Jei šio tipo bruožai vyrauja, vaikas lengvai išsiskirs iš grupės, pabrėždamas ne tik savo teigiamas savybes, bet ir trūkumus bei ydas.

Kai vaikui poveikį daro du pagrindiniai tipai, jam lengviau rasti pusiausvyrą, nes jo charakteris įvairiapusiškesnis. Su tuo ir siūlau susipažinti.

Šiais aprašymais siekiama jums padėti kuo tiksliau suprasti vaiką, kad vėliau galėtumėte atskirti tikruosius jo poreikius nuo mažų kaprizų, nes kiekvienas vaikas tikisi labai skirtingų dalykų. Taigi žinios apie skirtingus tipus tampa svarbia priemone, nes mažas vaikas nesugeba pats savęs vertinti. Iš tiesų jis tiksliai nežino, kodėl vienaip ar kitaip elgiasi, nes šiuo laikotarpiu jis nuolat mokosi. Vienas tėvų uždavinių yra padėti jam pažinti save ir surasti savo individualumą ir savo vertybes.

Kuo daugiau priemonių turime, tuo labiau esame pasiruošę suprasti vaiko poreikius; tai labai svarbu, kai stovite prie šios mažos būtybės pasaulio durų. Pirmiausia žinios, padedančios paaiškinti, kaip elgiasi kiekvieno temperamento vaikas, mus skatina dar labiau tobulinti pastabumą. Ar tai būtų kūno kalba, ar vieno, o ne kito žodžio pasirinkimas – gausu simbolių, kurie kartais gali labai nustebinti!

Šios sritys gali suteikti informacijos, į kurią reikia atkreipti dėmesį. Kodėl nepasisemti žinių, kurios į viską leidžia pažvelgti kitaip ir galbūt suteikia mums daugiau sąmoningumo!

Sensitivityvus racionalus vaikas

Prieš jus vienas iš daugiausiai mąstančių, tačiau mažai mintis reiškiančių vaikų. Jis mėgsta būti nuošalyje, iš prigimties nepatikus. Vaikas pasitiki savo tėvais, bet tik jei mano, kad jie nepriekaištingi. O tėvai, kad vaikas jais žavėtusi, turi būti išskirtiniai. Sensityvaus racionalaus vaiko labai išvystytas kritinis mąstymas ir jis labai smulkmeniškias. Kartais jo draugija

nemaloni, bet kai šis vaikas imasi kokios nors veiklos, daro tai iš visos širdies.

Didelis šio vaiko pranašumas tai, kad jis genialus, tarsi apdovanotas mąstymu, kuris labai skiriasi nuo mūsų epochos, tarsi yra už laiko ribų. Tai vadinamasis magiškas mąstymas! Savo nelaimei, sensitivityvus racionalus vaikas gyvena ne toje epochoje, jis pralenkia laiką, jo galva pilna išradimų, kuriuos žmonės galbūt įvertins labai tolimoje ateityje. Šis vaikas gali atsisakyti visko, kas susiję su šiuolaikine era, jam gali juokingai atrodyti mobilusis telefonas ar mikrobangų krosnelė. Jam labiau patinka atsiskyrimas ir mąstymas.

Šalindamasis visuomenės jis tampa savotišku atstumtuuju, tačiau atrodo, kad dėl to visai nesiskundžia, gal net pats to siekia. Sensitivityvus racionalus vaikas keliaus savo gyvenimo keliu vienas, be niekieno pagalbos. Kai atras savo sritį, jis taps ekspertu... Labai dideliu tos srities ekspertu. Visa kita jam nebus svarbu, jis – išskirtinė asmenybė.

Šis vaikas lengvai laikysis savo tempo, neleis jam nieko priimti, pats spręs, kas jam labiau tinka, ir dėl to nebus linkęs į kompromisus! Kadangi dažniau lieka toli nuo šurmulio, vaikui nesunku elgtis, kaip jam patinka. Nors neatrodo, kad jis domisi aplinkiniu pasauliu, vaikas viską gerai žino ir turi savo nuomonę. Tačiau iš prigimties jis gana griežtas kitiems, laiko juos tingiais ir neatsakingais. Jis pastebi net mažiausias teigiamas ar neigiamas smulkmenas.

Sensitivityvus racionalaus vaiko piešiniai

Toks vaikas žmonių nepiešia, o jei piešia, tai labai retai – tai jo nedomina. Jis greičiau pieš urvus, tunelius, vandenynus ar

debesis... Jis mato ir suvokia mums dažnai nežinomą dimensiją, nes urvų ir tunelių pasaulis atitinka kolektyvinę sąmonę, esančią kiekvieno mūsų asmeninio pasaulio gilumose. Sensityvaus racionalaus vaiko protas leidžia tyrinėti šią dimensiją. Vandenyną vaizduojantis piešinys mums rodo, kad vaikas geba gyventi šia akimirka ir prisitaikyti prie bangų net blogu oru. Jo piešiami debesys yra dangaus dovana, nes jie leidžia suprasti, kad vaikas suvokia, kas jam virš galvos – šviečia saulė ar ne.

Dažnai naudojami rudos spalvos atspalviai – tai užtikrina stabilumą. Tačiau dominuoja violetinė ir žalia, nes jos susijusios su kita dimensija. Vaikas viską suvokia pritaikdamas savo akimirkos tiesą ir savo tikrovę. Nesitikėkite pamatyti ryškių spalvų piešinių, nes tokių jis niekada nepiešia. Vaikas nesiekia atkreipti dėmesio, priešingai, linijos yra plonos, viskas piešiama kuo paprasčiau.

Tačiau sensitivityvus racionalus vaikas daug dėmesio skiria detalėms ir stengiasi piešdamas perspektyvas. Kadangi jis mėgsta eksperimentuoti, tai daro ir savo piešiniuose, bet to nepabrėžia, nebent nori ką nors patikrinti... Jis niekada nesijaus privalęs tuojau pat baigti piešinį, geriau jau užduotį atidės, kol sulauks tinkamo laiko. Šiam vaikui patinka vartyti knygas su paveikslėliais, jie tampa būsimų piešinių pavyzdžiais, bet labiausiai jam patinka planai, tokie kaip, pavyzdžiui, Leonardo da Vinci. Net jei nepavyksta gerai išnagrinėti visko, kas yra prieš akis, jam vis tiek atrodo, kad tai rimta. Nenustebkite, kai vaikas labai rimtai pareiškė: „Štai ką užaugęs darysiu...“ Jūs paklausite: „Užaugęs norėtum braižyti planus?“ Jis pažiūrės jums tiesiai į akis ir atsakys: „Taip, bet labiausiai norėčiau būti mokslininkas!“

Sensityvus aktyvus vaikas

Toks vaikas jausis labai laimingas gamtoje, nes jo jautrioji pusė reikalauja būti toliau nuo visuomenės, triukšmo ir judėjimo, jam labiau patinka būti medžių ir gryno oro apsupty. Tada jis pasijus be galo laimingas. Kadangi jis vertina gamtą ir visus jos stebuklus, šį vaiką labai sudomins mažiausias atradimas – ar tai būtų drugelis, ar paukščio giesmė.

Kartais jis elgiasi kaip kaskadininkas, bet niekada nesistenčia daryti įspūdžio kitiems. Jis mėgsta fizinį ir psichologinį komfortą, bet nepainiokite jo su išskirtinai aktyviu vaiku. Būdamas jautrus jis ne toks didelis pagyrūnas ir mažiau rungtyniauja su kitais vaikais. Jis nesiekia pirmauti, priešingai, labiau norėtų likti nepastebėtas, kad galėtų kuo dažniau pasprukti ir iki valios mėgautis laisve.

Sensityvus aktyvus vaikas tarsi skleidžia Robinzono Kruzo, gyvenančio negyvenamoje saloje, energiją. Jis labai lengvai prisitaiko prie įvairių, ypač netikėtų situacijų. Šis vaikas energingas, bet gerbia kitų vaikų tempą. Jis mokosi labai greitai ir lengvai. Suvokęs, kaip reikia daryti, jis sugalvos savo veikimo būdą, visada ras trūkumų procese, kurį jam parodysite. Savo kritiniu mąstymu jis nesiekia būti destruktivus, greičiau konstruktyvus, todėl jo pastabos visada labai taiklios ir laukiamos.

Su šiuo vaiku sunku susidraugauti. Net jei progai pasitaikius jis žaidžia komandinius žaidimus, jam labiau patinka gyvūnų draugija. Kadangi jis turi ir stiprią intuíciją, susijusią su sensityvaus vaiko bruožais, ir gebėjimą įveikti bet kokią iššūkį, susijusį su aktyvaus vaiko bruožais, prieš mus nepaprasta asmenybė. Tačiau pernelyg nesistenkite suprasti jo elgesio priežasčių, ateis laikas, kai viskas paašškės, ir jūs tikrai nenusivilsite.

Sensitivityvaus aktyvaus vaiko piešiniai

Piešdamas sensitivityvus aktyvus vaikas dažnai įsivaizduoja gamtą: ant lapų paeiliui pasirodys daugybė įvairių metų laikų peizažų. Jis mėgsta darbelius iš kieme surinktų akmenukų ir medžio gabalų. Galbūt progai pasitaikius jis nupieš keletą savo mėgstamų veikėjų, pavyzdžiui, nykštuką, Robinzoną Kruzą ir visus tuos, kurie panašūs į gnomus, miško fėjas, kaukus... Paukščiai, drugiai, nuostabūs medžiai – pagrindinės šio vaiko temos. Remdamasis naujomis, pastarosiomis dienomis įgytomis žiniomis jis perteiks tai, kas jam padarė didžiausią įspūdį.

Jo piešiniuose daug žalios ir raudonos, rodančių poreikį atversti naują lapą, pamiršti problemas ir norą, kad jį suptų tik teigiama energija. Tai nereiškia, kad šiam vaikui niekas nerūpi, bet jis laikui bėgant linkęs prisiminti tai, kas gera. Piešdamas su kitais vaikais, jis paklūsta nurodymams, jei vertina juos kaip tinkamus, kitu atveju šis vaikas pasistengs parodyti, kad jūsų reikalavimai galėjo būti didesni.

Neapsirikite, šis vaikas neturi nieko bendra su racionaliū vaiku, kuris yra perfekcionistas. Sensitivityvus aktyvus vaikas veiklos imasi todėl, kad ieško grožio, pilnatvės, mėgsta būti supamas darnos ir gerovės. Jis nėra valdingas ir nervingas – priešingai! Galėsite tuo įsitikinti žiūrėdami į jo piešinius, kuriuose dažnos išsivalymo temos, pavyzdžiui, tekantis vanduo, pievos ar tiesiog laisvei giesmes giedantys paukščiai. Šiam vaikui patinka piešti, bet nenustebkite, jei jis labiau mėgsta skaityti ar būti gamtoje. Draugams jis nedvejojamas patars, nesistengdamas primesti savo valios; jis taip elgiasi veikiau stengdamasis juos apsaugoti, tarsi vyresnysis brolis, kuriuo galima pasitikėti. Kai jis nežino atsakymo į užduotą klausimą, nebando vaidinti visažinio. Jis veikiau dėkingas už pamokas,

kurios jam suteikia naudingų žinių. Toks vaikas vertina protingus žmones, bet moka išlikti paprastas bendraudamas su kitais.

Sensityvus emocionalus vaikas

Toks vaikas yra labai nepastovus, jo elgesys neprognozuojamas. Jam labiau patinka atsiriboti nuo grupės veiklos, nes dažnai yra nerangus ir dėl to jaučiasi nesmagiai. Neatrodo, kad šis vaikas trokštų saviraiškos, jis nesijaučia gerai kurdamas. Sensityvus emocionalus vaikas retai šypsosi, jam trūksta pasitikėjimo savimi, jis delsia prieš apsisprendamas dalyvauti kad ir mažiausioje veikloje. Jis labai pasitiki savo tėvais, ypač motina. Nuo motinos toks vaikas priklausys labai ilgai ir sieks nė trupučio nuo jos nenutolti, nes motina, jo nuomone, užtikrina visokeriopą saugumą.

Minėjau, kad sensityvus emocionalus vaikas yra nepastovus ir neprognozuojamas, tačiau kartais jis trumpam ima puiquotis ir skleisti jam nebūdingą energiją, atsiradusią nežinia iš kur... Jis tampa kitų vaikų lyderiu, jiems vadovauja ir nesivaržydamas duoda nurodymus. Jo nusivylimas ir nesaugumas užleidžia vietą nepalaužiamam pasitikėjimui, metančiam iššūkį net autoritetams. Tačiau po truputį vaikas vėl tampa baimės ir nerimo kupinas, ieško artimiausių žmonių pritarimo. Sunku tokį vaiką sudominti: jis nesupranta, kodėl buvo nublokštas į gyvenimą, kur viskas taip sudėtinga, o jis siekia ramybės ir saugumo.

Toks vaikas nepaprastai jautrus, nuolat jaučiasi nepakankamai saugus. Nenustebkite, jei mažylis yra truputį paranojiškas,

jam dažnai gali atrodyti, kad visi jį bado pirštais, ruošiasi apkaltinti daugybe blogybių! Nelengva nuraminti jo baimes – tai padaryti padės pastovi ir labai saugi aplinka, bet tą patį tempą reikės išlaikyti ilgai. Tokios savijautos priežastis nėra ankstyvoje vaikystėje išgyventas traumuojančias įvykis, kaip būtų galima pamanyti. Sensityvaus emocionalaus vaiko temperamento bruožai daro jį pažeidžiamą, bet po kelerių metų vaikas pamažu sugebės prisitaikyti prie socialinio ritmo. Būtų geriau nebandyti pernelyg anksti pašalinti jį skiriančių sienų, nes vaikas gali pastatyti tvirtovę.

Sensityvaus emocionalaus vaiko piešiniai

Kaip jau tikriausiai atspėjote, sensityvus emocionalus vaikas atėjęs laikui piešti dvejosis. Dairysis aplinkui nelabai žinodamas, nori piešti ar ne, ir nedrįs iškart pasirinkti kėdės. Kiti jau bus pradėję piešti, kai šis vaikas įsitaisys laisvoje vietoje. Jam jokio skirtumo, ar pieštukas paprastas, ar spalvotas. Jį gąsdina tai, kad kitiems vaikams piešti malonu, o jis nesupranta, kuo šis užsiėmimas įdomus.

Kai vaikas pradeda piešti, jo judesiai automatiški, jis nerodo iniciatyvos ir daro tai, ką kiti siūlo. Kai jis žiūri į baigtą piešinį, jam atrodo, kad nupiešė ne jis. Greičiausiai šis vaikas savo piešinį išmes į šiukšliadėžę arba paliks ant stalo. Labiausiai jį įkvepia mažų gyvūnelių pasaulis. Progai pasitaikius jis pieš kačiuką, paukščiuką ir tai, kas maža, trupu ir miela... Truputį panašu į jį! Sensityvų emocionalų vaiką nelengva sudominti ir atskleisti jo teigiamus bruožus per piešimą. Jis patemps lūpą ir pasakys, kad nežino, ką piešti. Šis vaikas siekia, kad atsisėstumėte šalia ir pradėtumėte piešti, tada jis galės baigti jūsų piešinį.

Jei pasiūlysite šiam vaikui popieriaus lapą ir spalvinimo knygelę, jis pasirinks knygelę, kurioje jau yra paveikslėliai: taip jam reikia mažiau stengtis. Geriau jam duoti ploną knygelę, nes storis gali jį išgąsdinti: per daug paveikslėlių verčia jį sutrikti ir trukdo tinkamai pasirinkti. Jei norite, kad vaikas būtų laimingas, pasistenkite, kad viskas jam būtų kuo paprasčiau, tada ir jums bus daug paprasčiau. Žingsnis po žingsnio jis nueis savo kelią. Taip elgdami jį neribosite, tiesiog netrikdysite jo tempo. Žinokite, kad niekas, visiškai niekas nepakeis jo greičio (prisiminkite pasakėčią apie vėžlį ir kiškį). Šis vaikas nesistengia rungtyniauti, nesiekia laimėti, jis puikiai jaučiasi po savo šarvu. Jei niekas nesiseka, jis pasislėps: veltui jį purtysite ir vartysite iš visų pusių – nieko iš to nebus!

Racionalus aktyvus vaikas

Toks vaikas gali savimi pasirūpinti, žinoma, savaip! Jis veiklos imasi „piltuvo“ principu. Iš pradžių patikrina galimybes, kurios traukia jo dėmesį, o galiausiai išsirenka vienintelę. Šis vaikas gyvena dėl savo aistrų, jo pasirinkimas neabejotinai atspindi, kas jis yra. Veikdamas jis moka rodyti iniciatyvą. Jo energija nešvaistoma veltui, ji padeda jam ieškoti, veikti ir atrasti naujus horizontus, kad paskui jis pasitrauktų į šalį ir sugrupuotų žinias, pasirinktų tinkamiausią kryptį. Jums pastoti kelią gali tik viena – jei vaikas pasirinko, nepavyks pakeisti jo sprendimo.

Racionalus aktyvus vaikas per didinamąjį stiklą ištyrinėja mažiausias smulkmenas. Jis – tyrinėtojas, nuolat ieškantis naujovių. Jis labai anksti žino, kuo nori būti, įsivaizduoja save labai specifinėje aplinkoje ir pats bus savotiška bandomąja žiurke. Jo dėmesį traukia nauji ir neįprasti dalykai, bet rinkdamasis

jis labai išrankus. Galite pasitikėti jo vertinimu: net būdamas mažas jis labai įžvalgus. Jam nepaprastai patinka pasakojimai apie keliones, jį žavi kitos tautos. Jis svajoja užaugęs apkeliauti pasaulį ir taip tikrai gali nutikti...

Galima sakyti, kad toks vaikas visose situacijose pasirodo nepriekaištingai, nes pagrindiniai racionalaus aktyvaus temperamento bruožai būdingi rimtam žmogui, kuriam bet kas nepadarys įspūdžio ir bet kas neprimės savo valios! Jis gali būti ir labai santūrus, ir nepaprastai pamišęs. Su viskuo puikiai susidoroja pats, nieko nesitiki iš kitų, dėl to jis labai savarankiškas, gal net per daug! Tačiau tokiam vaikui patinka vyresnių vaikų draugija, nes jam norisi išmokti naujų dalykų. O mokosi jis greitai! Ateitis, regis, jam nekelia jokio nerimo. Priešingai, jis ją numato, įsivaizduodamas save arba ant kupranugario, arba laboratorijoje atrandantį naują formulę, kuri pasaulį apvers aukštyn kojomis!

Racionalaus aktyvaus vaiko piešiniai

Tokio vaiko piešiniai yra truputį mįslingi ir labai įvairūs, lape brūkštelėtos linijos labiau panėšėja į vienas ant kito nupieštus eskizus. Vaikas gali pradėti piešti žirgo galvą, kuri vėliau virs liūto galva, o galiausiai įgaus sfinkso bruožų.

Racionalus aktyvus vaikas piešdamas išbando įvairius būdus. Jam patinka piešti ar dažyti. Jis jaučia poreikį tyrinėti ir eksperimentuoti. Vaikas leidžia laisvai reikštis vaizduotei ir jaučia, kad kažką sukuria, net jei nesupranta, kas tai. Didžiausią įspūdį jam daro garsūs dailininkai abstrakcionistai arba kubistai, nes jie rado savo kelią ir buvo visuomenės pripažinti.

Jam nepaprastai patinka žaisti spalvomis, jas maišyti – kartais deriniai gali nustebinti. Tokiomis kūrybingumo akimirko-

mis vaikas įsivaizduoja esąs formulės ieškantis chemikas. Jei kiti vaikai pakomentuoja jo piešinius, jis neįsižeidžia. Priešingai, didžiuojasi, kad vienintelis savaip tyrinėja pasaulį ar naują dimensiją. Piešimas jam yra būdas atrasti save. Taip jis žiūri ir į kitą veiklą. Šis vaikas save vertina ne itin griežtai ir nuolat siekia tobulėti.

Kai vaikas susiruošia piešti, atrodo tarsi profesionalas. Jis renkasi tinkamiausias priemones, pavyzdžiui, geros kokybės lapą, tiksliai reikiamo atspalvio pieštukus. Šis vaikas tikrai nepasitenkins atlikusiu popieriaus gabalėliu arba daugybę kartų naudotu pieštuku. Kai toks vaikas atras skulptūros pasaulį, net jei tai tik papjė mašė, mielai jos imsis, nes jam patinka apčiuopti ir suteikti minčiai konkretų pavidalą. Kadangi skulptūra laikoma labai kūrybinga sritimi, vaikas be jokių sunkumų įsitrauks į jos tyrinėjimus.

Racionalus emocionalus vaikas

Toks vaikas labai ypatingas, tikra vaikščiojanti enciklopedija, bet turi labai mažai energijos. Net juokinga, nes jis gali patį didžiausią tinginį įtikinti imtis veiklos, bet pats nepajudins nė piršto, nes taip būtų įžeistas jo protas! Vieni jums teigs, kad vaikas didelis tinginys, o kiti žavėsis jo gebėjimu paskirstyti užduotis kitiems.

Toks vaikas yra subtilus, gudrus bei metodiškas, kartu racionalus, suktas. Jo emocionalumas lemia, kad jam trūksta pasitikėjimo atėjus laikui veikti. Kad nesusikompromituotų, jis mieliau siūlo savo paslaugas ir suteikia reikiamos informacijos, bet sukītės patys, kaip atlikti visa kita... Daugiausia energijos toks vaikas eikvoja tiems dalykams, kurie jam suteikia naujų

žinių, pavyzdžiui, knygoms, televizijai ir kompiuteriams. Labai užsiėmęs ieškodamas naujienų jis nelabai linkęs leisti laiką su kitais vaikais, verčiau lieka su savo protingomis mintimis, bet neatsisako šalia turėti vunderkindą, panašų į save racionalų emocionalų vaiką.

Toks vaikas nelabai skuba užaugti, jam daug labiau patinka vaikystė. Jis norėtų, kad laikas sustotų ir jo pasaulis liktų toks, koks yra. Racionalus emocionalus vaikas gali suvokti situacijas, į kurias pakliūva dėl savo racionaliuųjų savybių. Bet kai emocionalumas paima viršų, tokį vaiką sunku patenkinti, tarsi supykusį kūdikį, darantį daug žalos, tuomet šalia jo būti labai nesmagu. Net jei progai pasitaikius jam patinka jaustis suaugusiam, šio vaiko nuotaika dažnai kinta; galiausiai nebesileidžiame į jo žaidimus, jie mums daro vis mažesnę įspūdį. Racionalus emocionalus vaikas nesąmoningai siekia kontroliuoti aplinką, bet jis nėra veiklus ar didelis autoritetas, todėl jam sunku įtikinti kitus!

Racionalaus emocionalaus vaiko piešiniai

Atėjus laikui piešti neieškokite jo prie piešinio: jį pamatysite dalijantį patarimus mažiausiems grupės vaikams. Racionalus emocionalus vaikas, ko gero, pajuto kai kurių sąmyšį... Tačiau reikia būti atidžiam, nes už šio didelio supratingumo greičiausiai slypi paties vaiko įsitikinimas, kad jis negali piešti taip gerai, kaip kiti. Todėl laikas piešti bus eikvojamas darant paslaugą kitiems...

Nesuklyskite, pagalba slepia ką kita, tai nėra blogai, bet svarbu suprasti tikrąjį ketinimą. Kai vaikas nuspręs imtis užduoties, prieš pasikartojančius siužetus, tobulins įgūdžius ir

kasdien įgaus vis daugiau pasitikėjimo. Kai vaikas manys, kad tema išstobulinta, pabandys piešti naują siužetą, vos liesdamas lapą, nes judesys nebus tinkamas ir tikslus. Racionalus emocionalus vaikas labai kantriai piešia mažas detales, net sugaišta joms itin daug laiko. Ne todėl, kad jis bet kokia kaina siekia tobulybės, bet tam tikru etapu jam trūksta pasitikėjimo. Jokiu būdu jam nepatarinėkite, nes jis į tai reaguos prastai, tą pačią akimirką išlįs jo piktojo kūdikio savybės.

Toks vaikas nenori patarimų, nes tai reikštų, kad jam nepavyko arba jis nevaldo situacijos. Kai jis rūpinasi kitais vaikais, jaučiasi išsilaisvinęs – susikaupimo laikas piešti baigėsi. Nuo šios akimirkos jis taps plepesnis. Labiausiai stebina, kad jo dalijami patarimai dažnai pasirodo naudingi. Šis vaikas panašus į režisierių, kuris vadovauja aktoriams, bet pats nesugeba būti scenos priešakyje. Gal tai jums suteiks žinių, kokį vaidmenį vaikas pasirinks vėliau...

Aktyvus emocionalus vaikas

Prieš jus esantis vaikas norėtų sekti kitus vaikus, ypač vyriausiuosius. Tai lemia jo aktyviosios savybės, bet būdamas emocionalus jis nesugeba pateisinti didelių savo paties lūkesčių ir susidoroti su situacija. Kaip jau minėjau, emocionalus vaikas nėra labai guvus ir sumanus. Vis dėlto jis bandys įrodyti, kad gali kaip ir kiti mažieji draugai dalyvauti veikloje. Deja, toks vaikas labai greitai pastebės, kad ritmas jam pernelyg greitas, nes darydamas mažiausią smulkmeną jis susižeidžia arba uždūsta.

Aktyvus emocionalus vaikas svajoja būti supermenu, bet dažnai nusivilia savo laimėjimais. Jei aplinkiniai skatina, jis ir

vėl bando pasiekti rezultatą. Bet jei aplinka jį riboja, jis nė nemanyš iš naujo stengtis. Blaškydamasis tarp noro dalyvauti ir nesugebėjimo pasiekti tikslų šis vaikas išgyvens nemažai nusivylimų, bet vieną dieną kažkuris polius paims viršų. Artimųjų elgesys ir šeimos genai darys didelę įtaką rezultatams. Vaikas taip stipriai trokšta priklausyti grupei, kad gali elgtis kaip chameleonas ir bandyti pateisinti visų lūkesčius, užmiršdamas savo poreikius. Jis menkai pažįsta save ir mėgdžiodamas kitus nori viską atlikti itin gerai.

Kai vaikas žaidžia kamuoliu, jam svarbiausia ne laikyti kamuolį rankose, bet būti žaidimo sūkuryje, apsuptam komandos narių. Jei rungtynėse svarbiausia ne rezultatas, o žaidimo teikiamas malonumas – viskas puiku! Pirmiausia vaikui reikės išmokti nepriimti skubotų sprendimų. Gerai, kad vaikas dalyvauja veikloje, taip patenkinama jo aktyvioji pusė. Bet jis turi įvertinti, ar sugebės tęsti užsiėmimą iki galo. Todėl geriau, kai šis vaikas imasi trumpos veiklos, ji atskleidžia gerąsias jo savybes. Jei vaikas atstumiamas, jis išgyvena tai skaudžiau nei kito temperamento vaikai, nes pats svarbiausias jo poreikis yra būti mylimam.

Aktyvaus emocionalaus vaiko piešiniai

Piešiniai panašūs į patį vaiką. Jie pilni judančių daiktų, tokių kaip lėktuvas, automobilis. Piešinių linijos ir formos yra pernelyg storos arba plonos (tarsi lėktuvas ar automobilis neturėtų variklio arba jame nebūtų degalų ir jis nejudėtų). Vaikas stengsis pamėgdžioti vyriausių grupės vaikų piešinius, kartais pridėdamas mažai matomą detalę.

Sėdėdamas prieš piešinio lapą toks vaikas nerodo nepasitenkinimo. Veikiamas išorės kartais gali atrodyti linksmas ir

pasitikintis, kartais – labai įsitempęs. Vaikui labai rūpi, ką kiti galvoja apie jo piešinį, jis nori žinoti jų nuomonę apie savo kūrinį. Labiausiai aktyviam emocionaliam vaikui patinka kolektyviniai piešiniai, pavyzdžiui, piešiniai ant sienų, lipdiniai ir dideli darbai, užimantys visą sieną, juos turi daryti visi vaiko bičiuliai. Viskas, kas panašu į didelę šeimą, suteiks šiam vaikui džiaugsmo.

Kurdamas grupinį kūrinį vaikas pirmiausia sugalvoja įdomią mintį, bet jo susidomėjimas trunka trumpai. Sunku jį skatinti tęsti veiklą, tokiam vaikui labiau patinka prisėsti nuošalyje ir stebėti smagiai dirbančius draugus. Galbūt jis padarys paslaugą ir paduos jiems tinkamus teptukus ar parinks spalvas, bet neprašykite daugiau... Neverskite jo prisidėti prie grupės, kad baigtų, kas buvo pradėta. Tai šis vaikas prisimintų ir spėkite, kas nutiktų kitą kartą... Stengdamasis būti nepastebėtas, jis susigūžtų kamputyje, nes negali elgtis, kaip nori. Tokiam vaikui piešiant smagu jausti ryšį su kitais vaikais, bet dėl savo emocionalumo jis lengvai įsižeidžia. Tai gali sukelti mažus pasikapojimus snapeliais paukščiukų lizde.

LITERATŪRA

Chermet-Carroy, S., *Comprenez votre enfant par ses dessins*, Libre Expression, 1988.

Chevalier, J. et Gheerbrant, A., *Dictionnaire des symboles*, Robert Laffont, 1997.

Davito, R., *La découverte de votre enfant par le dessin*, Productions de Paris, 1971.

Duca, C., *Art et folie*, Mondiales, 1973.

Dumas, M. A., *Initiation aux arts plastiques*, Bordas, 1978.

Edworda, B., *Vision, dessin, créativité*, Pierre Mardaga.

Erus, É. L., *L'encromancie*, Dervy, 1963.

Gardner, H., *Gribouillages et dessins d'enfants*, Pierre Mardaga, 1980.

Kock, Ch., *Le test de l'arbre*, Emmanuel Vitte, 1958.

Petit, G., *Les dessins d'enfants*, Renouveau Pédagogique inc., 1980.

Rocher, D. et Joly-Mathé, M., *Peinture d'enfants, leçon de vie*, Dessain et Fobra, 1986.

Rousseau, R.-L., *Le langage des couleurs*, Dangles, 1980.

Solomon, Sh., *Connaître l'enfant par ses dessins et son écriture*, Retz, 1980.

Wallon, H. et Lurçat, L., *Dessin, espace et schéma corporel chez l'enfant*, E.S.E, 1987.

UAB „Baltų lankų“ leidyba
Kęstučio g. 10, LT-08116 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt

Spausdino UAB „AJS spaustuvė“
www.ajs.lt

Piešinys – tarsi langas, padedantis atidžiau pažvelgti į vaiko vidų. Pasirinktas popieriaus lapas, piešimo priemonės, piešinio dydis, padėtis erdvėje, piešiniuose vyraujančios formos ir spalvos gali suteikti daug informacijos apie mažylio charakterį, jo būseną, mintis, emocijas bei išgyvenamus vidinius konfliktus. Šioje knygoje nuodugniai apžvelgiama vaikų piešinių anatomija – aprašomi galimi simbolių paaiškinimai, analizuojami skirtingų temperamentų vaikų piešiniai, pateikiama praktinių pavyzdžių ir užduočių.

Mokėti „skaityti“ piešinius naudinga ne tik psychologams, pedagogams, bet ir tėvams. Suprasdami, ką vaikas nori išreikšti savo piešiniu, lengviau atpažinsite jo išgyvenamus tarpsnius ir galėsite padėti įveikti sunkumus.

Žurnalas „Psichologija Tau“

Jau daugelį metų **Nicole Bédard** (Nikolė Bédard) tyrinėja charakterologiją ir konsultuoja vaikų piešinių ir pasakų analizės klausimais. Ji taip pat skaito paskaitas ir nuolat rengia konferencijas šia tema.

.....

Pasinerkime į neatrastą vaiko pasąmonės pasaulį, kurį nupiešė jis pats.

.....

ISBN 978-9955-23-265-0

9 789955 232650 >